

Ukmergės rajono socialinės ekonominės būklės analizė ir SSGG

Užsakovas – Ukmergės rajono savivaldybės administracija, teikėjas – Smart Continent LT

2021 m.

Turinys

Lentelių sąrašas	3
Paveikslų sąrašas	5
1 Ukmergės rajono socialinės ekonominės būklės analizė ir SSGG.....	7
1.1 Bendra informacija apie Ukmergės rajono savivaldybę	7
1.2 Gyventojai.....	8
1.3 Ekonominis vystymasis.....	12
1.4 Švietimas.....	27
1.5 Kultūra	33
1.6 Sportas.....	37
1.7 Jaunimas	39
1.8 Nevyriausybines organizacijos	42
1.9 Socialinė apsauga.....	46
1.10 Sveikatos apsauga.....	51
1.11 Aplinkos apsauga	57
1.12 Infrastruktūra.....	61
1.13 IT plėtra.....	68
1.14 Lyčių lygybės rodikliai Ukmergėje	69
1 priedas.....	75

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Gyventojų skaičius 2013-2020 m. pradžioje	9
2 lentelė. Demografinio senatvės koeficiento metų pradžioje, pokytis 2016–2020 m.	9
3 lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes, proc., 2020 m.....	10
4 lentelė. Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis, 1000 gyventojų, 2013–2019 m.....	11
5 lentelė. Migracijos saldo, 2013–2019 m.	11
6 lentelė. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Eur	13
7 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Eur	13
8 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų 2013 – 2020 m.....	16
9 lentelė. Bendroji žemės ūkio produkcija 2013–2018 m., mln. Eur.....	20
10 lentelė. Šalyje atlikti statybos darbai to meto kainomis, 2013–2019 m., tūkst. Eur.....	21
11 lentelė. Apgyvendinimo įstaigų skaičius, 2013–2019 m.....	25
12 lentelė. Švietimo įstaigos Ukmergės rajono savivaldybėje 2020 m.....	28
13 lentelė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius 2013 m. ir 2019 m.	28
14 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai 2012–2013 ir 2019–2020 mokslo metais.	30
15 lentelė. Savivaldybių reitingas pagal vertinimo kriterijus.....	31
16 lentelė. Kultūros centrų dalyvių skaičius, 2013–2019 m.....	34
17 lentelė. Muziejų skaičius, 2013–2019 m.....	35
18 lentelė. Muziejų lankytojų skaičius, tūkst.	35
19 lentelė. Ukmergės rajono savivaldybės kultūros veiklų planas	36
20 lentelė. Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius 2013–2018 m.	38
21 lentelė. Jaunimo (14–29 m. gyventojų) skaičius 2013– 2020 m.	40
22 lentelė. Gyventojų sudėtis pagal socialines grupes, 2016–2018 m.....	46
23 lentelė. Socialinių paslaugų įstaigos Ukmergės rajono savivaldybėje, 2020 m.	47
24 lentelė. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje, 2020 m.	48
25 lentelė. Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centre teikiamos socialinės paslaugos ir gavėjai.	49
26 lentelė. Visuomenės sveikatos biuro veiklos.....	53
27 lentelė. Gydytojų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų, 2013–2019 m.	54
28 lentelė. Trys dažniausiai mirtį lemiančios ligos nagrinėjamos savivaldybėse, 2019 m.	56
29 lentelė. Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekis (tonomis), 2013–2019 m.	57
30 lentelė. TIPK / taršos leidimus turinčios įmonės Ukmergės rajono savivaldybėje.....	58
31 lentelė. Vandens sunaudojimas, tūkst. m ³ , 2013–2018 m.....	62
32 lentelė. Ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleidimas į paviršinius vandenis, tūkst. m ³ , 2013–2018 m..	62
33 lentelė. Renovuotų daugiabučių skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje, 2013–2018 m.	63

34 lentelė. Šviestuvų kiekis Ukmergės rajone, 2012 – 2016 m.	64
35 lentelė. Ukmergės rajono vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis metų pabaigoje, km	65
36 lentelė. 1000-čiui gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių, 2013–2019 m.....	65
37 lentelė. Autobusų parko autobusų pasiskirstymas pagal eksploataavimo trukmę, 2020 m.	66
38 lentelė. Keleivių vežimas autobusais, tūkst. asm., 2013–2019m.	67
39 lentelė. Vidutiniškai vienam gyventojui tenka kelionių autobusais, 2013–2019m.....	67
40 lentelė. Asmenys, kurie naudojami informacinėmis technologijomis, proc.	69
41 lentelė. Moterų ir vyrų mėnesinio darbo užmokesčio skirtumas ir pokytis 2013–2018 m., proc.	72

Paveikslų sąrašas

1 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybė.....	8
2 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2013–2020 m. pradžioje.....	8
3 paveikslas. Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita, 2019 m.	10
4 paveikslas. BVP palyginamosiomis kainomis pokytis 2019 m. ir pokyčio prognozės 2020-2023 m., proc.	12
5 paveikslas. Užimtų gyventojų pokytis 2013-2019 m., proc.	14
6 paveikslas. Užimtumo lygis 2013 m. ir 2019 m., proc.	14
7 paveikslas. Registruotų bedarbių sumažėjimas, 2013–2019 m., proc.	15
8 paveikslas. Nedarbo lygio sumažėjimas, 2013–2019 m., proc.	15
9 paveikslas. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2013 m. ir 2019 m.	16
10 paveikslas. Verslumo lygis nagrinėjamose teritorijose (SVV skaičius tūkst. gyventojų), 2020 m. pradžia	17
11 paveikslas. Žemės ūkio naudmenos kaip viso savivaldybės ploto dalis iki 2020 m. sausio 1 d., proc.	18
12 paveikslas. Savivaldybės bendro ploto pasiskirstymas 2020 m. sausio 1 d., %	18
13 paveikslas. Žemės našumo žemėlapis, 2020 m.	19
14 paveikslas. Vidutinis ūkio dydis 2013 m. ir 2016 m., ha	19
15 paveikslas. Augalininkystės ir gyvulininkystės produkcija, 2018 m., proc. visos produkcijos	20
16 paveikslas. Statybų veikla užsiimančios veikiančios ūkio subjektai savivaldybėse 2013 m. ir 2020 m., vnt., bei ūkio subjektų skaičiaus pokytis, proc.	21
17 paveikslas. Naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui, 2013 m. ir 2019 m., m ²	23
18 paveikslas. Maitinimo vietų skaičius tūkst. gyventojų, 2013–2019 m.	25
19 paveikslas. Vietų skaičius, tenkantis 100-ui vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, 2013–2019 m.	29
20 paveikslas. Neformaliame ugdyme dalyvaujančių moksleivių dalis, proc., 2015 -2019 m.	32
21 paveikslas. Ukmergės rajono Kultūros įstaigos	33
22 paveikslas. Kolektyvų skaičius tūkstančiui gyventojų, 2019 m.	34
23 paveikslas. Siesikų dvaro sieninės tapybos fragmentai.	36
24 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje sportuojantys gyventojai, 2013–2019 m.	38
25 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje sportuojantys gyventojai 100-tui gyv., 2013–2019 m.	38
26 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje veikiančių NVO skaičius 2018–2020 m.	42
27 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje finansuotų NVO projektų skaičius 2018–2020 m.	43
28 paveikslas. Pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos Ukmergės rajono savivaldybėje	52
29 paveikslas. Apsilankymų skaičius, tūkst. gyventojų ir profilaktinių apsilankymų dalis, proc., 2018 m.	54
30 paveikslas. Susirgimų skaičius, tūkst. gyventojų, 2018 m.	55

31 paveikslas. Dažniausios mirties priežastys (nuo ligų) Ukmergės r. sav., 2019 m.	55
32 paveikslas. Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekio (tonomis) pokytis, 2013–2019 m.	58
33 paveikslas. Surinktų mišrių komunalinių atliekų kiekis, 2013–2019 m.	60
34 paveikslas. Rūšiuojama atliekų dalis proc., 2013–2019 m.	60
35 paveikslas. Technologiniai šilumos perdavimo nuostoliai Ukmergės rajono savivaldybėje, proc., 2013–2019 m.	63
36 paveikslas. 1000-čiui gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių pokytis, 2013–2019 m.	66
37 paveikslas. Ukmergės rajono priemiestinių autobusų maršrutų schema.	66
38 paveikslas. Lyčių lygybės liniuotės rezultatai, 2018 m.	70
39 paveikslas. 1000-čiui vyrų tenkantis moterų skaičius, 2020 m.	70
40 paveikslas. Moterų dalis tarp registruotų bedarbių 2019 m. proc.	71
41 paveikslas. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2013 m. ir 2019 m., moterys, proc.	71
42 paveikslas. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2019 m., vyrai ir moterys, metai.	73
43 paveikslas. Užregistruoti asmenys, nukentėję nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje, tenkantys 100 tūkst. atitinkamo amžiaus gyventojų, 2019 m.	74

1 Ukmergės rajono socialinės ekonominės būklės analizė ir SSGG

Socialinės ir ekonominės būklės analizėje nagrinėjami demografiniai, makroekonominiai rodikliai, atliekama darbo rinkos, verslo aplinkos, žemės ūkio, statybos, gyvenamojo fondo, turizmo ir rekreacijos analizė. Be to, analizuojamas švietimas, jo kokybė, prieinamumas ir neformalaus ugdymo situacija. Šioje dalyje gilinamasi į kultūros ir meno pasiūlą rajone, vertinamas kultūros įstaigų efektyvumas, taip pat, atliekama sporto paslaugų kokybės ir prieinamumo analizė, vertinama sporto infrastruktūra. Šioje dalyje, pateikiama jaunimo politikos situacija, atliekamas jaunimo problematikos tyrimas ir parengimas jaunimo problemų sprendimo planas. Taip pat, išnagrinėjama Ukmergės rajono nevyriausybinų organizacijų situacija, kompetencijos ir gebėjimai, numatomos vystymo perspektyvos. Socialinės ir ekonominės analizės dalyje pateikiama socialinės aplinkos, sveikatos ir aplinkos apsaugos situacija rajone, nagrinėjama susisiekimo, inžinerinės, technologinės ir energetinės infrastruktūros būklė, apžvelgiama IT plėtra. Vidaus ir išorės aplinkos analizė atliekama vertinant bent penkerių pastarųjų metų duomenis ir lyginant su panašiomis savivaldybėmis, Lietuvos valstybės ir Sostinės regiono rodikliais. Palyginimui pasirinktos Molėtų, Utenos, Jonavos, Trakų ir Kėdainių rajonų savivaldybės. Be to, šioje dalyje atliekama analizė lyčių lygybės aspektu. Kiekvienos temos pabaigoje pateikiamas apibendrinimas, pagrindinės išvados ir pasiūlymai / rekomendacijos. Ukmergės rajono stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė pateikiama 1 priede.

1.1 Bendra informacija apie Ukmergės rajono savivaldybę

Ukmergės rajonas įsikūręs Lietuvos vidurio lygumose. Vakaruose ir šiaurės vakaruose rajono kraštovaizdį sudaro lygumos, rytiniame pakraštyje prasideda Aukštaičių aukštuma. Teritorijos aukštumas nuo žemumų skiria Šventoji ir jos intakai: Siesartis, Žuvintė, Žirnaja, Riešė, Ukmergėlė, Mūšia. Rajone yra 33 ežerai, didžiausi iš jų: Lėnas (219 ha), Žirnajai (192 ha).

Ukmergės rajono plotas – 1.395 km². Rajonas iš šiaurės į pietus tęsiasi 47 km, iš vakarų į rytus – 36 km. Ukmergės rajonas šiaurėje ribojasi su Anykščių, šiaurės vakaruose – su Panevėžio, vakaruose – su Kėdainių rajonais. Pietvakariuose yra Jonavos, pietryčiuose – Širvintų ir rytuose – Molėtų rajonai. Ukmergės rajonas pagal plotą ir gyventojų skaičių priklauso didžiausiai Lietuvoje Vilniaus apskrčiai.

Ukmergės rajonas suskirstytas į 12 seniūnijų: Ukmergės miesto, Deltuvos, Vidiškių, Siesikų, Pivonijos, Taujėnų, Želvos, Pabaisko, Veprių, Šešuolių, Lyduokių, Žemaitkiemio. Daugumos jų centrai įsikūrę to paties pavadinimo miesteliuose, tik Šešuolių seniūnijos administracija yra Liaušių gyvenvietėje, o Pivonijos seniūnijos teritoriją Ukmergės miestas dalija į dvi dalis. Ukmergės rajone yra 87 stambesnės gyvenvietės, keli šimtai nedidelių kaimų ir vienkiemų.

1 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybė.
Šaltinis: Ukmergės rajono savivaldybės administracija

1.2 Gyventojai

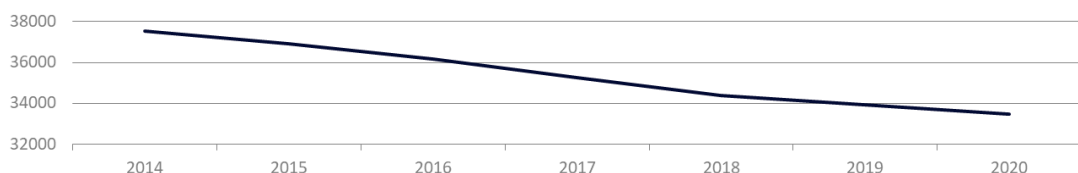
Gyventojų skaičius

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2020 m. pradžioje Ukmergės rajono savivaldybėje gyveno 33482 gyventojai ir tai sudarė 1,3 proc. šalies gyventojų. Iš jų miesto gyventojų dalis sudarė 60,2 proc., o kaimo - 39,8 proc.

2013–2020 m. savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir neigiamos neto migracijos gyventojų skaičius mažėjo. Lyginant 2020 ir 2013 m. pradžios duomenis, gyventojų skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje sumažėjo 12,7 proc. Pagrindinė tokio gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastis – neigiamas migracijos saldo.

Ukmergės rajono savivaldybėje yra įsikūręs vienas miestas – Ukmergė, kuris yra savivaldybės centras. 2020 m. pradžioje Ukmergėje gyveno 20154 gyventojai. Ukmergės mieste per pastaruosius septynerius metus stebimas panašus gyventojų mažėjimas, kaip ir rajone. Mieste 2013–2020 m. sumažėjo 12,0 proc. gyventojų.

Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2013–2020 m. pradžioje.

2 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2013–2020 m. pradžioje.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Analizuojamuoju laikotarpiu visose administracinėse teritorijose, išskyrus Sostinės regioną, stebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas. Daugelyje rajonų savivaldybėse neigiamas gyventojų skaičiaus pokytis viršijo šalies vidurkį (šalies vidurkis 2013–2020 m. – 5,98 proc.). Mažiausias gyventojų skaičiaus

mažėjimas, analizuojamu laikotarpiu, buvo Trakų rajono savivaldybėje, čia sumažėjo 4 proc. gyventojų. Vidutiniškai pakito Jonavos rajono savivaldybės gyventojų – 8,7 proc. ir Utenos rajono savivaldybėje – 10,9 proc. Didžiausias gyventojų mažėjimas, tarp nagrinėjamų administracinių teritorijų 2013–2020 m. užfiksuotas Molėtų rajono savivaldybėje – 14,4 proc.. Ukmergės rajono savivaldybė yra trečia, pagal gyventojų mažėjimo dinamiką, tarp nagrinėjamų miestų. Tai rodo, jog Ukmergės rajono savivaldybė šalies ir nagrinėjamų administracinių teritorijų mastu demografinį potencialą praranda gana sparčiai.

1 lentelė. Gyventojų skaičius 2013-2020 m. pradžioje

Administracinė teritorija	2013 m.	2020 m.	Pokytis, proc., 2013 - 2020 m.
Sostinės regionas	806308	820511	1,8
Trakų r. sav.	33899	32541	-4,0
Jonavos r. sav.	45079	41151	-8,7
Utenos r. sav.	41751	37184	-10,9
Ukmergės r. sav.	38355	33482	-12,7
Kėdainių r. sav.	51969	45275	-12,9
Molėtų r. sav.	20032	17153	-14,4

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Senatvės koeficientas

Kitas svarbus rodiklis ilgalaikiam rajono savivaldybės potencialui yra senatvės koeficiento rodiklis, parodantis pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičių, tenkantį šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus. Statistikos departamento duomenimis Lietuvos respublikoje šio rodiklio tendencija yra neigiama ir senėjimas auga. 2016–2020 m. šalyje šis rodiklis padidėjo 2,3 proc. 2016 – 2020 m. duomenimis, tarp nagrinėjamų miestų, senėjimas labiausiai auga Jonavos rajono savivaldybėje – 11,7 proc. bei Kėdainių rajono savivaldybėje – 9,5 proc. Utenos, Molėtų ir Trakų rajonų savivaldybėse šis rodiklis padidėjo po 5,9 proc., 2,4 proc. ir 0,8 proc. Tik Ukmergės rajono savivaldybėje ir Sostinės regione stebimas mažesnis už šalies vidurkį senėjimas. Sostinės regione šis rodiklis sumažėjo 2,8 proc., o Ukmergės rajono savivaldybėje 1,1 proc. Tokia senatvės koeficiento rodiklio mažėjimo tendencija šiose administracinėse teritorijose rodo, kad ateityje yra galimas teigiamas ekonominis ir socialinis pokytis.

2 lentelė. Demografinio senatvės koeficiento metų pradžioje, pokytis 2016–2020 m.

Administracinė teritorija	2016 m.	2020 m.	Pokytis, proc.
Jonavos r. sav.	120	134	11,7
Kėdainių r. sav.	147	161	9,5
Utenos r. sav.	186	197	5,9
Molėtų r. sav.	208	213	2,4
Lietuvos respublika	129	132	2,3
Trakų r. sav.	119	120	0,8
Ukmergės r. sav.	188	186	-1,1
Sostinės regionas	106	103	-2,8

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Gyventojų sudėtis

Taip pat reikšmingas demografinis rodiklis yra gyventojų amžiaus grupių santykis. Šis rodiklis yra svarbus visuomenės socialinei ir ekonominei gerovei užtikrinti, kadangi darbingo amžiaus gyventojams tenka vaikų ir pensinio amžiaus gyventojų išlaikymo našta.

Lietuvos statistikos departamento 2013–2020 m. duomenimis vaikų (0 - 14 m. amžiaus) dalis bendroje šalies gyventojų struktūroje padidėjo 2,7 proc. ir sudarė 14,7 proc. visų šalies gyventojų. Ukmergės rajono savivaldybėje vaikų iki 14 m. skaičius kito panašiai kaip ir šalyje, čia jų išaugo 2,3 proc. ir 2020 m. rajono struktūroje sudarė 13,1 proc. visų gyventojų. Tuo tarpu sostinės regione užfiksuotas didžiausias vaikų (0 - 14 m. amžiaus) didėjimas tarp nagrinėjamų administracinių teritorijų, čia vaikų skaičius išaugo 8,6 proc. Gyventojų augimas iki 14 m. stebimas ir Trakų rajono savivaldybėje, čia jų padaugėjo po 2,3 ir 1,3 proc.

Darbingo amžiaus gyventojų (15–64 m.) visose nagrinėjamosiose teritorijose sumažėjo. Didžiausias mažėjimas 2013–2020 m. laikotarpiu buvo stebimas Jonavos rajono savivaldybėje – 4,5 proc. Ukmergės rajono savivaldybėje darbingo amžiaus gyventojai sudaro 64,3 proc. ir per pastaruosius metus jų sumažėjo iki 62,5 proc., kas yra žemiausias rodiklis tarp visų nagrinėjamųjų miestų. Vadovaujantis statistiniais duomenimis, galima daryti prielaidą, kad Ukmergės savivaldybės rajonas pasižymi mažesniu darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi, o tuo pačiu ir aktyvios darbo jėgos trūkumu.

2020 m. pradžioje Ukmergės rajono savivaldybėje vyresnių nei 65 m. gyventojų dalis bendrame gyventojų skaičiuje siekė 24,4 proc. ir buvo didesnė nei šalyje (19,9 proc.) ir viena didžiausių tarp nagrinėjamųjų teritorijų (didesnė dalis yra tik Molėtų rajono savivaldybėje). Tačiau, Ukmergės rajone, per lyginamuosius metus, stebimas vidutinis pensinio amžiaus žmonių dalies augimas, čia jų išaugo 6,6 proc.. Sparčiausiai pakito Jonavos rajono savivaldybės gyventojų sudėtis, kur per pastaruosius metus, vyresnių nei 65 m. gyventojų dalis išaugo net 23,5 proc.

3 lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes, proc., 2020 m.

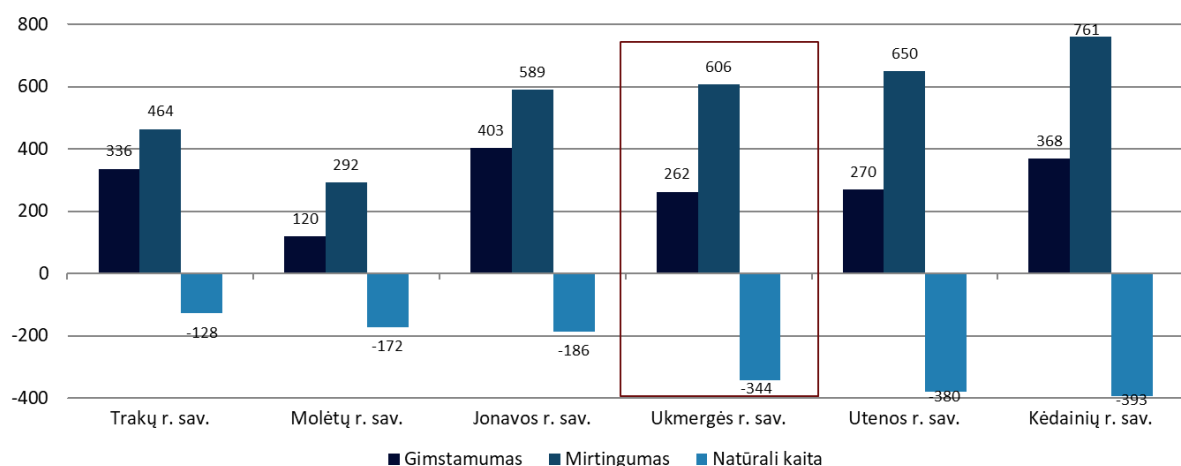
Administracinė teritorija	2013 m.			2020 m.			Pokytis, proc.		
	Iki 14 metų	15–64	65 ir vyresni	Iki 14 metų	15–64	65 ir vyresni	Iki 14 metų	15–64	65 ir vyresni
Lietuvos respublika	14,70	67,10	18,20	15,1	65,0	19,9	2,7	-3,1	9,3
Sostinės regionas	15,20	68,80	16,00	16,5	66,6	16,9	8,6	-3,2	5,6
Trakų r. sav.	15,00	67,70	16,00	15,2	66,6	18,2	1,3	-1,6	13,8
Ukmergės r. sav.	12,80	64,30	22,90	13,1	62,5	24,4	2,3	-2,8	6,6
Jonavos r. sav.	16,20	67,20	16,60	15,3	64,2	20,5	-5,6	-4,5	23,5
Kėdainių r. sav.	15,00	64,90	20,10	14,1	63,8	22,9	-6,0	-1,7	13,9
Molėtų r. sav.	12,20	64,40	23,40	11,5	63,8	24,7	-5,7	-0,9	5,6
Utenos r. sav.	12,20	64,40	20,40	11,9	64,8	23,3	-2,5	0,6	14,2

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Gimstamumas ir mirtingumas

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, visose nagrinėjamosiose teritorijose mirtingumas viršija gimstamumą. 2019 m. mirtingumas Lietuvoje buvo didesnis nei gimstamumas, kas lėmė jog natūrali kaita siekė -10888. Ukmergės rajono savivaldybėje 2019 m. natūrali gyventojų kaita buvo -344.

Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita, 2019 m.

3 paveikslas. Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita, 2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Lyginant bendrąjį natūralios kaitos rodiklį 1000 gyventojų, 2013–2019 m. laikotarpiu matoma, jog gyventojų skaičius Lietuvoje mažėja stabiliai ir rodiklis yra -3,9. Gyventojų kaita išliko neigiama, bet

sumažėjo keturiuose nagrinėjamuose teritorijose – Sostinės regione, Trakų, Ukmergės ir Molėtų rajonų savivaldybėse. Ukmergėje buvo stebimas mažiausias teigimas pokytis, čia rodiklis sumažėjo 8,1 proc.

4 lentelė. Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis, 1000 gyventojų, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Lietuvos respublika	-3,9	-3,9	0,0
Sostinės regionas	-1,3	-0,5	61,5
Trakų r. sav.	-5,0	-3,9	22,0
Ukmergės r. sav.	-11,1	-10,2	8,1
Jonavos r. sav.	-4,5	-4,5	0,0
Kėdainių r. sav.	-6,3	-8,6	-36,5
Molėtų r. sav.	-12,7	-9,9	22,1
Utenos r. sav.	-8,7	-10,2	-17,2

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Migracija

Svarbus demografinę rajono situaciją apibūdinantis rodiklis yra migracijos saldo arba neto migracija, kuris parodo skirtumą tarp išvykstančių ir atvykstančių gyventojų skaičiaus. Migracijos saldo 2013–2019 m. Ukmergės rajono savivaldybėje, kaip ir daugelyje teritorijų buvo neigiamas (-102). Nagrinėjamų savivaldybių tarpe didžiausia neigiama migracija 2019 m. buvo Jonavos ir Kėdainių rajono savivaldybėse, čia migracijos saldo buvo -294 ir -203. Tačiau, nors ir rodiklis, nagrinėjamu laikotarpiu daugelyje savivaldybių išliko neigiamas, jo pokytis lyginant 2013–2020 m. visose administracinėse teritorijose yra teigiamas. Migracijos saldo daugiausiai kito Sostinės regione – 1076,6 proc., Trakų ir Utenos rajono savivaldybėse po 164,1 proc. ir 133,7 proc. Ukmergės rajono savivaldybėje nuo 2013 m. migracijos saldo sumažėjo 73,4 proc.

5 lentelė. Migracijos saldo, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc., 2013-2019
Sostinės regionas	882	1 931	-1 864	-178	367	5 432	10 378	1076,6
Trakų r. sav.	-173	35	-213	-151	-71	233	111	164,2
Ukmergės r. sav.	-384	-314	-380	-539	-539	-63	-102	73,4
Jonavos r. sav.	-406	-441	-529	-416	-305	-181	-294	27,6
Kėdainių r. sav.	-765	-585	-533	-866	-856	-359	-203	73,5
Molėtų r. sav.	-199	-121	-173	-213	-309	-152	-111	44,2
Utenos r. sav.	-383	-229	-337	-629	-560	-134	129	133,7

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų apibendrinimas

Gyventojai

- 2020 m. pradžioje Ukmergės rajono savivaldybėje gyveno 33482 gyventojai;
- Ukmergės rajono gyventojai sudaro 1,3 proc. šalies gyventojų.

Miestas ir kaimas

- Ukmergės rajone 60,2 proc. gyventojų gyvena mieste ir 39,8 proc. kaime;
- Vienintelis miestas ir rajono administracijos centras yra Ukmergė.

Gyventojų senėjimas ir natūrali gyventojų kaita

- 2016–2020 m. demografinis senėjimo koeficientas Ukmergės rajono savivaldybėje sumažėjo -1,1 proc. ir tai reiškia, kad senėjimas rajone mažėja;

- Be Sostinės regionų tai geriausias rodiklis, tarp nagrinėjamų teritorijų;
- Natūrali gyventojų kaita 2019 m. buvo neigiama (-344).

Amžiaus grupės

- Ukmergės rajono savivaldybėje vaikai iki 14 m. sudaro 13,1 proc. visų gyventojų ir per 2013–2020 m. jų skaičius kito panašiai kaip ir šalyje, išaugo 2,3 proc.;
- Darbingo amžiaus gyventojai sudaro 64,3 proc. ir per pastaruosius metus jų sumažėjo iki 62,5 proc.;
- Darbingo amžiaus žmonių Ukmergės rajono savivaldybėje yra mažiausia dalis, tarp visų nagrinėjamų miestų;
- 2020 m. pradžioje Ukmergės rajono savivaldybėje vyresnių nei 65 m. gyventojų dalis bendrame gyventojų skaičiuje siekė 24,4 proc. ir buvo didesnė nei šalyje (19,9 proc.) ir viena didžiausių tarp nagrinėjamų teritorijų;
- Savivaldybėje stebimas vidutinis pensinio amžiaus žmonių dalies augimas, čia, lyginamuoju laikotarpiu, jų išaugo 6,6 proc.

Migracija

- 2013–2019 m. migracijos saldo Ukmergės rajono savivaldybėje, kaip ir daugelyje teritorijų buvo neigiamas (-102), tačiau mažėjantis ir per lyginamąjį laikotarpį, rodiklis pagerėjo 73,4 proc.

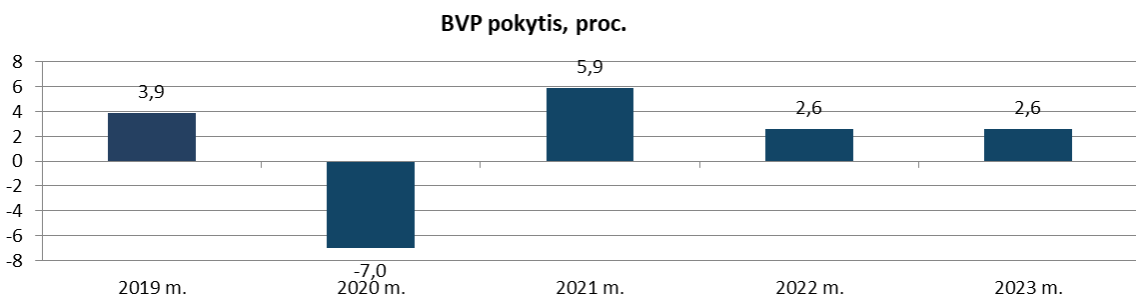
Pasiūlymai

- Svarbu spręsti gyventojų mažėjimo problemą, mažinant darbingo amžiaus žmonių emigraciją. Todėl svarbu sukurti patrauklias sąlygas jauniems darbingiems gyventojams užtikrinant konkurencingas darbo vietas ir socialinius poreikius.

1.3 Ekonominis vystymasis

Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai remiantis 2020 m. birželio mėn. Finansų ministerijos pristatytu ekonominės raidos scenarijumi, po 2020 m. BVP kritimo, 2021–2023 m. laikotarpiu planuojamas BVP augimas.

4 paveikslas. BVP palyginamosiomis kainomis pokytis 2019 m. ir pokyčio prognozės 2020–2023 m., proc.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos statistikos departamento duomenimis

2020 m. BVP turėtų sumažėti 7 proc., 2021 m. prognozuojamas dalinis atsistatymas – 5,9 proc. augimas, o 2022 ir 2023 m. prognozuojamas stabilus 2,6 proc. augimas. Tikimasi, kad 2023 m. BVP to meto kainomis sieks 53,7 mlrd. eurų. Dėl COVID pandemijos 2020 m. prognozuojamas ne tik BVP, bet ir kitų makroekonominių rodiklių, pvz. darbo našumo, namų ūkio vartojimo išlaidų, prekių ir paslaugų importo, nuosmukis.

Svarbus ūkio augimo rodiklis yra ir materialinės investicijos (toliau – MI). Siekiant palyginti skirtingas teritorijas, MI išreikštos suma, tenkančia vienam gyventojui.

6 lentelė. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Eur

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Trakų r. sav.	1454	1675	2055	1898	1708	2551	75,4
Molėtų r. sav.	695	783	929	801	817	1059	52,4
Ukmergės r. sav.	962	848	963	927	1200	1385	44,0
Utenos r. sav.	1300	1458	1849	1810	1371	1542	18,6
Jonavos r. sav.	1599	1732	1923	2006	1941	1763	10,3
Kėdainių r. sav.	1819	1175	1617	1620	1600	1843	1,3
Lietuvos Respublika	2006	2074	2380	2404	2587	2883	43,7
Sostinės regionas	2937	3069	3378	3580	3648	4445	51,3

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajono savivaldybėje MI gyventojui nėra labai aukštas, ir lenkia tik Molėtų rajono savivaldybės rodiklį, tačiau MI augimas Ukmergėje 2013–2018 m. laikotarpiu (44 proc.) buvo vienas didžiausių tarp lyginamų savivaldybių ir viršijo visos Lietuvos MI gyventojui augimo rodiklį. Daugiausiai MI gyventojui augo Trakuose – 2013 m. MI siekė 1454 Eur, o 2018 m. jau 2551 Eur, tai didžiausias MI gyventojui tarp lyginamų savivaldybių. Tačiau atsižvelgus į visas nagrinėjamas teritorijas, aukščiausias MI gyventojui yra sostinės regione, o visos Lietuvos vidurkis lenkia visų lyginamų savivaldybių rodiklius. Remiantis 2018 m. situacija galima teigti, kad Ukmergės rajono savivaldybės ūkis atsilieka nuo kitų vietovių, tačiau jei bus išlaikytas dabartinė MI gyventojui augimo sparta, galima tikėtis, kad Ukmergė pasivys ir aplenks kai kurias stagnuojančias savivaldybes.

Kitas svarbus makroekonominis rodiklis – tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI). TUI laikomos investicijos, kurių pagrindu susiformuoja ilgalaikiai ekonominiai finansiniai santykiai ir interesai tarp tiesioginio užsienio investuotojo ir tiesioginio investavimo įmonės. Visos Lietuvos mastu 2018 m. daugiausiai buvo investavę Švedijos, Nyderlandų ir Estijos investuotojai¹. TUI lygis parodo ir verslo aplinkos, investicijų atsipirkimo ir darbo našumo situaciją², nes dažniausiai investuotojai pasirenka šalis, kuriose šie rodikliai geresni nei kitur.

7 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Eur

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Trakų r. sav.	102	87	169	179	316	298	192,2
Ukmergės r. sav.	1116	1126	1361	1585	1567	1726	54,7
Jonavos r. sav.	75	62	103	149	143	103	37,3
Kėdainių r. sav.	1382	1439	1632	1503	1897	1672	21,0
Molėtų r. sav.	4272	5296	4406	3893	3893	4172	-2,3
Utenos r. sav.	5376	5715	6866	3509	4644	5159	-4,0
Lietuvos Respublika	4760	4709	5039	5346	5805	6095	28,0
Sostinės regionas	11869	11982	12649	13833	14392	14755	24,3

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Nagrinjamų teritorijų tarpe, daugiausiai investicijų vienam žmogui teko Sostinės regione – net 14,8 tūkst. eurų. Ukmergės rajone gyventojui tenkančių TUI suma buvo gerokai mažesnė ir siekė tik 1,7 tūkst. eurų, tad Ukmergės rodiklis smarkiai atsilieka nuo šalies ir sostinės regiono vidurkių – atitinkamai 3,5 ir 8,6 karto. Tačiau lyginamų savivaldybių tarpe Ukmergė pasirodė gana vidutiniškai ir lenkė tris savivaldybes. TUI Ukmergėje 2013–2018 m. laikotarpiu gana sparčiai augo, laikotarpio procentinis pokytis siekė beveik 55 proc. Vertinant šį rodiklį, Ukmergę lenkė tik Trakų rajono savivaldybė, kurioje TUI gyventojui augo beveik 200 proc., tačiau vis tiek faktiškai siekė tik 293 eurus. Lyginamų savivaldybių tarpe daugiausiai TUI sulaukia Molėtų ir Utenos rajonų savivaldybės, tačiau jose TUI pokytis 2013–2018 m. laikotarpiu buvo neigiamas.

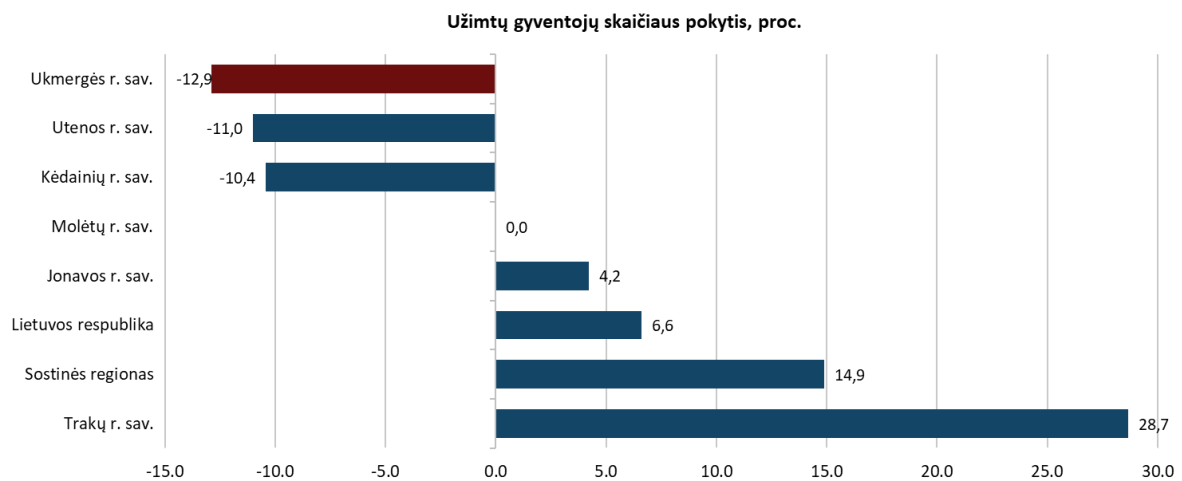
¹ Remiantis Lietuvos statistikos metraščio 2019 m. leidimu.

² Remiantis Verslo Žinių žodynu. Šaltinis internete: <http://zodynas.vz.lt/Tiesiogines-uzsienio-investicijos-TUI>

Užimtumas ir darbo rinka

Užimtumas – tai vienas svarbiausių ekonominių procesų ir makroekonominių problemų. Darbas yra žmogaus pragyvenimo ir pilnavertiškumo šaltinis glaudžiai susijęs su socialine gerove. Kiekviena pažangi valstybė, vykdydama užimtumo politiką, siekia integruoti įvairių grupių asmenis į darbo rinką, taip padėdama užsitikrinti žmonių interesus atitinkantį pragyvenimo lygį.

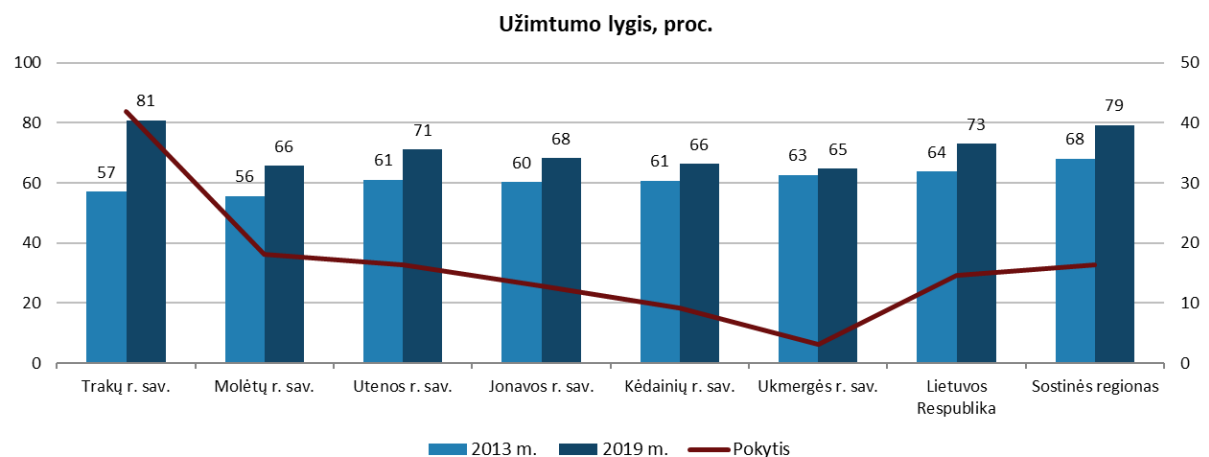
Lietuvos statistikos departamento duomenimis, užimtų gyventojų skaičius Lietuvos Respublikoje 2013–2019 m. laikotarpiu šalyje išaugo 6,6 proc.. Ukmergės rajono savivaldybėje, lyginant 2013 m. ir 2019 m., užimtų gyventojų skaičius sumažėjo 12,9 proc. ir tai yra žemiausias rodiklis tarp lyginamų administracinių teritorijų. Be Ukmergės rajono savivaldybės užimtumas panašiai sumažėjo ir Utenos bei Kėdainių rajonų savivaldybėse – po -11,0 proc. ir -10,4 proc. Užimtumas labiausiai išaugo Trakų rajono savivaldybėje – 28,7 proc.

5 paveikslas. Užimtų gyventojų pokytis 2013–2019 m., proc.

Šaltinis: Sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

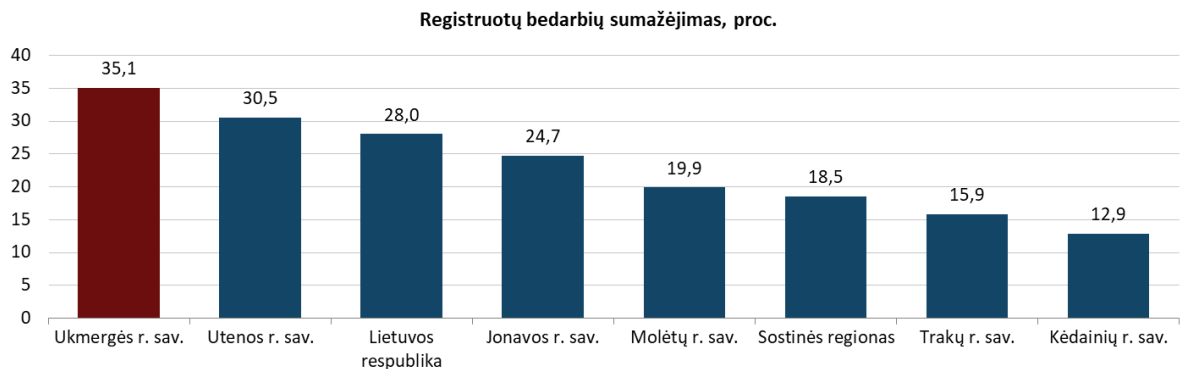
Užimtų gyventojų skaičiaus kaitai didelę įtaką daro bendro gyventojų skaičiaus rajone kaita, todėl naudinga atsižvelgti ir į užimtumo lygio rodiklį. 2013–2019 m. laikotarpiu užimtumo lygis Ukmergėje augo 3 proc., tačiau vis tiek yra žemiausias tarp nagrinėjamų teritorijų. Ukmergės 64,7 proc. siekiantis užimtumo lygis 11 proc. žemesnis nei bendras šalyje ir net 18 proc. žemesnis nei sostinės regione. Ypač aukštas užimtumo lygis pasiektas Trakų rajono savivaldybėje – 81 proc., o kartu su Ukmerge žemas užimtumo lygis yra Kėdainių (66,4 proc.) ir Molėtų (65,8 proc.) savivaldybėse.

6 paveikslas. Užimtumo lygis 2013 m. ir 2019 m., proc.

Šaltinis: Sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

2013–2019 m. laikotarpiu visose nagrinėjamose teritorijose, bedarbių skaičius mažėjo. Ukmergėje bedarbių sumažėjo labiausiai, net 35,1 proc., ir tai yra 7,1 procentinio punkto daugiau nei šalies vidurkis. Bedarbių taip pat žymiai sumažėjo Utenos ir Jonavos rajonų savivaldybėse. Mažiausiai šis rodiklis kito Kėdainiuose, tačiau taip pat yra teigiamas ir sudaro 12,9 proc.

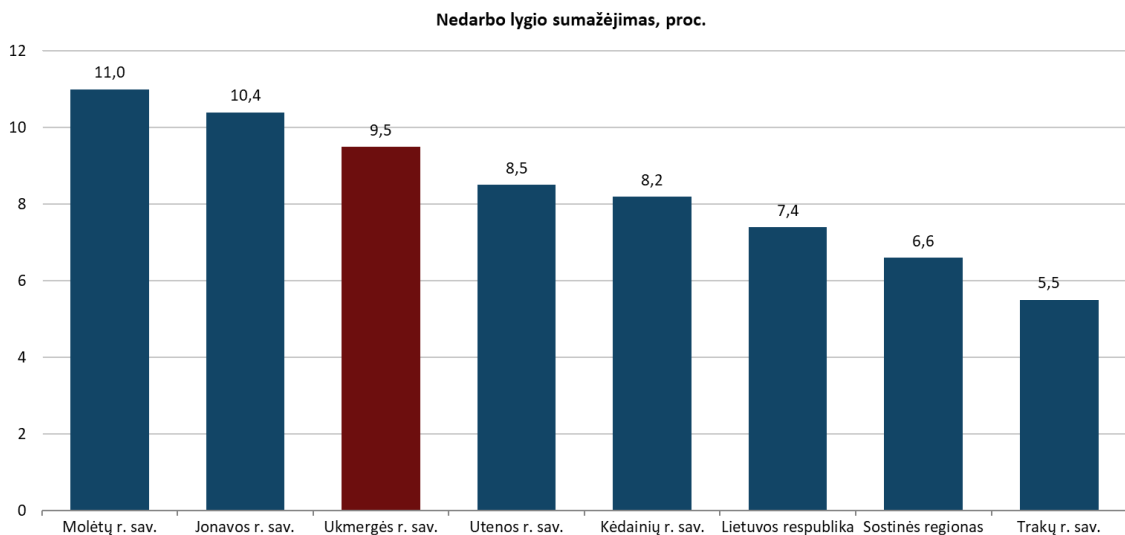

7 paveikslas. Registruotų bedarbių sumažėjimas, 2013–2019 m., proc.

Šaltinis: Sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Registruotų bedarbių skaičiaus mažėjimas iš dalies yra nulemtas gyventojų skaičiaus mažėjimo, todėl patikimesnis rodiklis, atspindintis užimtumo situaciją, yra registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis).

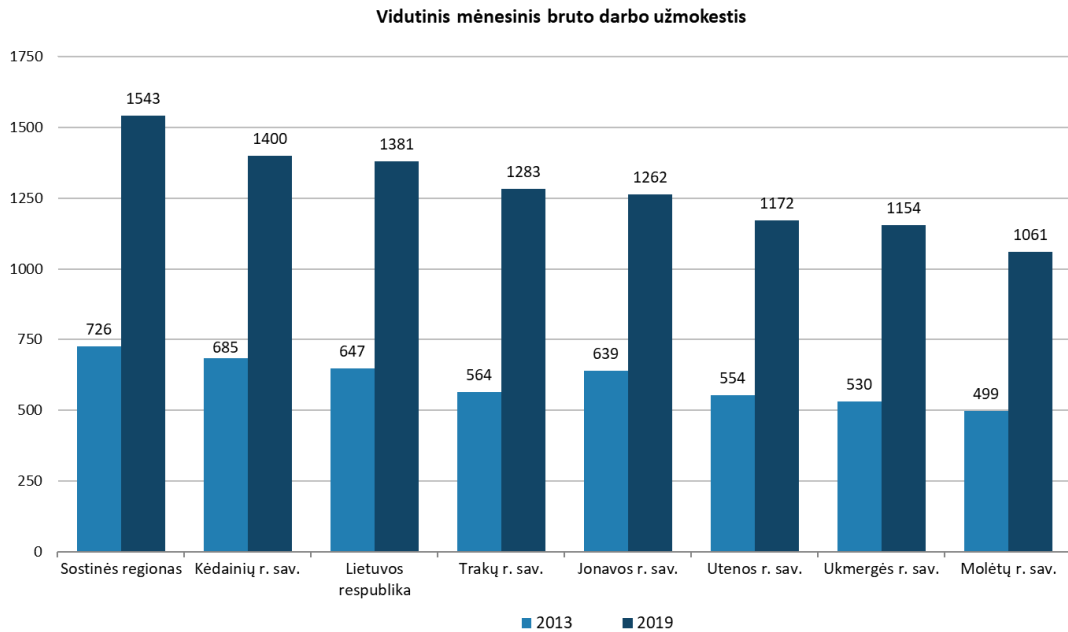
Visuose nagrinėjamose teritorijose nedarbo lygis 2013–2019 m. laikotarpiu mažėjo. Ukmergės rajono savivaldybė pagal nedarbo lygio sumažėjimą užima trečią vietą ir ją lenkia Molėtų ir Jonavos rajono savivaldybės. Mažiausias nedarbo lygio sumažėjimas tiriamuoju laikotarpiu buvo užfiksuotas Sostinės regione ir Trakų rajono savivaldybėje.

8 paveikslas. Nedarbo lygio sumažėjimas, 2013–2019 m., proc.

Šaltinis: Sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (bruto) Ukmergės rajone 2019 m. siekė 1153,9 Eur ir atsiliko nuo visų nagrinėjamų teritorijų išskyrus Molėtų rajono. Lyginant 2013 m. ir 2019 m. duomenis, Ukmergės rajono savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis išaugo 117,8 proc., augimas buvo greitesnis nei šalyje (113,5 proc.). Greitesnis vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio augimas buvo užfiksuotas tik Trakų rajono savivaldybėje, čia jis keitėsi nuo 563,5 Eur iki 1282,5 Eur.

9 paveikslas. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2013 m. ir 2019 m.

Šaltinis: Sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Verslo aplinka

Vertinant verslo aplinką Ukmergės rajono savivaldybėje svarbu įvertinti šiuo metu joje veikiančias įmones ir įmonių skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų. 2020 m. pradžioje Ukmergėje buvo įregistruoti 1732 ūkio subjektai, iš jų veikė tik 779. Visose nagrinėjamose savivaldybėse, išskyrus Trakų ir Molėtų, šis rodiklis buvo aukštesnis. Per pastaruosius penkerius metus veikiančių ūkio subjektų skaičius augo visose nagrinėjamose teritorijose. Ukmergėje augimas (14,1 proc.) vyko sparčiau nei Kėdainiuose (8,2 proc.) ir Utenoje (6,9 proc.), tačiau lėčiau nei likusiose nagrinėjamose teritorijose. Lyginant verslo situaciją skirtingose teritorijose svarbu įvertinti ir įmonių skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų.

8 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų 2013 – 2020 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis, proc.
Molėtų r. sav.	19,2	20,1	18,8	21,5	22,1	23,5	24,3	25,7	33,8
Ukmergės r. sav.	17,8	18,3	18,1	19,1	21,0	21,8	22,4	23,3	30,7
Jonavos r. sav.	17,1	17,8	17,3	18,6	20,8	22,0	21,6	21,6	26,6
Kėdainių r. sav.	21,0	21,8	19,5	22,1	24,7	24,8	25,7	26,1	24,1
Trakų r. sav.	19,2	20,5	19,6	21,2	23,1	22,8	22,7	23,5	22,4
Utenos r. sav.	21,3	22,3	20,5	23,2	25,1	25,5	25,6	25,5	20,0
Lietuvos Respublika	29,3	30,8	31,8	34,3	36,5	37,1	37,6	38,5	31,5
Sostinės regionas	39,8	42,7	47,1	50,3	52,0	51,7	51,6	52,4	31,7

Šaltinis: Sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

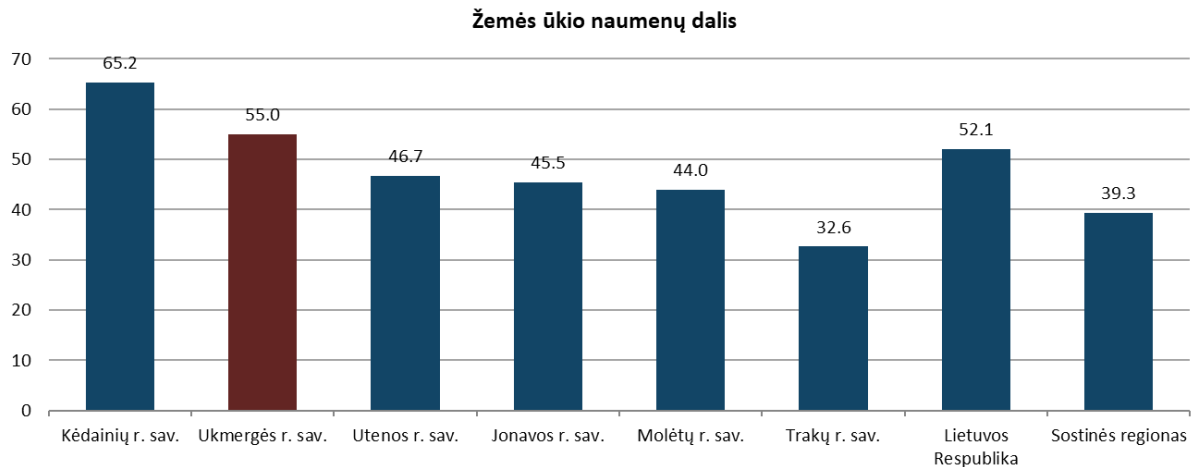
Pagal ūkio subjektų skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų, Ukmergės rajono savivaldybė (23,3) lenkia tik Jonavos rajono savivaldybę (21,6) ir atsilieka nuo bendrų Lietuvos (38,5), sostinės regiono (52,4) ir likusių nagrinėjamų savivaldybių rodiklių. Tačiau 2013–2020 m. laikotarpio augimo sparta (30,7 proc.) yra gana panaši į bendrą spartą Lietuvoje (31,5 proc.) ir lenkia Utenos (20 proc.), Trakų (22,4 proc.), Kėdainių (24,1 proc.) ir Jonavos (26,6 proc.) rajonų savivaldybių pokyčio rodiklius.

Ukmergės rajono savivaldybėje veikia net 606 labai mažos įmonės (turinčios iki 10 darbuotojų), jos sudaro 77,8 proc. visų rajone veikiančių ūkio subjektų. Dar 16 proc. sudaro mažos įmonės (turinčios ne daugiau kaip 50 darbuotojų), 5,5 proc. – vidutinės įmonės (turinčios iki 250 darbuotojų), o likę 0,5 proc., t.y. 4 ūkio subjektai, gali būti kategorizuojami kaip stambios įmonės (turinčios bent 250 darbuotojų). UAB Narbutas

Žemės ūkis

Žemės ūkis tai jau ilgą laiką Lietuvoje vystoma ūkio šaka, apimanti gyvulininkystę, žemdirbystę, miškininkystę ir žuvininkystę. 2019 m. Lietuvoje žemės ūkio naudmenos užėmė 52 proc. žemės fondo. Nagrinėjamosiose savivaldybėse šis rodiklis svyruoja nuo 33 proc. iki 65 proc.

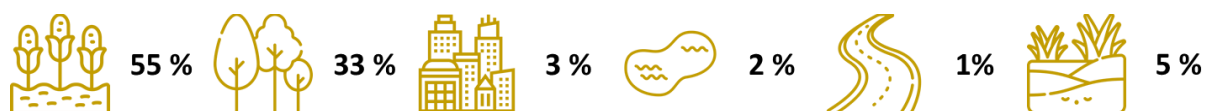

11 paveikslas. Žemės ūkio naudmenos kaip viso savivaldybės ploto dalis iki 2020 m. sausio 1 d., proc.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenimis

Didžiausia dalis žemės ūkio naudmenų yra Kėdainių rajono savivaldybėje (65 proc.), antroje vietoje yra Ukmergės rajono savivaldybė (55 proc.). Šiose dviejose iš nagrinėjamųjų savivaldybių žemės ūkiui naudojamo ploto dalis yra didesnė nei viso Lietuvoje (52 proc.). Mažiausiai ploto žemės ūkio naudmenos užima Trakų rajono savivaldybėje (33 proc.). Ukmergėje 91 proc. žemės ūkio naudmenų ploto užima ariamoji žemė, dar 9 pievos ir natūralios ganyklos, o sodams tenka vos 0,4 proc. ploto. 2013 m. žemės ūkio naudmenos Ukmergėje sudarė 54,1 proc., tad 2013–2020 m. laikotarpiu pakilo 0,9 proc. punkto.

Ukmergės rajono ploto pasiskirstymas

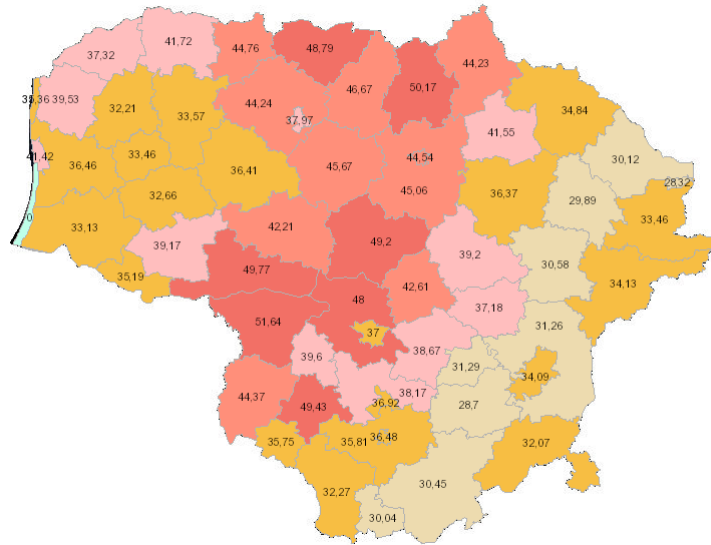

12 paveikslas. Savivaldybės bendro ploto pasiskirstymas 2020 m. sausio 1 d., %

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Nacionalinės žemės tarnybos prie žemės ūkio ministerijos duomenimis

Žemės ūkio neužimtoje Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje 33 proc. užima miškai, 3 proc. žemės yra užstatyta, 2 proc. žemės yra užimta vandens telkinių, 1 proc. užima keliai ir 5 proc. kita žemė, pvz. pelkės ar nenaudojamos žemės.

Nagrinėjamos savivaldybės skiriasi ne tik pagal žemės ūkio paskirties plotus, bet ir žemės našumą. Visų savivaldybių ir seniūnijų žemės našumus galima pamatyti geoportal.lt internetiniame puslapyje. Žemės našumo vertinimai rengiami pagal patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. 3D-359 Žemės našumo vertinimo metodiką, Žemės našumo vertinimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 3D-207, naudojant programinę įrangą „Žemės vertinimas“.

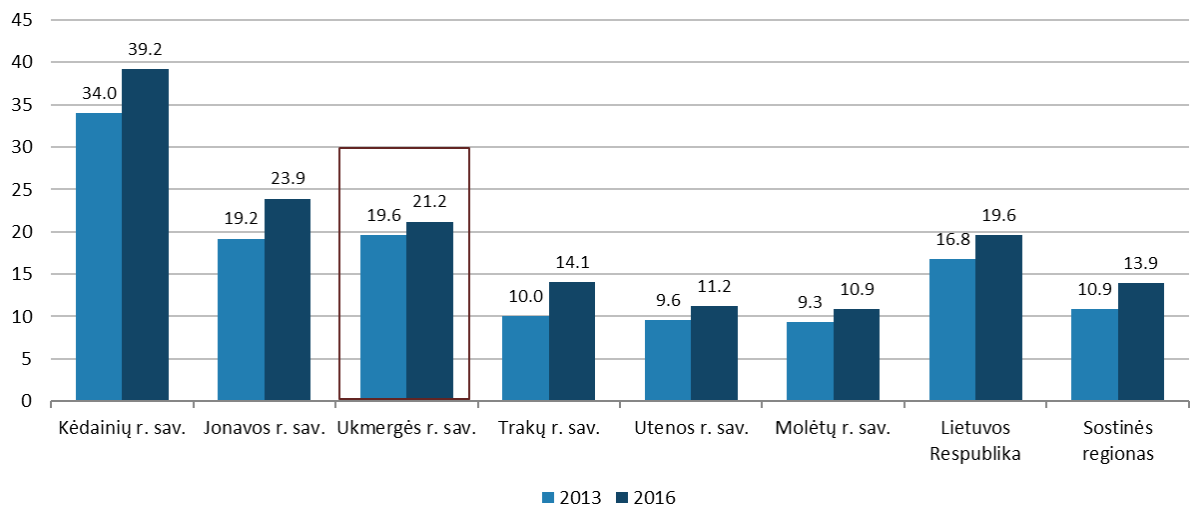

13 paveikslas. Žemės našumo žemėlapis, 2020 m.
Šaltinis: geoportal.lt

Ukmergės rajono savivaldybėje žemės našumas vertinamas 39,2 balo ir yra aukščiausias tarp sostinės regiono savivaldybių. Trakų (28,7), Utenos (28,89) ir Molėtų (30,58) rajonų savivaldybėse žemės našumas mažesnis, o Jonavos (42,61) ir Kėdainių (49,2) rajonų savivaldybėse didesnis nei Ukmergės rajono savivaldybėje.

Naujausi duomenys apie vidutinį žemės ūkių dydį pateikti 2016 m., todėl nėra galimybės įvertinti dabartinę situaciją ir palyginti tarp savivaldybių.

Vidutinis ūkio dydis, ha

14 paveikslas. Vidutinis ūkio dydis 2013 m. ir 2016 m., ha
Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Didžiausi ūkiai 2016 m. buvo Kėdainių rajono savivaldybėje, vidutinis ūkio dydis siekė 39,2 ha. Ukmergės rajono vidutinis ūkio dydis (21,2 ha) buvo didesnis nei vidutiniškai šalyje (19,6 ha), sostinės regione (14,1 ha) bei Trakų (14,1), Utenos (11,2 ha) ir Molėtų (10,9 ha) rajonų savivaldybėse. 2013–2016 m. laikotarpiu vidutinis ūkio dydis Ukmergės rajone padidėjo 8 proc.

Bendroji žemės ūkio produkcija 2018 m. Lietuvoje siekė 2358 mln. eurų. Ukmergėje bendroji žemės ūkio produkcija siekė 36 mln. eurų ir sudarė 18,5 proc. visos sostinės regiono produkcijos ir 1,5 proc. visos Lietuvos bendrosios ūkio produkcijos.

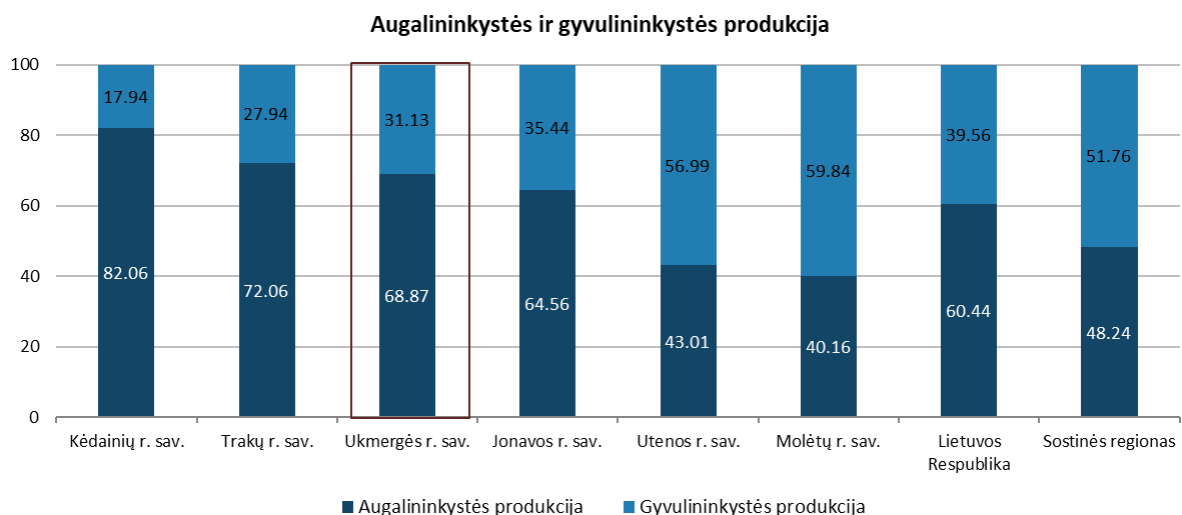
9 lentelė. Bendroji žemės ūkio produkcija 2013–2018 m., mln. Eur

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Utenos r. sav.	19,0	18,4	19,6	21,7	20,6	19,3	1,6
Kėdainių r. sav.	133,0	141,6	138,5	121,1	136,2	127,1	-4,4
Ukmergės r. sav.	41,0	41,5	42,5	39,5	37,3	36,3	-11,5
Jonavos r. sav.	42,0	44,2	45,4	39,6	45,2	33,3	-20,7
Trakų r. sav.	10,3	10,6	9,5	9,6	9,0	6,8	-34,0
Molėtų r. sav.	21,3	20,2	19,9	13,5	13,4	12,2	-42,7
Lietuvos Respublika	2548,7	2450,9	2530,4	2270,0	2534,6	2358,4	-7,5
Sostinės regionas	215,0	216,2	219,1	188,6	216,0	196,5	-8,6

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Bendroji žemės ūkio produkcija 2013–2018 m. laikotarpiu paaugo tik Utenos rajono savivaldybėje, visose kitose nagrinėjamose teritorijose pokytis buvo neigiamas. Ukmergėje šis pokytis siekė -11,5 proc. ir viršijo Lietuvos (-7,5 proc.) ir sostinės regiono vidutinius pokyčius (-8,6 proc.). Labiausiai bendroji žemės ūkio produkcija sumažėjo Molėtų rajone – pokytis siekė -42,7 proc.

Ukmergės rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, daugiausiai gaminama augalininkystės produkcija. Didžiausia augalininkystės produkcijos dalis bendrojoje žemės produkcijoje 2018 m. buvo Kėdainių (82 proc.), Trakų (72 proc.), Ukmergės (69 proc.) ir Jonavos (65 proc.) rajonų savivaldybėse. Visose šiose savivaldybėse augalinės produkcijos dalis viršijo Lietuvos 60 proc. Vidurkj. Likusiose nagrinėjamose teritorijose didesnę žemės ūkio produkcijos dalį sudarė gyvulininkystės produkcija: 52 proc. sostinės regione, 57 proc. Utenos ir 60 proc. Molėtų savivaldybėse.

15 paveikslas. Augalininkystės ir gyvulininkystės produkcija, 2018 m., proc. visos produkcijos

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Nors bendroji žemės ūkio produkcija Ukmergės rajono savivaldybėje 2013–2018 m. laikotarpiu krito 11,5 proc., šį sumažėjimą nulėmė tik gyvulininkystės produkcijos 30 proc. sumažėjimas, tuo tarpu augalininkystės produkcija išliko gana stabili, matomas 1 proc. augimas.

Statyba ir gyvenamasis fondas

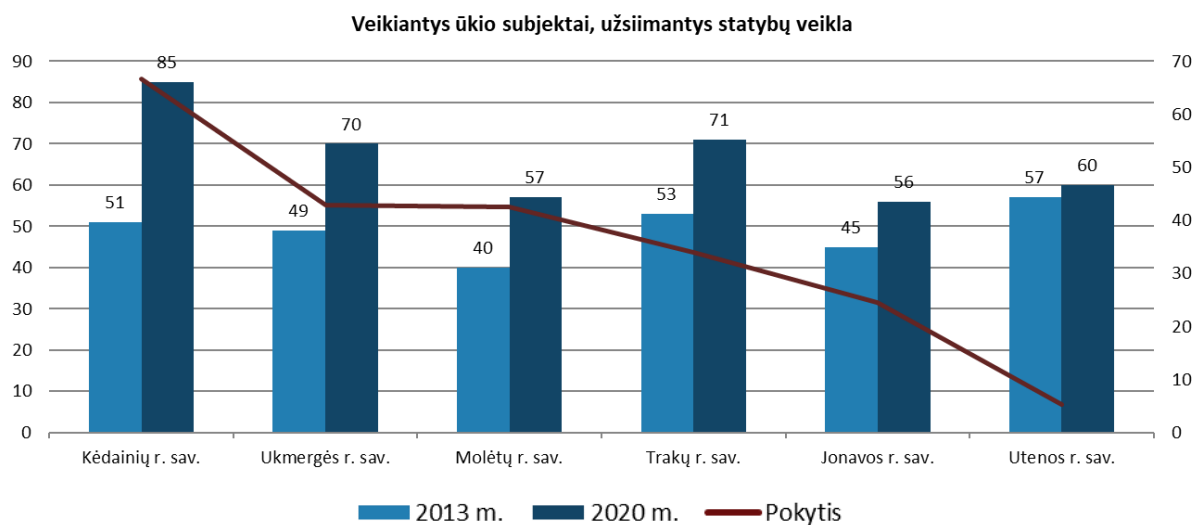
Statybos sektorius yra nacionalinės ekonomikos dalis, kurioje įvairūs ištekliai paverčiami pastatyta ar kitaip sukurta infrastruktūra, reikalinga socialinei ir ekonominei visuomenės raidai. Statybos sektorius apima procesą, kurio metu ta infrastruktūra yra planuojama, projektuojama, pastatoma (pagaminama), keičiama, remontuojama, naudojama ir utilizuojama⁴. Statybos sektorius parodo ir šalies ekonomikos

⁴ Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą „Dėl Lietuvos statybų sektoriaus plėtros ir vystymo 2015-2020 metais gairių patvirtinimo“.

būklę – spartus vystymasis parodo, kad sėkmingai pritraukiamos materialinės investicijos, vystosi verslo veikla, auga gyventojų perkamoji galia.

Lietuvoje statybų įmonių skaičius 2013–2020 m. laikotarpiu sparčiai augo – 2013 m. pradžioje veikė 6 tūkst. ūkio subjektų, užsiimančių statybų veikla, tuo tarpu 2020 m. šis rodiklis siekė 9 tūkst. subjektų, t.y. pakilo 49 proc. Toks augimas pastebimas ir sostinės regione, kuriame ūkio subjektų skaičius augo nuo 2,4 tūkst. iki 3,6 tūkst. vienetų.

Labiausiai statybos įmonių skaičius išaugo Kėdainių rajono savivaldybėje (67 proc.) ir 2020 m. pradžioje siekė 85 įmones. Likusiose savivaldybėse augimas buvo lėtesnis ir nesiekė Lietuvos bendro vidurkio. Ukmergės ir Molėtų rajonų savivaldybėse įmonių skaičius augo 43 proc. ir 2020 m. pradžioje atitinkamai siekė 70 ir 57. Mažiausias augimas užfiksuotas Utenos rajono savivaldybėje, kur statybų įmonių skaičius paaugo tik 5 proc. ir 2020 m. pradžioje siekė 60.

16 paveikslas. Statybų veikla užsiimantys veikiantys ūkio subjektai savivaldybėse 2013 m. ir 2020 m., vnt., bei ūkio subjektų skaičiaus pokytis, proc.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

2019 m. duomenimis daugiausiai statybos darbų atlikta Kėdainių (65 mln. Eur) ir Jonavos (30 mln. Eur) savivaldybėse, mažiausiai – Ukmergės (20 mln. Eur) ir Molėtų (10 mln. Eur) savivaldybėse. Bendrai Lietuvoje statybos darbų apimtys to meto kainomis 2019 m. siekė 3,4 mlrd. Eurų, o sostinės regione 1,4 mlrd. eurų.

10 lentelė. Šalyje atlikti statybos darbai to meto kainomis, 2013–2019 m., tūkst. Eur

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Kėdainių r. sav.	28172	30898	27097	27171	35197	38244	65419	132,2
Molėtų r. sav.	6383	7752	12800	7052	6344	6701	10250	60,6
Utenos r. sav.	21126	25462	34255	20582	30206	22492	29541	39,8
Trakų r. sav.	16644	20959	23701	24154	17894	14838	22400	34,6
Ukmergės r. sav.	17859	13695	27789	14232	19149	20537	19985	11,9
Jonavos r. sav.	28950	23387	36531	28269	29542	26322	30290	4,6
Lietuvos Respublika	2110143	2522466	2474716	2278909	2563712	2999593	3390534	60,7
Sostinės regionas	710415	804714	871060	844845	919754	1190361	1392874	96,1

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Statybos darbų apimtys 2013–2019 m. laikotarpiu augo visose nagrinėjamosiose teritorijose. Bendrai Lietuvoje augimas siekė 60,7 proc., sostinės regione 96,1 proc. Nagrinėjamų savivaldybių tarpe didžiausias augimas užfiksuotas Kėdainių (132,2 proc.) ir Molėtų (60,6 proc.) rajonų savivaldybėse. Ukmergės rajono

savivaldybėje augimas buvo vienas mažiausių – siekė 11,9 proc., stipriai atsiliko nuo sostinės regiono 96,1 proc. rodiklio ir lenkė tik Jonavos rajono savivaldybės 4,6 proc. augimo rodiklį.

2019 m. Ukmergėje išduoti 26 leidimai gyvenamųjų pastatų statybai ir 7 leidimai negyvenamųjų pastatų statybai. Nors išduodamų leidimų skaičius nuolat svyruoja, lyginant 2013 m. ir 2019 m., 2019 m. išduota 30 proc. mažiau gyvenamųjų pastatų statybos leidimų ir net 74 proc. mažiau negyvenamųjų pastatų statybos leidimų. Išduotų leidimų gyvenamųjų pastatų statybai skaičius mažėjo beveik visose nagrinėjamose teritorijose, išskyrus sostinės regioną ir Trakų savivaldybę, kuriose leidimų skaičius 2019 m. buvo 24 proc. aukštesnis nei 2013 m. Tuo tarpu negyvenamųjų pastatų statybą leidžiančių dokumentų skaičius krito visose nagrinėjamose teritorijose, labiausiai Molėtų (84 proc.), Utenos (74 proc.) ir Ukmergės (74 proc.) rajonų savivaldybėse.

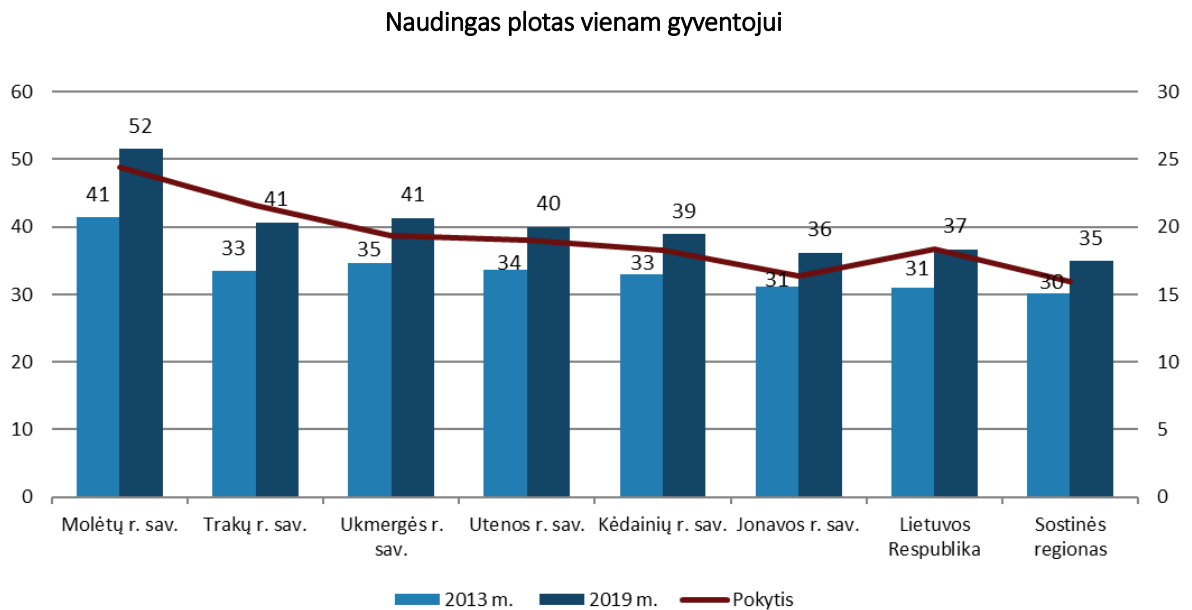
Gyvenamasis būstų fondas – gyvenamosios patalpos gyvenamuosiuose namuose ir negyvenamuosiuose pastatuose, įskaitant sodo namus ir vasarnamius, neįskaitant bendrabučių, viešbučių, medžiotojų namelių, poilsio namų, sanatorijų ir kitų pastatų, skirtų laikinai gyventi⁵. Bendras gyvenamasis būstų fondas 2019 m. Lietuvoje sudarė 102430,8 tūkst. kv. m., Ukmergėje šis rodiklis siekė 1383,7 tūkst. kv. m. ir lenkė Molėtų (882,9 tūkst. kv. m.) ir Trakų (1322,2 tūkst. kv. m) savivaldybių rodiklius. 2019 m. pabaigoje Ukmergės rajono savivaldybėje 52 proc. gyvenamojo būstų fondo buvo mieste, likusi dalis – kaime. Sostinės regione šis rodiklis siekė 73 proc., tad galima teigti, jos Ukmergė mažiau urbanizuota, nei bendrai apskritis. Tarp lyginamų savivaldybių, Kėdainių (44 proc.), Trakų (41 proc.) ir Molėtų (21 proc.) savivaldybėse mieste esanti gyvenamojo būsto fondo buvo dalis buvo mažesnė, nei esanti kaime, o Utenos (52 proc.), Ukmergės (52 proc.) ir Jonavos (54 proc.) mieste esanti dalis buvo didesnė.

2019 m. Lietuvoje vienam gyventojui vidutiniškai tekdavo 36,7 m² naudingo ploto (gyvenamųjų kambarių ir kitų būsto patalpų suminis grindų plotas, neįtraukiant balkonų, terasų, lodžijų ir nešildomų rūsių⁶). Šis rodiklis 2013–2019 m. laikotarpiu Lietuvoje paaugo 18 proc. Nagrinėjamose savivaldybėse naudingo ploto rodiklis 2019 m. svyravo nuo 36,2 m² (Jonavos savivaldybė) iki 51,5 m² (Molėtų savivaldybė). Jonavos rajono savivaldybė yra vienintelė tarp nagrinėjamų, kurioje naudingas plotas, tenkantis gyventojui, 2019 m. buvo mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje. Ukmergės rajono savivaldybėje vienam gyventojui 2019 m. vidutiniškai teko 41,3 m², pagal šį rodiklį ji atsiliko tik nuo Molėtų rajono savivaldybės.

---

⁵ Remiantis Lietuvos statistikos metrasčio 2019 m. leidimu.

⁶ Remiantis Lietuvos statistikos metrasčio 2019 m. leidimu.

17 paveikslas. Naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui, 2013 m. ir 2019 m., m²

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

2013–2019 m. laikotarpiu naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui, augo visose nagrinėjamose teritorijose. Didžiausias augimas užfiksuotas Molėtų (24 proc.) ir Trakų (22 proc.) savivaldybėse, mažiausias – Jonavos rajono savivaldybėje (16 proc.). Ukmergėje naudingas plotas vienam gyventojui augo 19 proc., t.y. 1 proc. punktu daugiau nei vidutiniškai Lietuvoje ir 3 proc. punktais daugiau nei sostinės regione.

Ukmergės rajono savivaldybėje skatinamas daugiabučių namų atnaujinimas, siekiant sumažinti šilumos suvartojimą ir su juo susijusias išlaidas. Nepasiturintiems gyventojams suteikiama 100 proc. valstybės parama renovacijai pagal daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą. Ukmergėje identifiкуoti daugiabučiai namai, suvartojantys daugiausiai šiluminės energijos, kuriems labiausiai reikalinga renovacija.

Be to, modernizuojami viešosios paskirties pastatai ir erdvės. Remiantis Ukmergės 2018–2020 m. ir 2019–2021 m. strateginiais veiklos planais pateikiami šie vykdomų arba įvykdytų modernizavimo darbų pavyzdžiai:

- Siekiant pagerinti ugdymo kokybę ir prieinamumą, vykdomi įstaigų pastatų ir edukacinių erdvių modernizavimo darbai;
- Naudojant Europos struktūrinių fondų, Valstybės ir savivaldybės lėšas, modernizuotos ir įrengtos sporto aikštelės;
- Siekiant gerinti ugdymo paslaugų kokybę modernizuojant sporto bazę atnaujinti ir rekonstruoti Sporto centro bei stadiono pastatai, renovuojamos baseino patalpos;
- Naudojantis Valstybės investicijų programoje numatytu finansavimu skirtos lėšos Ukmergės kraštotyros muziejaus ir Ukmergės kultūros centro pastatų rekonstravimui, Ukmergės ligoninės operacinio bloko ir reanimacijos skyriaus patalpų rekonstravimui, Jono Basanavičiaus, Siesikų ir Taujėnų gimnazijų rekonstravimams.

Turizmas ir rekreacija

Ukmergės rajono savivaldybė nebuvo paminėta tarp Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 m. programos prioritetinių turizmo plėtros regionų, tačiau yra gana palanki turizmui, dėl turimų turizmo išteklių (pvz.

gamtos, religijos, pramogų ar kt. objektų ir vietovių) ir patogios lokacijos netoli traukos centrų kaip Vilnius, Kaunas ar Anykščiai.

Nuo 2019 m. pabaigos, kai VšĮ Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centras buvo likviduotas, pagrindines turistų konsultavimo ir informavimo paslaugas Ukmergės rajone teikia Ukmergės kraštotyros muziejaus turizmo informacijos centras (toliau – Ukmergės KMTIC). Šis centras siekia suteikti visuomenei reikiamą informaciją ir patraukliai pateikti Ukmergės rajoną. Apsilankę centre turistai gali sužinoti daugiau apie įvairius renginius ir edukacines programas, lankytinas vietas, laisvalaikio ir pramogų galimybes, nakvynės ir maitinimo įstaigas Ukmergės rajone, gauti žemėlapių ir informacinių leidinių bei įsigyti suvenyrų.

Lyginant turizmo informacijos centrų (toliau – TIC) lankytojų skaičius nagrinėjamos teritorijose pirmauja Trakų savivaldybė – 2019 m. centruose apsilankė daugiau nei 137 tūkst. asmenų. Gana populiarus ir Molėtų TIC – jame apsilankė kiek daugiau nei 15 tūkst. turistų. Tuo tarpu Ukmergėje užregistruoti tik apsilankymai 2019 m. pirmą ketvirtį, viso tuomet TIC apsilankė 799 asmenys. Duomenų nėra ir apie Jonavos rajono savivaldybę, tad kokybiškas palyginimas negali būti atliktas. Bendrai Lietuvoje užfiksuota daugiau nei 1,3 mln. TIC lankytojų per 2019 m. Šis skaičius nuo 2013 m. išaugo maždaug 56 proc. Tikėtina, jog vietinio turizmo statistikos rodikliai bus aukštesni 2020 m., nes dėl COVID-19 pandemijos sumažėjo kelionių į užsienį skaičius.

Ukmergės KMTIC valdomame ukmergeinfo.lt internetiniame puslapyje pateikiamos 125 lankytinos vietos Ukmergės rajono savivaldybėje. Sąraše pateikiami įvairūs vietų tipai: smulkioji architektūra, paminklai ir memorialai (31), gamtos paminklai ir vertybės (22), piliakalniai (22), religinės paskirties objektai (21), istorinės atminties vietos (13), muziejai (7), dvarai (7) ir senamiestis. Daugelis šių objektų populiarūs pažintinių turistų tarpe. Tame pačiame puslapyje siūlomi 8 turistiniai maršrutai, tarp jų ir vienas maršrutas baidarėmis. Pateikiama 13 edukacinių užsiėmimų, pvz. senovinės puodininkystės arba sūrio ir sviesto gaminimo.

Rajone esantys vandens telkiniai, ypač upės, yra mėgstamos vandens turistų ir aktyvaus laisvalaikio entuziastų, tam pritaikyta ir infrastruktūra (papildiniai, poilsia vietės ir kt.)⁷.

Siekiant skatinti turizmą labai svarbu, kad atvykę svečiai turėtų kur apsistoti. Nors Ukmergėje 2013–2019 m. laikotarpiu apgyvendinimo įstaigų skaičius augo sparčiausiai ir padidėjo 4,5 karto, 2019 m. savivaldybėje buvo tik 11 apgyvendinimo įstaigų, jose apgyvendinti 8,8 tūkst. turistų. Daugiausiai apgyvendinimo įstaigų 2019 m. buvo Trakų (82) ir Molėtų (50) rajonų savivaldybėse, mažiausiai – Ukmergės (11) ir Kėdainių (11) rajonų savivaldybėse.

Remiantis Valstybinės vartotojų teisių tarnybos duomenimis⁸, Ukmergėje 2020 m. spalio mėn. veikė šie licencijuoti apgyvendinimo paslaugų teikėjai: 1 viešbutis, 1 svečių namai, 1 kempingas, 23 kaimo turizmo paslaugas teikiančios vietos, 1 nakvynės namai, 2 turistinės stovyklos ir 1 nakvynės ir pusryčių paslaugas teikianti vieta. Taigi iš viso Ukmergėje veikė 30 licencijuotų apgyvendinimo paslaugų teikėjų. Nors informacija pagal licencijas yra tiksliausia, pagal ją neįmanoma įvertinti pokyčio vertinamu laikotarpiu, todėl vertinami ir statistikos departamento pareikiami duomenys. Analizuojamu laikotarpiu apgyvendinimo įstaigų skaičius svyravo, tačiau lyginant 2013 m. su 2019 m. paaugo visose nagrinėjamos teritorijose, išskyrus Molėtų ir Utenos rajono savivaldybėse, kuriose įstaigų skaičius atitinkamai sumažėjo 12,3 ir 19,6 proc. Nakvojančių turistų skaičius taip pat augo – Ukmergėje nuo 3,6 tūkst. iki 8,8 tūkst., t.y. 144 proc., Utenoje 126 proc., Molėtuose 53 proc., Trakuose 52 proc., Kėdainiuose 35 proc. Šis rodiklis

⁷ Remiantis Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo dokumentu

⁸ Remiantis Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos dokumentais „Klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjai“ ir „Neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjai“, prieiga per internetą: <http://www.vvtat.lt/vartojimo-paslaugos/turizmo-paslaugos/turizmo-paslaugu-teikejai/128>

sumažėjo tik Jonavos rajono savivaldybėje, kur nukrito 36 proc. Vidutiniškai Lietuvoje nakvojančių turistų skaičius padidėjo 64 proc., sostinės regione 58 proc.

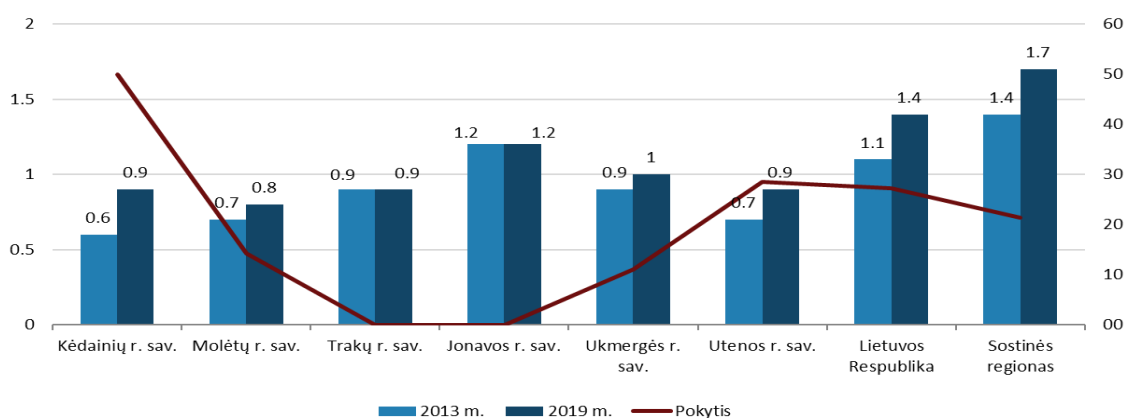
11 lentelė. Apgyvandinimo įstaigų skaičius, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Ukmergės r. sav.	2	20	20	8	24	15	11	450,0
Jonavos r. sav.	5	3	4	5	8	15	17	240,0
Kėdainių r. sav.	5	5	7	5	5	9	11	120,0
Trakų r. sav.	78	84	87	94	91	67	82	5,1
Molėtų r. sav.	57	56	58	66	77	45	50	-12,3
Utenos r. sav.	46	48	52	53	52	29	37	-19,6
Lietuvos Respublika	1837	2062	2319	2686	2971	3616	3754	104,4
Sostinės regionas	383	440	476	606	745	975	905	136,3

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Turistams aktualu ne tik nakvynė, bet ir maitinimo įstaigos, kurių paslaugomis gali naudotis ir turistai, atvykstantys į Ukmergę tik dienai, be nakvynės. Sąrašė ukmergeinfo.lt nurodytos 22 maitinimo įstaigos: 10 kavinių, 6 restoranai, 5 picerijos, 2 barai, 2 greito maisto užkandinės ir viena valgykla. Statistikos departamento duomenimis 2019 m. tūkst. Ukmergės gyventojų teko 1 maitinimo vieta. Nors pagal šį rodiklį Ukmergė gerokai atsilieka nuo sostinės regiono ir Lietuvos vidurkių, tarp lyginamų savivaldybių daugiau maitinimo įstaigų tūkst. gyventojų tenka tik Jonavos rajone (1,2). Visose kitose savivaldybėse šis rodiklis nesiekia 1.

Maitinimo vietų skaičius tūkstančiui gyventojų

18 paveikslas. Maitinimo vietų skaičius tūkst. gyventojų, 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajono savivaldybėje maitinimo vienetų skaičius augo gana nedaug – 11 proc. Daugiausiai šis rodiklis augo Kėdainių (50 proc.) ir Utenos (29 proc.) rajonų savivaldybėse, o Trakų ir Jonavos rajonų savivaldybėse augimas visai nebuvo užfiksuotas.

Ukmergės rajono savivaldybės ekonominio vystymosi apibendrinimas

Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai

- 2018 m. MI vienam gyventojui siekė 1385 EUR. 2013–2018 m. laikotarpiu Ukmergėje MI gyventojui augo net 44,0 proc., tačiau vis tiek buvo dvigubai mažesnės nei šalies vidurkis ir net trigubai mažesnės nei sostinės regiono vidurkis;
- 2018 m. TUI vienam gyventojui siekė 1726 EUR. 2013–2018 m. laikotarpiu

šis rodiklis paauogo net 54,7 proc., tačiau vis tiek buvo 3,5 karto mažesnis nei Lietuvos ir 8,6 karto mažesnis nei sostinės regiono vidurkiai.

Užimtumas ir darbo rinka

- Užimtumo lygis Ukmergėje augo 3 proc., tačiau buvo mažiausias nagrinėjamų teritorijų tarpe;
- Bedarbių skaičius 2019 m. siekė 2124, galimai bedarbių 35 proc. sumažėjimą nulėmė ir mažėjantis gyventojų skaičius;
- Nedarbas 2013–2019 m. laikotarpiu sumažėjo 9,5 proc. Tai 2,1 proc. punktu daugiau nei šalies ir 2,9 proc. punktu daugiau nei sostinės nedarbo sumažėjimo vidurkiai;
- Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (bruto) 2020 m. siekė 1154,9 EUR ir lenkė tik Molėtų rajono savivaldybės rodiklį, nuo visų kitų nagrinėjamų teritorijų atsiliko.

Verslo aplinka

- 2020 m. tūkst. gyventojų teko 23,3 įmonės. Šis rodiklis buvo 65,2 proc. mažesnis nei šalyje ir 124,9 proc. mažesnis nei sostinės regione;
- 99,5 proc. visų įmonių Ukmergės rajono savivaldybėje sudarė SVV, šis rodiklis atitiko šalies vidurkį;
- Verslumo lygis siekė 23,1 (SVV tūkst. gyventojų);
- Rajono specializacija – prekyba ir apdirbamoji gamyba: didmeninės ir mažmeninės prekybos ir transporto priemonių veikla užsiėmė net 24 proc. įmonių, apdirbamąja gamyba – 12 proc., o kitomis aptarnavimo veiklomis – 11 proc. visų Ukmergės rajono įmonių;
- Ukmergėje veikia Ukmergės pramonės parkas.

Žemės ūkis

- Daugiausiai Ukmergės rajono savivaldybės ploto užima žemės ūkio naudmenos (55 proc.), pagal jų dalį Ukmergė yra antra tarp nagrinėjamų teritorijų. 33 proc. užima miškai, 3 proc. statiniai, 2 proc. vandens telkiniai, 1 proc. keliai, o likusius 5 proc. užima kita žemė;
- Žemės našumas siekia 39,2 ir yra aukščiausias sostinės regione, tačiau vidutiniškas tarp lyginamų savivaldybių;
- Vidutiniškas ūkis užima 21,2 ha ir yra didesnis nei vidutiniškai šalyje (19,6 ha) ir sostinės regione (14,1 ha);
- Bendroji žemės ūkio produkcija Ukmergėje siekė 36 mln. eurų ir sudarė 18,5 proc. visos sostinės regiono produkcijos ir 1,5 proc. visos Lietuvos bendrosios ūkio produkcijos;
- 69 proc. žemės ūkio produkcijos sudarė augalininkystės produkcija. Tuo tarpu šalyje augalininkystės produkcija sudarė 60 proc., o sostinės regione 48 proc.

Statyba ir gyvenamasis fondas

- 2020 m. Ukmergėje veiklą vykdė 70 statybų įmonių, pagal šį rodiklį lenkiamos Utenos ir Molėtų rajonų savivaldybės;
- Statybos darbų apimtys 2019 m. siekė 19985 tūkst. EUR ir buvo vienos žemiausių tarp nagrinėjamų teritorijų;
- 2019 m. išduoti 26 leidimai gyvenamųjų ir 7 leidimai negyvenamųjų namų statybai;
- 2019 m. gyvenamasis būstų fondas siekė 1383,7 tūkst. kv. m., 52 proc. šio ploto buvo mieste, tuo tarpu sostinės regione net 73 proc. gyvenamojo būstų fondo buvo mieste;
- Ukmergėje 2019 m. vienam gyventojui teko 41,3 kv. m. naudingo ploto, t.y. 12,5 proc. daugiau nei šalyje ir 18,3 proc. daugiau nei sostinės regione;

- Rajone skatinama daugiabučių namų renovacija;
- Ukmergės rajone įgyvendinta daug viešosios paskirties pastatų ir viešųjų erdvių modernizavimo projektų.

Turizmas ir rekreacija

- Nuo 2019 m. vietoj Ukmergės TVIC turistų informavimu užsiima KMTIC;
- Ukmergėje užregistruotos 125 lankytinos vietos, 8 turistiniai maršrutai ir 13 edukacinių užsiėmimų;
- Statistikos departamento duomenimis 2019 m. Ukmergėje veikė 11 apgyvendinimo įstaigų – šis skaičius mažiausias tarp visų nagrinėjamų teritorijų. Įstaigose apgyvendinti 8,8 tūkst. asmenų;
- Savivaldybėje turistams pateikiamos 27 maitinimo vietos, bet statistikos departamento duomenimis tūkst. gyventojų tenka tik viena maitinimo vieta. Šis rodiklis atsilieka 40 proc. nuo šalies ir 70 proc. nuo sostinės regiono vidurkių.

Pasiūlymai

- Siūloma bendradarbiauti su užsienio įmonėmis ir stengtis pritraukti daugiau TUI į savivaldybę;
- Rekomenduojama remti Ukmergės pramonės parko veiklą ir naujų įmonių pritraukimą, ko pasėkoje būtų kuriamos naujos darbo vietos;
- Siūloma kaupti informaciją apie KMTIC lankytojų srautus ir pateikti naujausią informaciją ukmergeinfo.lt puslapyje;
- Naudinga Ukmergės turizmo galimybes kokybiškai pateikti socialinėse medijose, bandant pasiekti aktualias tikslines grupes.

1.4 Švietimas

Švietimas – ugdymas ir išsilavinimo teikimas, savišvieta; taip pat mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų), švietimo įstaigų, mokytojų ir kitų švietimo teikėjų, švietimo pagalbos specialistų veiklą visuma⁹. Švietimui tenka svarbus vaidmuo kuriant atvirą pilietinę visuomenę, stiprinant jos kultūrinę ir ūkinę galias, mažinant socialinę žmonių atskirtį ir skurdą, atkuriant socialinį teisingumą ir solidarumą. Švietimo sistema turi padėti telkti vietos bendruomenę, užtikrinti aukštą jos narių dorinę brandą, ugdyti šiuolaikines kompetencijas, naują kultūrinį, politinį, ekonominį raštingumą.

Vienas iš svarbiausių švietimo lygį savivaldybėje apibūdinančių rodiklių yra švietimo prieinamumas. Jis vertinamas pagal švietimo sistemos struktūrą ir ugdymosi poreikių dermę, pradinio, pagrindinio, vidurinio ir neformaliojo švietimo teikėjų tinklo pakankumą, kuris užtikrina asmenų ugdymąsi.

Ukmergės rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2020 m. Ukmergės rajono savivaldybėje veikė šios švietimo paslaugas teikiančios įstaigos:

- 6 ikimokyklinio ugdymo mokyklos (iš kurių visos – vaikų lopšeliai-darželiai);
- 14 bendrojo ugdymo mokyklų (iš kurių 4 pagrindinės mokyklos, 3 progimnazijos, 5 gimnazijos, 1 specialiojo ugdymo įstaiga, 1 mokykla – daugiafunkcis centras);
- 2 neformaliojo ugdymo įstaigos;
- 1 profesinio mokymo įstaiga;
- 1 švietimo pagalbos įstaiga.

⁹ Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

12 lentelė. Švietimo įstaigos Ukmergės rajono savivaldybėje 2020 m.

Švietimo įstaigos tipas	Įstaigų skaičius	Pavadinimas
Ikimokyklinio ugdymo mokyklos		
Lopšeliai-darželiai	6	Lopšelis-darželis „Vaikystė“ Lopšelis-darželis „Buratinas“ Lopšelis-darželis „Eglutė“ Lopšelis-darželis „Nykštukas“ Lopšelis-darželis „Saulutė“ Lopšelis-darželis „Žiogelis“
Bendrojo ugdymo mokyklos		
Pagrindinės mokyklos	4	„Užupio“ pagrindinė mokykla „Dukstynos“ pagrindinė mokykla „Deltuvos“ pagrindinė mokykla „Vidiškių“ pagrindinė mokykla
Progimnazijos	3	„Šilo“ progimnazija „Pašilės“ progimnazija Senamiesčio progimnazija
Mokykla-daugiafunkcis centras	1	Veprių mokykla-daugiafunkcis centras
Gimnazijos	5	„Antano Smetonos“ gimnazija „Jono Basanavičiaus“ gimnazija „Siesikų“ gimnazija „Taujėnų“ gimnazija Želvos gimnazija
Specialiojo ugdymo įstaigos		„Ryto“ specialioji mokykla
Neformaliojo švietimo įstaigos		
Neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos	2	Meno mokykla Sporto centras
Švietimo pagalbos įstaigos		
	1	Ukmergės švietimo pagalbos tarnyba
Profesinio mokymo įstaigos		
	1	Ukmergės technologijų ir verslo mokykla

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės internetinę svetainę

Ikimokyklinis ugdymas

Ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Ukmergės rajono savivaldybėje pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas 2019 m. buvo ugdoma 1364 vaikų. 2019 m., lyginant su 2013 m., vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, Ukmergės rajono savivaldybėje išaugo daugiau nei dešimtadaliu (11,5 proc.) ir pagal šį rodiklį viršijo šalies (10,5 proc.) bei Molėtų (9,8 proc.) ir Jonavos (2,9 proc.) savivaldybių rajonų rodiklių augimą. Iš visų nagrinėjamų teritorijų, per analizuojamą laikotarpį, tik Utenoje užfiksuotas ikimokyklinio ugdymo programoje besimokančių vaikų sumažėjimas (-3,1 proc.).

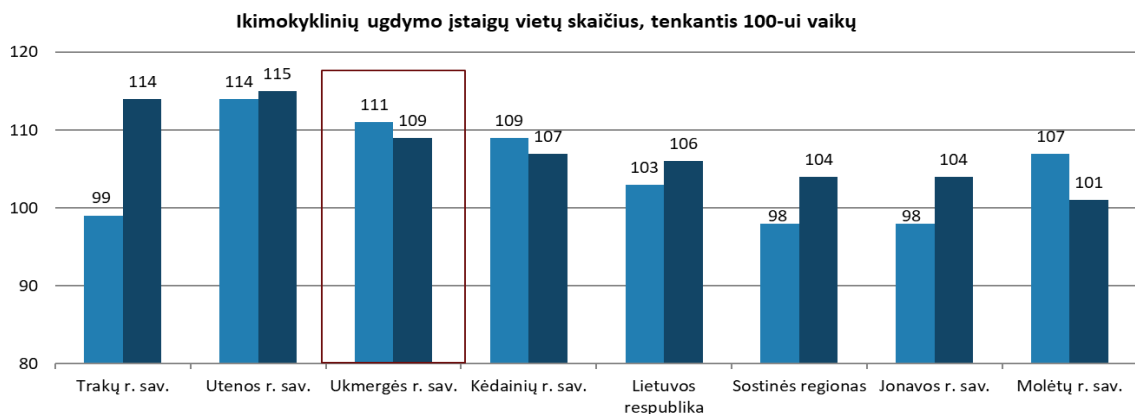
13 lentelė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius 2013 m. ir 2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Trakų r. sav.	1059	1222	15,4
Sostinės regionas	36818	41881	13,8
Kėdainių r. sav.	1645	1853	12,6
Ukmergės r. sav.	1223	1364	11,5
Lietuvos respublika	110125	121717	10,5
Molėtų r. sav.	438	481	9,8

Administracinė teritorija	2013 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Jonavos r. sav.	1643	1691	2,9
Utenos r. sav.	1418	1374	-3,1

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Vienas svarbiausių ikimokyklinės švietimo sistemos vertinimo rodiklių – vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose skaičius, tenkantis 100 vaikų, kuris atspindi ikimokyklinio švietimo prieinamumą. 2020 metais Ukmergės rajono savivaldybėje 100 vaikų lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigą teko 109 vietos. Panaši situacija yra ir kitose nagrinėjamose teritorijose – rodiklis visur yra didesnis nei 100.

19 paveikslas. Vietų skaičius, tenkantis 100-ai vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Tačiau itin svarbu suprasti, kad šio rodiklio negalima vertinti vienareikšmiškai, nes jis neatspindi skirtumo tarp miesto ir kaimo. Ukmergės rajono savivaldybė identifikuoja, jog Ukmergės mieste vietų skaičius darželiuose nėra pakankamas ir šiuo metu grupės yra perpildytos ir neatitinka higienos normų. Dėl šių priežasčių itin svarbu perorganizuoti ikimokyklinio ugdymo infrastruktūrą ir didinti darželių rajone populiarumą bei ugdymo kokybę jose ir plėsti ikimokyklinio ugdymo paslaugas rajono centre – Ukmergėje. Be to, Ukmergės mieste reikia sukurti ir ikimokyklinio ugdymo vietų rezervą, nes tai jautrus investuotojų ir jaunų šeimų į miestą pritraukimo kriterijus.

Bendras ugdymas

Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, bendrasis ugdymas apima pradinį ugdymą (jo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat ir etninės, pagrindus, elementarų raštingumą), pagrindinį ugdymą (jo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės, sociokultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, bendrąjį raštingumą, technologinio raštingumo pradmenis, ugdyti tautinį sąmoningumą, išugdyti siekimą ir gebėjimą apsispręsti, pasirinkti ir mokytis toliau) ir vidurinį ugdymą (jo paskirtis – padėti asmeniui įgyti bendrąjį dalykinį, sociokultūrinį, technologinį raštingumą, dorinę, tautinę ir pilietinę brandą, profesinės kompetencijos pradmenis).

2019–2020 mokslo metais Ukmergės miesto savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigose mokinių skaičius siekė 3567, nuo 2012–2013 mokslo metų šis skaičius sumažėjo 21,5 proc. – t. y., atsідūrė penktoje vietoje, palyginti su kitomis nagrinėjamomis teritorijomis. Šiuo laikotarpiu visose teritorijose, išskyrus sostinės regioną, mokinių skaičius mažėjo, o greičiausias bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus mažėjimas užfiksuotas Molėtų rajone. Tokios mokinių kaitos tendencijos kelia sunkumų nagrinėjamoms savivaldybėms, nes mažėja infrastruktūros panaudojimo efektyvumas bei mokytojų etatų poreikis.

14 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai 2012–2013 ir 2019–2020 mokslo metais.

Administracinė teritorija	2012–2013 m.	2019–2020 m.	Pokytis, proc.
Sostinės regionas	95471	99706	4,4
Lietuvos respublika	373874	325677	-12,9
Trakų r. sav.	4390	3575	-18,6
Jonavos r. sav.	6208	4930	-20,6
Ukmergės r. sav.	4546	3567	-21,5
Kėdainių r. sav.	6960	5365	-22,9
Utenos r. sav.	4961	3741	-24,6
Molėtų r. sav.	2348	1597	-32,0

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Švietimo ir mokslo ministerijos parengtame švietimo kokybės žemėlapyje buvo analizuojami bendrojo lavinimo programos mokinių pasiekimų kokybė. Vienas iš kriterijų buvo pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo rezultatai 2017 m.

Pagal šiuos duomenis Ukmergės rajono savivaldybėje 10,1–15 proc. mokinių nepasiekia patenkinamo matematikos lygio. Tyrimo metu, toks pat rezultatas buvo nustatytas ir Sostinės regione bei Trakų rajono savivaldybėje. Geresnis rezultatas pasiektas tik Jonavos rajono savivaldybėje – čia patenkinamo lygio nepasiekia iki 10 proc. mokinių. Blogiausia padėtis yra Kėdainių ir Utenos rajonuose, kur patenkinamą matematikos lygį pasiekia tik 80 – 75 proc. mokinių.

Analizuojant lietuvių kalbos pasiekimų lygį, buvo nustatyta, kad Ukmergės rajone patenkinamo lygio nepasiekia 4,1–6 proc. mokinių, tai prastesnis rezultatas nei Sostinės regione (iki 2 proc.) bei Kėdainių ir Molėtų rajono savivaldybėse (po 2,1–4 proc.), tačiau geresnis už Trakų rajoną, kur patenkinamo lietuvių kalbos lygio nepasiekia net 8,1–10 proc. mokinių.

Detalesnis švietimo kokybės tyrimas buvo atliktas Ukmergės rajono savivaldybės švietimo stebėsenos mokymosi pažangos ataskaitoje 2018 m. ataskaitoje buvo lyginami rajono pasiekimai su šalies vidurkiu.

Ukmergės rajonas viršijo šalies vidurkį šiose ugdymo kriterijuose:

- Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) Lietuvių kalbos egzamino įvertinimas (6,5 balo);
- Vidurinio išsilavinimo įgijimas (98,6 proc.).

Ukmergės rajonas nepasiekė šalies vidurkio šiose ugdymo kriterijuose:

- Nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo metu (NMPP)
  - Lietuvių kalbos skaitymo lygis;
  - Lietuvių kalbos rašymo lygis;
  - Matematikos žinių lygis;
- Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu (PUPP):
  - Matematikos žinių lygis.
- Valstybinių egzaminų patikrinimo metu (VBE):
  - Lietuvių kalbos žinių lygis;
  - Matematikos žinių lygis;
  - Užsienio kalbos (anglų) žinių lygis.

Dėl nepatenkinamo mokinių mokslo pasiekimo lygio Ukmergės rajono savivaldybė yra išsikėlusį tikslą nuosekliai didinti pasiekimų lygį bei atitikti šalies vidurkį ar jį pranokti.

Mokyklų tinklo vertinimas

2018 m. LR Švietimo mokslo ir sporto ministerija parengė rekomendacijų paketą dėl mokyklų tinklo pertvarkos, kuriame buvo vertinamas savivaldybių mokyklų tinklas. Pakete buvo identifikuoti esminiai kriterijai, kuriais turėtų būti vertinamas Lietuvos savivaldybių mokyklų tinklo efektyvumas. Tai:

- vidutinis mokinių skaičius mokykloje;
- vidutinis mokinių skaičius klasėje;
- vidutinis klasių skaičius mokykloje;
- vidutinis jungtinių klasių skaičius mokykloje;
- vidutinės ūkio lėšos, tenkančios vienam mokiniui, savivaldybėje.

Vadovaujantis šiais 5 kriterijais, sudarytas Lietuvos mokyklų reitingas. Kiekvienam kriterijui įvertinti panaudoti švietimo valdymo informacinėje sistemoje kaupiami 2017–2018 m. m. savivaldybių duomenys, pagal kuriuos atliktas savivaldybių reitingavimas. Reitingavimas vykdomas suskirstant visas savivaldybes į grupes, po 12 savivaldybių ir šioms grupėms priskiriant balus nuo 1 iki 5. Mažiausias skiriamas balas – 1, kuris suteikiamas savivaldybėms, esančioms reitingo apačioje (vertinimas neigiamas). 5 balai suteikiami savivaldybėms, esančioms reitingo viršuje (vertinimas teigiamas). Sureitingavus visas savivaldybes pagal kiekvieną iš kriterijų, gauti suminiai kiekvienos savivaldybės reitingo balai. Galimas maksimalus savivaldybei suteiktas reitingo balas – 25 balai, minimalus – 5 balai.

Šiame vertinime Ukmergės rajono savivaldybė surinko 13 balų. Vertinime 3 balais buvo įvertinti vidutinis mokinių skaičius klasėje, vidutinis jungtinių klasių sk. mokykloje ir vidutinės ūkio lėšos, tenkančios 1 mokiniui, savivaldybėje (Eur), prasčiau vertinami vidutinis mokinių skaičius mokykloje ir vidutinis mokinių skaičius klasėje. Tarp nagrinėjamų savivaldybių Ukmergės rajonas yra aukščiau už Molėtų rajono savivaldybę, tačiau žemiau už likusias.

15 lentelė. Savivaldybių reitingas pagal vertinimo kriterijus.

Savivaldybė	Vidutinis mokinių sk. mokykloje	Vidutinis mokinių sk. klasėje	Vidutinis klasių sk. mokykloje	Vidutinis jungtinių klasių sk. mokykloje	Vidutinės ūkio lėšos, tenkančios 1 mokiniui, savivaldybėje (Eur)	Reitingas
Kėdainių r. sav.	5	4	5	3	3	20
Jonavos r. sav.	3	4	3	4	4	18
Utenos r. sav.	4	4	3	2	3	16
Trakų r. sav.	3	3	2	5	2	15
Ukmergės r. sav.	2	2	3	3	3	13
Molėtų r. sav.	2	2	2	1	3	10

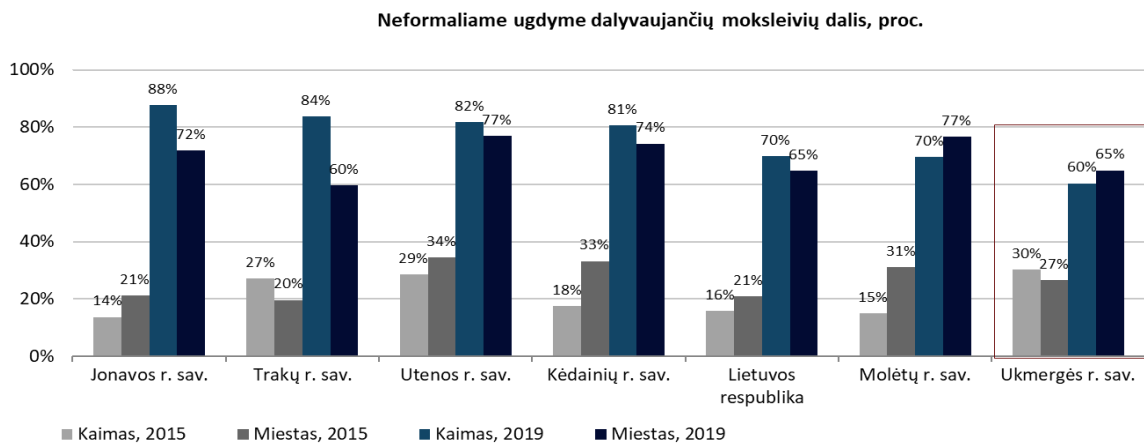
Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis LR Švietimo mokslo ir sporto ministerijos duomenis

Neformalusis vaikų švietimas

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme¹⁰ apibrėžta neformaliojo vaikų švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Ukmergės rajono savivaldybėje veikia meno ir sporto mokyklos, būreliai vyksta bendrojo ugdymo mokyklose bei daugiaviečių centruose.

¹⁰ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Valstybės žinios. 2011, Nr. 38-1804.

Pagal Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenis 2015 m. Ukmergės rajono savivaldybėje neformaliu švietimu užsiėmė 30 proc. mokyklinio amžiaus vaikų kaime ir 27 proc. mieste. 2019 m. ši mokinių dalis išaugo 2 kartus kaime ir 2,4 karto mieste ir pasiekė, atitinkamai, 60 proc. ir 65 proc.. Ukmergės rajone neformaliojo švietimo lankomumas yra 10 proc. mažesnis už šalies vidurkį kaime ir atitinka šalies vidurkį mieste. Vis dėl to, net gerėjant rodikliams, Ukmergės rajone išlieka vienas žemiausias neformaliojo ugdymo lankomumas palyginant su kitomis teritorijomis. Rajone taip pat trūksta technologinio pobūdžio popamokinių veiklų stiprinančių mokinių IT, chemijos, biologijos, matematikos ir fizikos žinias.

20 paveikslas. Neformaliame ugdyme dalyvaujančių moksleivių dalis, proc., 2015 -2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenys

Ukmergės rajono savivaldybės švietimo apibendrinimas

Švietimo įstaigos

- 7 ikimokyklinio ugdymo mokyklos;
- 15 bendrojo ugdymo mokyklų;
- 2 neformaliojo ugdymo įstaigos;
- 1 profesinio mokymo įstaiga;
- 1 švietimo pagalbos įstaiga;
- 2 daugiafunkciniai centrai.

Ikimokyklinis ugdymas

- Pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas 2019 m. buvo ugdoma 1364 vaikų;
- Ukmergės mieste trūksta vietų darželiuose;

Bendrasis ugdymas

- 2019–2020 mokslo metais Ukmergės miesto savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigose mokinių skaičius siekė 3567;
- 2018 m. duomenimis vidurinio išsilavinimo įgijusių gyventojų dalis viršija šalies vidurkį;
- Mokinių skaičius nuo 2012–2013 mokslo metų sumažėjo 21,5 proc.;
- Natūrali gyventojų kaita 2019 m. buvo neigiama (-344);
- 10,1–15 proc. mokinių nepasiekia patenkinamo matematikos lygio;
- 4,1–6 proc. mokinių nepasiekia patenkinamo lietuvių kalbos lygio;
- Ukmergės mokyklų tinklas vertinamas 13 balų iš 25.

Neformalusis vaikų švietimas

- 2019 m. neformaliu švietimu užsiėmė 60 proc. moksleivių kaime ir 65 proc. mieste;
- 2013–2019 m. neformaliu švietimu užsiimančių mokinių dalis išaugo 2 kartus kaime ir 2,4 karto mieste, tačiau vis tiek išlieka viena mažiausių tarp nagrinėjamų teritorijų;
- Savivaldybėje trūksta technologinio pobūdžio būrelių.

Pasiūlymai

- Svarbu orientotis į aukštesnius moksleivių pasiekimus ir toliau plėsti neformaliojo ugdymo pasirinkimo galimybes;
- Siūloma technologinio pobūdžio būrelių plėtra;
- Ukmergės mieste reikia sukurti ir ikimokyklinio ugdymo vietų rezervą, nes tai jautrus investuotojų ir jaunų šeimų į miestą pritraukimo kriterijus.

1.5 Kultūra

Kultūros centrai

Ukmergės rajono savivaldybėje veikia Ukmergės kultūros centras su III Antakalnio, Dainavos, Deltuvos, Krikštėnų, Liaušių, Lyduokių, Pabaisko, Siesikų, Sližių, Šventupės, Taujėnų, Veprių, Vidiškių, Želvos, Želmų ir Žemaitkiemio skyriais. Šiuose skyriuose iš viso dirba 74 etatai arba 96 darbuotojai.

21 paveikslas. Ukmergės rajono Kultūros įstaigos

Šaltinis: Ukmergės rajono savivaldybės administracija

Kultūros centras savo veikla siekia įgyvendinti valstybės ir savivaldybės kultūros politiką, saugoti ir puoselėti Ukmergės krašto etninės kultūros tapatumą ir bendrosios kultūros unikalumą bei išskirtinumą, užtikrinti profesionalaus meno sklaidą ir tenkinti vietos bendruomenės kultūrinius poreikius.

Ukmergės rajono savivaldybėje kultūros centrai yra pasiskirstę skirtingomis veiklos sritimis. Priklausomai nuo skyriaus centruose vystoma – etnokultūra, edukacinės programos, profesionalaus meno sklaida, meno mėgėjų veikla, kraštotyra, nematerialus paveldas.

Nuo 2013 m. kultūros centrų dalyvių skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje mažėja, 2013 m. buvo 1608, o 2019 m. – 1223 dalyviai. Panaši tendencija matoma ir kitose nagrinėjamose teritorijose. Tai yra glaudžiai susiję su demografinė šalies situacija – gyventojų skaičiaus mažėjimu. Nors ir esant mažėjančiai tendencijai, Ukmergės rajone, tarp nagrinėjamų savivaldybių, kultūros centre dalyvauja daugiausiai dalyvių.

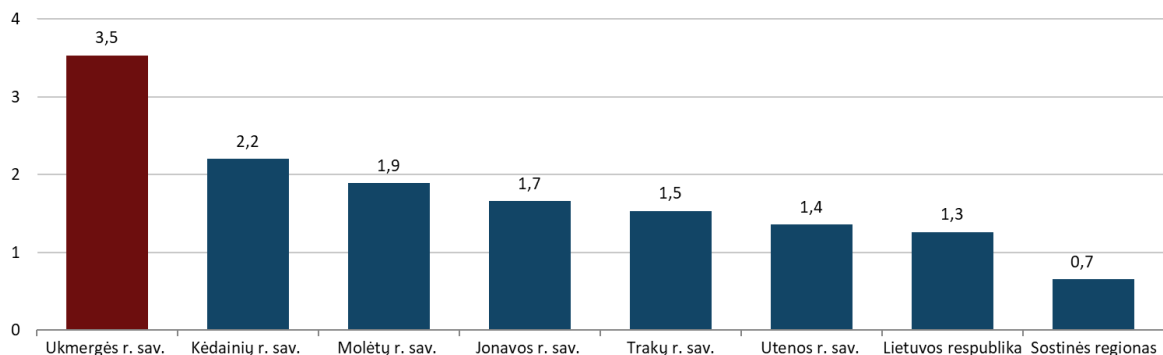
16 lentelė. Kultūros centrų dalyvių skaičius, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
Lietuvos respublika	53216	52823	56138	53106	52956	52819	52671
Sostinės regionas	10865	11406	10381	10558	10596	10668	10501
Ukmergės r. sav.	1608	1572	1435	1392	1378	1298	1223
Kėdainių r. sav.	1425	1364	1267	1231	1199	1190	1080
Trakų r. sav.	506	588	484	608	687	732	764
Jonavos r. sav.	1187	1047	1053	876	724	598	736
Utenos r. sav.	815	669	674	766	642	749	704
Molėtų r. sav.	348	340	354	403	379	357	349

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

2019 m. Ukmergės rajono savivaldybėje veikė 120 kolektyvų ir tai yra didžiausias kolektyvų skaičius tūkstančiui gyventojų, tarp nagrinėjamų teritorijų. Mažiausiai kolektyvų tūkstančiui gyventojų tenka sostinės regione. Atsižvelgiant į šiuos duomenis galima teigti, jog Ukmergės rajono savivaldybėje yra platus kolektyvų pasirinkimas.

Kolektyvų skaičius savivaldybėse, tūkst. gyventojų, 2019 m.

22 paveikslas. Kolektyvų skaičius tūkstančiui gyventojų, 2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenimis

Vertinant demografinę rajono situaciją, galima spręsti, jog kultūros centro tinklas Ukmergės rajono savivaldybėje yra pakankamas ir efektyvus ir yra teikiamos įvairios paslaugos, užsiėmimai.

Bibliotekos

Rajono bibliotekų tinklą sudaro Ukmergės rajono savivaldybės Vlado Šlaito viešoji biblioteka ir 28 kaimo padaliniai bei 2 bibliotekos paslaugų punktai. Rajono bibliotekose 2020 m. dirbo 61 darbuotojas. Ukmergės savivaldybės administracijos duomenimis, dauguma padalinių turi gerą infrastruktūrą ir atnaujintą kompiuterinę įrangą vartotojams.

Bibliotekose vykdoma projektinė veikla, organizuojami bendri renginiai, rengiamos edukacinės programos, teikiamos nemokamos interneto prieigos paslaugos. Teikiamos mokamos kopijavimo, skenavimo ir spausdinimo paslaugos, išduodamos knygos ir periodiniai leidiniai, organizuojamas neįgaliųjų ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas. Bibliotekose vyksta susitikimai su rašytojais, aktorais, didelis

dėmesys skiriamas vaikų užimtumui yra įsikūrę suaugusiųjų klubai, bibliotekininkai prisideda prie seniūnijų organizuojamų renginių.

Šventupės, Laumėnų skyrių ir Laičių kaimo paslaugų punkto pastatų būklė yra kritinė ir yra reikalingas patalpų atnaujinimas arba bibliotekų perkėlimas į kitas patalpas ar veiklos perorganizavimas į mobilias bibliotekas. Žemių skyrių planuojama uždaryti.

Muziejai

Ukmergės rajone veiklą vykdo Ukmergės kraštotyros muziejus, įkurtas 1944 m. Lietuvos respublikos kultūros ministerijos duomenimis Muziejuje ir jo filialuose 2019 m. dirbo 32 darbuotojai, iš jų 12 muziejininkai, 10 techninių ir 10 administracijos darbuotojų. Muziejus yra Ukmergės rajono kilnojamo paveldo saugykla, sukaupusi per 46 tūkst. eksponatų, kurioje saugomi Ukmergės archeologijos, gamtos, etnografijos, numizmatikos, ikonografijos, tautodailės eksponatai, atspindintys krašto istorinę ir kultūrinę praeitį nuo V a. iki XXI a. Vepriuose nuo 1967 m. veikia Ukmergės kraštotyros muziejaus Veprių filialas, kuriame sukaupta per 10 tūkst. eksponatų atspindinčių Veprių krašto praeitį. Muziejaus Užugirio filialas įsikūręs Užugirio A. Smetonos pradinės mokyklos pastate. Rajone taip pat yra Prezidento Antano Smetonos dvaras ir Siesikų pilis.

Beveik visose nagrinėjamose rajonų savivaldybėse taip pat yra po vieną muziejų (išskyrus Molėtų ir Kėdainių rajonus) ir šis skaičius nuo 2013 m. nepakitė.

17 lentelė. Muziejų skaičius, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2019 m.
Lietuvos respublika	105	107
Sostinės regionas	33	32
Trakų r. sav.	1	1
Ukmergės r. sav.	1	1
Jonavos r. sav.	1	1
Kėdainių r. sav.	2	2
Molėtų r. sav.	2	2
Utenos r. sav.	1	1

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Nuo 2013 m. Ukmergės rajono savivaldybėje muziejų lankytojų skaičius sistemingai augo. 2013 m. jų buvo 9000, o 2019 m. 21000. Ukmergės rajono savivaldybėje Muziejaus lankytojų skaičiaus augimas siekė 133,3 proc. ir buvo didžiausias tarp visų lyginamų savivaldybių, Sostinės regiono ir šalies vidurkio. Toks lankytojų skaičiaus augimas yra tinkamai vykdomos kultūros politikos pavyzdys.

18 lentelė. Muziejų lankytojų skaičius, tūkst.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Ukmergės r. sav.	9	12	12	14	14	17	21	133,3
Utenos r. sav.	12	12	16	16	16	20	22	83,3
Lietuvos respublika	3267	3757	3896	3981	4152	5026	5589	71,1
Sostinės regionas	1539	1660	1719	1803	1789	1915	2350	52,7
Molėtų r. sav.	45	50	57	64	65	61	67	48,9
Kėdainių r. sav.	39	36	58	54	58	65	58	48,7
Trakų r. sav.	345	354	363	385	380	394	441	27,8
Jonavos r. sav.	11	12	11	9	10	7	11	0,0

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos respublikos kultūros ministerijos duomenimis

Kultūros paveldas

Ukmergės rajone yra 463 nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, tai į kompleksą įeinantys, ar pavieniai statiniai ir vietovės, turintys memorialinių, urbanistikos, architektūrinės, sakralinės, mitologinės, etnokultūrinės, archeologinių savybių pobūdį. Kultūros paveldo objektai skirstomi pagal reikšmingumo

lygmenį: vietinės, regioninės ir nacionalinės, tarp kurių ir 9 aukščiausią statusą turintis objektai – paminklai, tai Siesikų dvaro sodybos komplekso statiniai, Pabaisko, Šventosios, Ukmergės mūšio vieta, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos gimtosios sodybos vieta.

Ypatingas dėmesys skirtas Siesikų dvarui, 2020 m. atlikti sieninės tapybos polichrominiai tyrimai, kurių metu paaiškėjo, kad išlikusi sienų tapyba Siesikų dvaro rūmų antrajame aukšte yra visiškai unikali, tai itin reti mitologinės tematikos ir kitų siužetų XVII a. sienų tapybos pavyzdžiai Lietuvoje. Taip pat yra išlikusios XVIII a. dekoratyvios sienų tapybos fragmentų. Išlikusi tapyba ypač vertinga, tačiau jos būklė gana prasta, reikalaujanti atidaus ir kruopštaus konservavimo nedelsiant.

23 paveikslas. Siesikų dvaro sieninės tapybos fragmentai.

Šaltinis: Ukmergės rajono savivaldybė

Vietos gyventojų ir atvykstančių turistų lankomi ir gerai atpažįstami piliakalniai, kurių rajone yra 30, pilkapyrai, partizanų žuvimo vietos, bažnyčios, koplytstulpiai, dvarai, iš kurių išlikę ir prižiūrimi - Veprių, Leonpolio, Užugirio, Taujėnų, Lyduokių, Šventupės, Sližių, Siesikų, Krikštėnų, taip pat ir kiti pastatai, namai, esantys Ukmergės senamiesčio teritorijoje.

Vertėtų atkreipti dėmesį ir į senamiestį, vieną iš septynių šalies miestų, iki šių laikų išsaugojusių senamiestį, tai gerai išlikęs XIX-XX a. pr. urbanistikos paminklas, turintis charakteringų to meto statinių.

Veiklų planas

Toliau esančioje lentelėje pateikiamas preliminarus kultūros veiklų planas su svarbiausiomis veiklomis.

19 lentelė. Ukmergės rajono savivaldybės kultūros veiklų planas

Nr.	Veikla
1.	Pritraukti į rajonus jaunos, kvalifikuotos kultūros specialistus;
2.	Sukurti kultūros darbuotojų skatinamąsias priemones;
3.	Plėtot kasmetinius festivalius inovuojant veiklas, sukuriant interaktyvias pramogas vaikams ir suaugusiems;
4.	Plėtoti ir vykdyti veiklas, edukacines programas skirtas pažinti vietos tradicijas ir istoriją;
5.	Atnaujinti nusidėvėjusią infrastruktūrą;
6.	Kurti renginius su aukšto lygio mainininkais, taip pritraukinat lankytojus iš visos šalies;
7.	Skatinti jaunimo ir vaikų įsitraukimą į kultūrinę veiklą;
8.	Skatinti pensininkų ir neįgaliųjų įsitraukimą į kultūrinę veiklą;
9.	Plėtoti kultūros veiklų sklaidą internete, ypatingai socialiniuose tinkluose.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo

Ukmergės rajono savivaldybės kultūros apibendrinimas

Kultūros centrai

- Ukmergės kultūros centras turi 16 skyrių;
- Ukmergės kultūros centre dirba 74 etatai (96 darbuotojai);
- Kultūros centrų skyrių veikla yra pakankamai skirtinga kiekviename iš jų ir priklausoma nuo vietos žmonių poreikių bei susiklosčiusių veiklos tradicijų;
- Ukmergės rajone kultūros centras ir jo skyriai, dėl teikiamų paslaugų ir saviraiškos galimybių įvairovės yra lankomiausi tarp nagrinėjamų savivaldybių.

Bibliotekos

- Ukmergės rajono savivaldybėje yra Vlado Šlaito viešoji biblioteka su 28 kaimo padaliniais bei 2 bibliotekų paslaugų punktais;
- 3 skyrių pastatų būklė yra kritinė, vieną skyrių planuojam uždaryti;
- Bibliotekose vykdomos įvairios veiklos tinkančios skirtingoms amžiaus grupėms.

Muziejai ir kultūros paveldas

- Ukmergės kraštotyros muziejuje ir jo filialuose dirba 32 darbuotojai, iš jų 12 muziejininkai, 10 techninių ir 10 administracijos darbuotojų;
- 2013–2019 m. muziejaus lankytojų skaičius augo daugiau nei dvigubai ir tai yra didžiausias augimas iš nagrinėjamų teritorijų;
- Rajone yra išlikęs unikalus Siesikų dvaras su statinių kompleksu;
- Vieni iš lankomiausių objektų Ukmergėje yra piliakalniai, jų rajone yra net 30.

Pasiūlymai

- Siekiant teikti aukštesnio meninio lygio ir įvairesnes kultūrinės paslaugas bei galimybes saviraiškai, būtina stiprinti atskirų Kultūros centro skyrių bendradarbiavimą;
- Svarbu ir toliau bendradarbiauti su vietos bendruomenėmis, kartu apsprendžiant labiausiai bendruomenės poreikius atitinkančios kultūrinės veiklos raidą ir vyksmą;
- Reikia stiprinti požiūrį į biblioteką (ypač padalinius) kaip į įvairias nedidelės apimties kultūrinės saviraiškos paslaugas teikiančias įstaigas, tam pritaikant bibliotekų patalpas ir įrangą;
- Svarbu atnaujinti avarinės būklės pastatus, akcentuojant ne tiek kultūrinių „produktų“ pateikimui skirtą pastatų infrastruktūrą, kiek vietos gyventojų saviraiškai patogios pastatų infrastruktūros bei įrangos diegimą juose, nes tiek kultūros centrai tiek bibliotekos seniūnijose veikia ir kaip bendruomenės centrai;
- Prastėjant rajono demografiniai situacijai svarbu į kultūros centrų renginius pritraukti ir kitų savivaldybių gyventojus, tad reikia didinti žinomumą ir organizuoti įvairioms amžiaus grupėms įdomius, populiariomis temomis renginius.

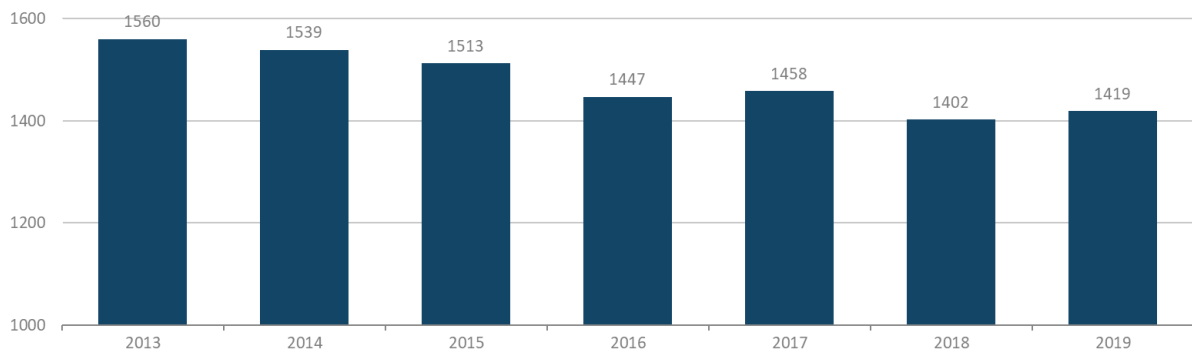
1.6 Sportas

Aktyvus gyvenimo būdas, judėjimas viena iš svarbiausių dedamųjų užtikrinančių žmogaus kūno ilgaamžiškumą ir sveikatą. Dėl to itin svarbu sukurti palankias sąlygas gyventojams užsiimti fizine veikla.

Sportuojantys gyventojai

Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis, 2013–2019 m. sportuojančių gyventojų skaičius mažėjo 9 proc. nuo 1560 iki 1419.

Sportuojantys gyventojai, 2013 - 2019 m.

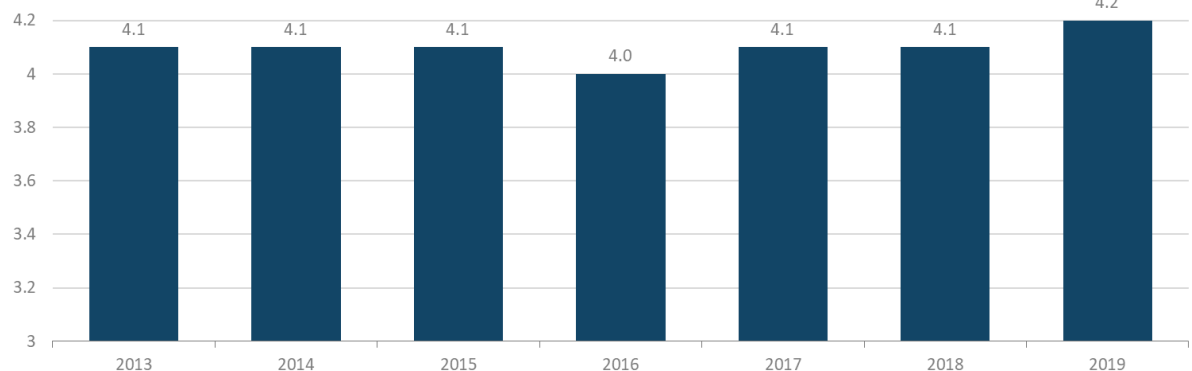

24 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje sportuojantys gyventojai, 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Toks mažėjimas yra glaudžiai susijęs su demografinė situacija, tad tikslesnis rodiklis yra sportuojančių asmenų skaičius 100-ai gyventojų. Lyginant šiuos duomenis matome, kad 2013–2019 m. sportuojančių gyventojų skaičius išaugo 2,8 proc., nuo 4,1 iki 4,2 sportuojančių asmenų 100-ai gyventojų. Nors ir stebimas fizinę veiklą besirenkančių gyventojų augimas, šis rodiklis visgi išlieka ganėtinai žemas.

Sportuojantys gyventojai, 100-ai gyv., 2013 - 2019 m.

25 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje sportuojantys gyventojai 100-tui gyv., 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Sporto renginiai ir infrastruktūra

2020 m. Ukmergės rajono savivaldybėje veikė 25 sporto organizacijos ir tai yra 7 organizacijomis daugiau nei 2013 m.. Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje 2013–2018 m. padidėjo 56,8 proc., nuo 8820 iki 13830 dalyvių.

20 lentelė. Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius 2013–2018 m.¹¹

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Kėdainių r. sav.	16221	18593	21941	28944	29084	33441	106,2
Utenos r. sav.	15594	18843	20186	22394	22721	25026	60,5
Ukmergės r. sav.	8820	10290	11250	13163	13350	13830	56,8
Trakų r. sav.	8443	10030	10667	10638	10609	10534	24,8
Sostinės regionas	149552	274994	284155	262453	160117	165697	10,8
Jonavos r. sav.	12909	13189	13029	13089	15038	10759	-16,7
Molėtų r. sav.	5527	7156	5060	5123	4551	3982	-28,0

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

¹¹ 2019-2020 m. duomenų nėra.

Nuo 2008 m. Kūno kultūros ir sporto paslaugas savivaldybėje teikia Ukmergės sporto centras. 2019 m. duomenimis centre dirbo 16 sporto mokytojų metodininkų, 6 – vyr. sporto mokytojai. Šiame centre užsiimama krepšiniu, futbolu, dziudo, stalo tenisu, plaukimu, lengvąja atletika, šachmatais. Be to, Ukmergės sporto centras organizuoja įvairius renginius tiek centro auklėtiniams tiek visuomenei.

Ukmergės sporto centras vykdo veiklą trijuose bazėse – Ukmergės sporto centro pastate ir Ukmergės sporto centro stadione, Ukmergės mieste ir Šventupės sporto bazėje Šventupės gyvenvietėje, be to yra sporto centro plaukimo baseinas. Šiose bazėse periodiškai vyksta sporto klubų treniruotės, o savaitgaliais futbolo čempionatai, draugiški turnyrai. 2019 m. buvo atnaujintas sporto bazės baseinas ir „Mokslo paskirties pastatas“, tačiau kitos sporto bazių dalys, dėl stipraus nusidėvėjimo, vis dar yra nepatrauklios lankytojams ir joms reikalinga renovacija.

Sporto bazių optimizavimas

Atsižvelgiant į sporto bazių užimtumą, vertinama, kad sporto bazių optimizavimas šiuo metu nėra reikalingas. Tačiau, pagal savivaldybės administracijos įžvalgas, miestui reikalinga universali sporto salė, kuri būtų naudojama Ukmergės krepšinio komandų, reprezentuojančių rajoną įvairaus lygio čempionatuose, treniruotėms ir varžyboms, kitiems sporto ir kultūros renginiams. Šiuo metu, nei vienoje sporto centro bazėje, nėra galimybių patogiai stebėti sporto renginius, todėl reikalingas objektas galėsiantis talpinti ne mažiau kaip 600 žiūrovų. Įrengus naują, universalią sporto salę su žiūrovų vietomis, bus galima rengti didesnius sporto renginius ir taip didinti gyventojų susidomėjimą aktyvia fizine veikla.

Ukmergės rajono savivaldybės sporto apibendrinimas

Sportas ir gyventojai

- 2013–2019 m. sportuojančių gyventojų skaičius išaugo 2,8 proc., nuo 4,1 iki 4,2 sportuojančių asmenų 100-ui gyventojų;
- Auga sporto renginių dalyvių skaičius.

Sporto infrastruktūra

- Kūno kultūros ir sporto paslaugas savivaldybėje teikia Ukmergės sporto centras išsidėstęs keturiose lokacijose ir turintis bendras sporto patalpas, stadioną ir baseiną;
- Didžiajai sporto infrastruktūros daliai reikalingas atnaujinimas;
- Reikalinga universali sporto salė galinti talpinti bent 600 žiūrovų;
- Rajone veikia 25 sporto organizacijos.

Pasiūlymai

- Svarbu skatinti kuo daugiau gyventojų užsiimti aktyvia fizine veikla, tai galėtų būti įgyvendinta įrengus naują universalią sporto salę, bei atnaujinus nusidėvėjusią sporto infrastruktūrą.
- Siūloma organizuoti trumpalaikius sporto renginius – iššūkius, skatinančius gyventojus varžytis tarpusavyje ir taip labiau įsitraukti į aktyvią veiklą.

1.7 Jaunimas

Jaunimas – tai du ar daugiau asmenų nuo 14 iki 29¹², nors šios amžiaus ribos gali skirtis priklausomai nuo šaltinio. Remiantis Lietuvos statistikos departamento pateikiamais duomenimis, 2020 m. pradžioje visoje Lietuvoje jaunimas sudarė beveik 18 proc. visų gyventojų (t.y. 496 tūkst. iš 2,8 mln. asmenų), tuo tarpu Ukmergės rajono savivaldybėje jaunimas sudarė 17 proc. gyventojų (t.y. 5,8 tūkst. iš 33,5 tūkst. asmenų).

¹² Remiantis Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu.

2013 m. Ukmergėje jaunimas sudarė 19 proc. gyventojų, tad per 7 m. šis rodiklis nukrito 2 proc. punktais. Lyginamose savivaldybėse jaunų gyventojų dalis svyruoja nuo 17 proc. (Utenos r. sav.) iki 19 proc. (Molėtų r. sav. ir Jonavos r. sav.).

21 lentelė. Jaunimo (14–29 m. gyventojų) skaičius 2013–2020 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis, proc.
Jonavos r. sav.	9393	9282	9105	8850	8563	8280	8116	8010	-15%
Trakų r. sav.	7222	7060	6936	6708	6430	6183	6121	5972	-17%
Kėdainių r. sav.	10230	9977	9834	9591	9132	8554	8319	8213	-20%
Molėtų r. sav.	4024	3980	3920	3829	3645	3443	3298	3216	-20%
Ukmergės r. sav.	7361	7187	7044	6887	6499	6082	5932	5780	-21%
Utenos r. sav.	8315	8171	7932	7603	7160	6643	6436	6259	-25%
Sostinės regionas	178063	173177	167708	160604	153457	145435	140721	137791	-23%
Visa Lietuva	630603	617152	602923	581241	554715	524050	507533	495952	-21%

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajono savivaldybėje jaunų žmonių skaičius sumažėjo net 21 proc. per 2013–2020 m. laikotarpį, kaip ir vertinant jaunų gyventojų skaičiaus pokytį visoje Lietuvoje. Keturiuose iš penkių savivaldybių, su kuriomis lyginama Ukmergės rajono savivaldybė, jaunimo skaičiaus pokytis nebuvo toks didelis, o Utenos rajono savivaldybėje šis rodiklis buvo dar didesnis nei Ukmergėje ir siekė -25 proc.

Jaunimo politika

Labai svarbi savivaldybėse formuojama jaunimo politika, nes būtent šiame lygmenyje geriausiai suprantama vietos jaunimo situacija ir priimami efektyviausi sprendimai¹³. Ukmergės rajono savivaldybėje prie jaunimo politikos įgyvendinimo prisideda jaunimo reikalų koordinatorius (toliau – JRK) ir jaunimo reikalų taryba, jaunimo veikla rūpinasi ir švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komitetas. Rajone veikia 9 jaunimo organizacijos, 10 su jaunimu dirbančių organizacijų, 2 neformalios jaunimo grupės ir jaunimo darbo centras.

2020 m. administracijos veiklos plane numatytos dvi veiklos jaunimo politikos įgyvendinimui: darbo su jaunimu programos įgyvendinimas ir VŠĮ Jaunimo laisvalaikio centro veiklos programos rėmimas. Už šias veiklas atsakingas JRK. Šių veiklų finansavimui numatytas 81 tūkst. eurų finansavimas. Jaunimo laisvalaikio centras suteikia Ukmergės jaunimui galimybę užsiimti įvairiomis veiklomis, taip skatindamas buvimą saugioje aplinkoje ir naudingą užimtumą.

Viena iš naujų iniciatyvų Ukmergėje skatinanti jaunimo užimtumą ir įgyvendinama Ukmergės miesto VVG yra galimybė nesimokantiems jaunuoliams per 3 mėn. įmonėse įgyti metalo apdirbėjo specialybę ir gauti garantuotą darbo vietą. Tokios iniciatyvos skatina jaunimą kurti ateitį ateityje, būti finansiškai nepriklausomiems ir tobulėti.

Jaunimo problematika

Remiantis Ukmergės rajono savivaldybės pateikta informacija, jaunimo srityje išskiriamos 3 pagrindinės problemos:

- Elektroninės cigaretės. Elektroninių, kaip ir paprastų cigarečių rūkymas, gali kelti pavojų ne tik rūkantiesiems, bet ir aplinkiniams, dėl išskiriamų garų. Nepilnamečiams nikotino preparatų vartojimas ypač pavojingas dėl sukeltos priklausomybės bei galimos neigiamos įtakos smegenų vystymuisi¹⁴. Remiantis PSO pranešimu apie elektronines cigaretes, jų rūkymas tarp nepilnamečių gali padidinti galimybę, kad ateityje bus pereinama prie tradicinių cigarečių. Šiuo metu

¹³ Pagal Jaunimo reikalų departamentą.

¹⁴ Remiantis Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento pateikiama informacija.

elektroninių cigarečių rūkymo jaunimo tarpe problemą sprendžia Švietimo iš sporto skyrius ir savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių, problemos sprendimui sudaryta darbo grupė.

- Alkoholio vartojimas nepilnamečių tarpe. Alkoholio vartojimas paauglystėje gali neigiamai paveikti fizinę, socialinę ir psichinę sveikatą, tinkamą smegenų vystymąsi. Alkoholio vartojimas gali padidinti mirtinų ar nemirtinų susižeidimų, nelaimingų atsitikimų, savižudybių riziką¹⁵. Šiuo metu nepilnamečių alkoholio vartojimo problema Ukmergės rajone nėra sprendžiama.
- Nusikalsti linkusių jaunuolių užimtumas. Remiantis jaunimo reikalų departamento pateikta 2019 m. jaunimo situacijos apžvalga, Lietuvoje 2014 – 2019 m. laikotarpiu mažėjo jaunų asmenų, kaltinamų nusikalstama veikla, skaičius. Tačiau atsižvelgiant į bendrą jaunų žmonių skaičiaus mažėjimą Lietuvoje, ši statistika neparodo ir mažėjančio nusikalstamumo. Todėl labai svarbu užtikrinti jaunuolių, pasižyminčių destruktviu elgesiu, užimtumą. Šiuo metu yra įkurta atvira jaunimo erdvė „Namas“, organizuojamos stovyklos.

Atsižvelgiant į apžvelgtą jaunimo situaciją ir problematiką, pateikiame šias rekomendacijas:

- Užtikrinti kokybiškas programas jaunimui – vykdyti dabartinių programų ir organizacijų veiklos stebėseną, jaunimo politikos kokybės vertinimus;
- Didinti jaunimo užimtumą siekiant sumažinti nusikalstamumą ir priklausomybes keliančių medžiagų vartojimą jaunimo tarpe;
- Skatinti jaunimo įsitraukimą į jaunimo organizacijų veiklą;
- Vykdyti prevenciją apie priklausomybes sukeliančias medžiagas ir jų vartojimo pasekmes.

Ukmergės rajono savivaldybės jaunimo situacijos apibendrinimas

Jaunimo situacija

- Ukmergėje 2020 m. pradžioje gyveno 5,8 tūkst. jaunų žmonių ir jie sudarė 17 proc. visų gyventojų;
- Nuo 2013 m. jaunimo skaičius Ukmergėje sumažėjo 21 proc., tiek pat sumažėjo ir bendrai šalyje, o sostinės regione sumažėjo dar daugiau – 23 proc.;
- Jaunimo politika Ukmergėje įgyvendinama JRK, prie to prisideda ir jaunimo reikalų taryba bei švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komitetas;
- Darbo su jaunimu programos įgyvendinimui ir VŠĮ Jaunimo laisvalaikio centro veiklos programos rėmimui numatytas 81 tūkst. eurų finansavimas;
- Nesimokantys jaunuoliai skatinami įgyti specialybę ir likti dirbti metalo apdirbėjais Ukmergėje.

Problematika

- Elektroninių cigarečių rūkymas jaunimo tarpe;
- Alkoholio vartojimas nepilnamečių tarpe;
- Veiklos trūkumas jaunuolių, pasižyminčių destruktviu elgesiu, tarpe.

Pasiūlymai (plačiau aprašyti rekomendacijų skiltyje)

- Kokybiškos programos jaunimui;
- Jaunimo užimtumo didinimas;

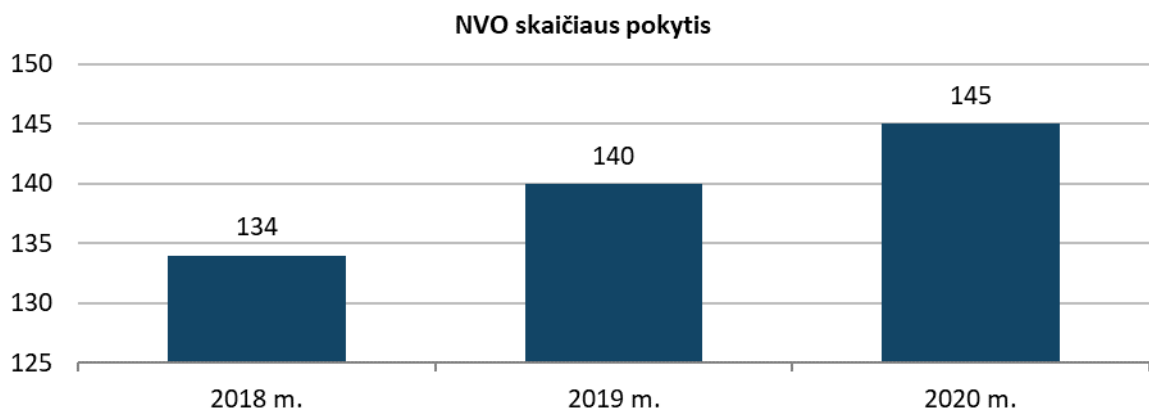
¹⁵ Remiantis PSO Europos ofiso informacija.

- Įsitraukimo į jaunimo organizacijų veiklas skatinimas;
- Švietimas apie priklausomybes sukeliančias medžiagas.

1.8 Nevyriausybinių organizacijų

Nevyriausybinių organizacijų (NVO) Lietuvoje sudaro viešosios įstaigos, asociacijos bei labdaros ir paramos fondai. Šios organizacijos yra savanoriškos, siekiančios viešos ar grupinės naudos ir nepriklausomos nuo valstybės ar savivaldybių¹⁶.

Pagal Ukmergės rajono savivaldybės internetiniame puslapyje pateikiamą informaciją, šiuo metu Ukmergės rajone veikia 140 NVO: 16 kultūros srities, 21 sveikatos stiprinimo ir socialinės srities, 28 pilietinių iniciatyvų, bendrų interesų ar neapibrėžtos srities, 19 sporto srities, 11 jaunimo ir 45 bendruomeninės organizacijos. Tačiau remiantis kultūros ir turizmo skyriaus pateikta informacija, tik maždaug 100 iš šių organizacijų rajone veikia aktyviai ir nuolat vykdo veiklas. NVO skaičiaus pokytis matuojamas pagal kasmetinį NVO dalyvavimą projektų finansavimo konkursuose. Organizacijų pokytis yra sąlyginis ir kasmet svyruoja nuo 2 iki 5 naujai užsiregistravusių arba nustojusių vykdyti veiklas NVO.

26 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje veikiančių NVO skaičius 2018–2020 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Per pastaruosius metus NVO skaičius Ukmergės rajone gana stabiliai auga, vertinant pagal projektinės veiklos aktyvumo kriterijų. Tačiau statistiniai duomenys, pateikiami paveiksle, nėra visiškai tikslūs dėl objektyvių priežasčių: kai kurios organizacijos registruotos VĮ Registrų centro juridinių asmenų duomenų bazėje jau kurį laiką nevykdo veiklos, tačiau nėra išregistruotos. Dėl to sunku pasakyti tikslesnius NVO skaičius. Duomenis surinkti ir susisteminti galima tik tada, kai pačios NVO sutinka teikti informaciją apie savo vykdomas veiklas. Be to, sunku įvertinti, ar dabar užfiksuotas NVO skaičius savivaldybėje yra aukštas, nes nežinomas tikslus NVO skaičius Lietuvoje. Apie dalį Ukmergėje veikiančių NVO galima sužinoti NVO atlase. Jame viešinama informacija apie organizacijų adresus, įsteigimo metus, teisinę formą, veiklos sritis. Jei organizacija pateikia daugiau informacijos, galima matyti ir kitus duomenis, pvz. nuotraukas, savanorių paiešką ir kt. Šiuo metu NVO atlase yra pateikiama informacija apie 13 Ukmergės rajono NVO.

Ukmergės rajono savivaldybės Strateginiuose dokumentuose yra numatyti ilgalaikiai NVO plėtros tikslai, orientuoti į šių organizacijų veiklų stiprinimą, bendruomeniškumo ir bendradarbiavimo skatinimą, NVO finansinio savarankiškumo didinimą ir skatinimą dalyvauti viešajame gyvenime¹⁷.

Nevyriausybiniams organizacijoms savivaldybės biudžeto lėšomis finansinė parama teikiama šiose NVO veiklų srityse: veiklų palaikymui, iniciatyvų skatinimui, veiklos tęstinumui ir bendradarbiavimui užtikrinti,

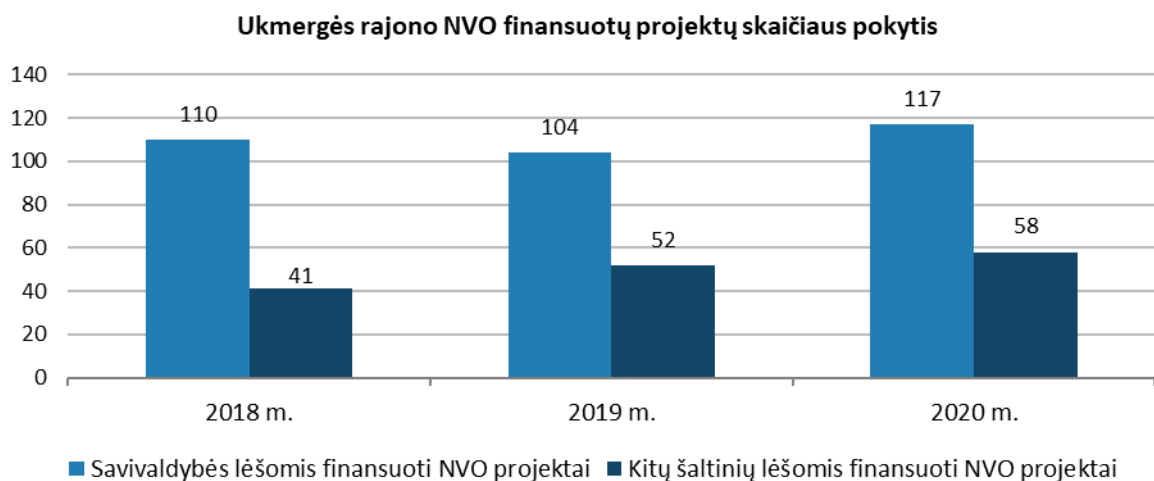
¹⁶ Remiantis NVO teisės instituto pateikiama informacija.

¹⁷ 2020m. rugpjūčio 27 d. Tarybos sprendimas Nr.7-182

nestacionarių socialinių paslaugų plėtros projektų kofinansavimui, visuomenės sveikatos ir sveikatinimo srityje, sporto ir kultūros srityse, jaunimo iniciatyvų skatinimui. Siekiant paremti nevyriausybinės organizacijos ir jų veiklas, rajono biudžete yra numatomos 8 tikslinės programos: NVO rėmimo programa, visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa, kūno kultūros ir sporto rėmimo programa, kultūros ir kūrybinės veiklos skatinimo programa, etninės kultūros globos programa, jaunimo iniciatyvų finansavimas, Ukmergės miesto ir kaimo vietos veiklos grupių Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas. Finansinė parama socialinėje srityje veikiančioms nevyriausybiniams organizacijoms yra integruota į bendrąsias socialinės paramos programas (skiriamos lėšos matomos Ukmergės rajono savivaldybės administracijos 2020 m. veiklos plane).

Savivaldybė kasmet įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamą nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo veiksmų plano priemonę „Stiprinti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“. Dalyvaujančių NVO skaičius svyruoja – 2017 m. siekė 31 pareiškėja, 2018 m. ir 2019 m. paraiškas teikė 25 organizacijos, o 2020 m. pareiškėjų skaičius vėl pakilo iki 27. 12 pareiškėjų dalyvavo visuose priemonės įgyvendinimo laikotarpiuose. Likusi dalis pareiškėjų - naujai konkurse dalyvaujančios, organizacijos.

Pritraukiant lėšas stambesniems NVO projektams įgyvendinti, Ukmergės rajono NVO vis akyviau dalyvauja nacionalinio biudžeto, ES ir kituose struktūriniuose fonduose.

27 paveikslas. Ukmergės rajono savivaldybėje finansuotų NVO projektų skaičius 2018–2020 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Bendras vykdomų projektų skaičius 2018–2020 m. augo. Lyginant su 2018 m., 2020 m. kitų šaltinių lėšomis finansuojamų projektų dalis buvo didesnė. Galima tikėtis, kad ir toliau maždaug trečdalis projektų arba net daugiau bus finansuojama ne tik savivaldybės lėšomis, t.y. savivaldybė bus tik kofinansuotoja. Ukmergės rajone galimai buvo finansuota dar daugiau NVO projektų, nes savivaldybei dažniausia nebūna pateikta informacija, jei nereikia finansavimo iš savivaldybės.

Ukmergės rajono savivaldybėje veikia NVO taryba, kurią sudaro 12 narių ir Bendruomeninių organizacijų (BO) taryba, kurią sudaro 9 nariai. Šių tarybų tikslas – užtikrinti ir skatinti NVO dalyvavimą nustatant, formuojant ir įgyvendinant nevyriausybinių organizacijų plėtros politiką, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų.

Ukmergėje taip pat veikia dvi vietos veiklos grupės (toliau – VVG): Ukmergės miesto VVG bei Ukmergės rajono VVG. Šios dvi organizacijos bendradarbiauja tarpusavyje. Įgyvendindamos Vietos plėtros strategijas per NVO projektus, VVG skatina ir remia NVO ir bendruomeninių organizacijų bendradarbiavimą, bendruomeninių ir kitų NVO finansinį savarankiškumą, viešųjų paslaugų plėtrą Ukmergėje.

NVO įgūdžių ir kompetencijų ugdymas yra finansuojamas iš rajono biudžeto NVO rėmimo programos. Kasmet yra organizuojami mokymų ciklai, kuriuose NVO atstovai turi galimybę nemokamai gilinti žinias teoriniuose ir praktiniuose seminaruose dokumentų valdymo, projektų rengimo, buhalterinių kompetencijų ugdymo, komandinio darbo organizavimo, teisės, lyderystės, tarpinstitucinio bendradarbiavimo srityse. Vidutiniškai per metus yra organizuojama 9 - 12 užsiėmimų. Taip pat NVO atstovai turi galimybę kompetencijas ugdyti ir kitose priemonėse, kurias, jau daugelį metų, inicijuoja Ukmergės rajono VVG bei Ukmergės krašto bendruomenių sąjunga.

Tarpinstituciniam bendradarbiavimui stiprinti Ukmergės rajono savivaldybės administracijoje nuo 2018 metų dirba specialistas, kuruojantis ir koordinuojantis rajone veikiančias NVO. Šių organizacijų veiklą viešinimas vykdomas internetiniame puslapyje www.ukmerge.lt bei socialiniuose tinkluose. Puslapyje www.ukmerge.lt yra atskira NVO skiltis, kurioje pateikiama informacija apie veikiančias organizacijas, NVO ir BO tarybas, NVO aktualijas ir NVO veiklų rėmimo galimybes. NVO žemėlapis Ukmergės rajone pavaizduojamas gis.ukmerge.lt internetiniame puslapyje. Žemėlapyje galima matyti NVO pagal jų veiklos tipą (pvz. jaunimo užimtumo organizacijos, kultūros veiklos organizacijos ir pan.). Paspaudus ant konkrečių NVO galima matyti jų pavadinimą, vadovą, kontaktus ir kitą aktualią informaciją. NVO problematika įvardijama remiantis Ukmergės rajono savivaldybės administracijos kultūros ir turizmo skyriaus pateiktomis išvalgomis. Išskiriamos šios 3 pagrindinės problemos:

- mažėjantis rajono gyventojų skaičius daro neigiamą įtaką NVO sektoriaus veiklai. Demografiniai pokyčiai rajone nulemia kasmet mažėjantį finansavimą iš nacionalinio biudžeto programų. Be to, dabar veikiančių NVO lyderiai sensta ir neatsiranda jaunesnių gyventojų, norinčių juos pakeisti. Dėl nevykstančios arba mažos organizacijų lyderių kaitos, esantieji praranda motyvaciją vykdyti veiklą.
- seniau registruotų NVO narių ir lyderių mažėjanti motyvacija tęsti ar įsijungti į veiklas. Dėl laikmečio ir kartų kaitos, iš esmės keičiasi NVO veiklumo tikslingumas ir samprata. Jaunoji karta siekia ir ieško galimybių individualiam žmogaus asmeniniam iniciatyvumui išreikšti. Dėl to, pastaruoju metu daugiau kuriasi ir užregistruojama viešosios naudos organizacijų, kurių veiklos orientuotos ir susijusios su viešųjų paslaugų teikimu ir pasiūla bendruomenėje socialinėje, švietimo, kultūros, sporto bei smulkaus verslo srityse. Viešosios naudos organizacijos tampa patrauklesnės ir populiareesnės negu asociacijos.
- silpnas NVO konkurencingumas neigiamai veikia NVO aktyvumą, veiklumą, motyvaciją, pasitikėjimą ir prestižą, mažina organizacijų ambicijas. NVO tarpe labiau patrauklūs mažos vertės ir apimties projektai, dažniausiai finansuojami savivaldybės biudžeto lėšomis. Kitų finansavimo šaltinių dideli biurokratiniai reikalavimai projektų rengėjams ir aukšti projektų vertinimo kriterijai mažina NVO motyvaciją dalyvauti didesnių apimčių konkursuose. Tokiu būdu silpninamos ir slopinamos NVO iniciatyvos. NVO nariai nesuinteresuoti atsisakyti įprastų darbų ir visą laiką skirti NVO veiklų vystymui.
- tarpinstitucinio bendradarbiavimo problemos. Vykdamas NVO veiklas svarbus tarpinstitucinis bendravimas: tarp vietinių NVO, tarp NVO ir savivaldybės, tarp visos Lietuvos NVO ir valdžios institucijų ir tarp įvairių šalių NVO. Bendradarbiaujant ir koordinuojant veiksmus kartu galima vykdyti didesnius ir reikšmingesnius projektus, aiškiau suprasti NVO situaciją ir poreikius. Šiuo metu pagrindinė tarpinstitucinio bendradarbiavimo problema yra maža tarpinstitucinio NVO bendradarbiavimo projektinė patirtis, nežinomybė, neaiškus partnerių vaidmenų ir veiklų finansavimo pasiskirstymas. Kiekviena NVO projektu siekia naudoti savo organizacijai, todėl bendradarbiavimo projektai, kurių metu ir taip nedidelės projektinės lėšos išskaidomos tarp bendradarbiaujančių šalių, nėra patrauklūs.

Remiantis apžvelgta NVO situacija ir problematika, pateikiamos šios rekomendacijos:

- siūloma ir toliau vykdyti mokymus NVO bendruomenei, ypač stiprinti bendruomeninių organizacijų motyvavimą. Mokymai gali būti dviejų tipų: techniniai įgūdžiai (NVO teisė, buhalterija, projektų valdymas ir pan.) arba socialinės kompetencijos (motyvacija, savęs pažinimas, kūrybinis mąstymas ir pan.). Mokymų tematiką rekomenduojama pasirinkti pagal tuo metu bendruomenei aktualias temas, nustatytą ar išreikštą kompetencijų trūkumą, ateities poreikio prognozes. Siūloma inicijuoti mokymus naujiems, į bendruomenės veiklas įsitraukiantiems nariams, jaunimui, skatinti gyventojų aktyvumą;
- stiprinti Ukmergės rajono NVO konkurencingumą viešinant NVO veiklas, kurios buvo finansuotos ir įgyvendintos per kitas projektų finansavimo priemones, inicijuoti tokių priemonių pristatymo renginius;
- tęsti NVO veiklą, projektų viešinimą;
- rekomenduojama skatinti NVO bendradarbiaujant tarpusavyje dalyvauti didesnio masto ir didesnio finansavimo projektuose, taip didinant bendradarbiavimo projektinę patirtį, pritraukiant į rajoną daugiau lėšų. NVO galėtų pasidalinti biurokratinę didesnės vertės projektų našta ir dalintis to atnešama nauda.

Ukmergės rajono savivaldybės NVO apibendrinimas

Situacijos apžvalga

- Ukmergės rajone veikia 140 NVO, iš jų 100 aktyviai vykdo veiklą;
- Remiantis Ukmergės administracijos 2020 m. veiklos planu, planuojama išleisti 200 tūkst. eurų su NVO susijusioms veikloms ir programoms;
- Kylantys NVO projektinio aktyvumo rodikliai;
- Veikia NVO ir BO tarybos, kurios daro įtaką NVO plėtros politikai;
- Savivaldybėje veikia dvi VVG: Ukmergės miesto ir Ukmergės rajono, kaip alternatyvūs NVO veiklų finansavimo šaltiniai, darantys teigiamą įtaką tolygiai vietos plėtrai.

Problematika

- Mažėjantis gyventojų skaičius daro neigiamą įtaką NVO veiklų aktyvumui;
- Reikalingos priemonės NVO lyderių paieškai, motyvacijos užtikrinimui ir didinimui bendruomeninėse bei mažai aktyviose organizacijose;
- Silpnas NVO projektinis konkurencingumas;
- Trūksta tarpinstitucinio projektinio bendradarbiavimo patirties.

Pasiūlymai

- Tęsti mokymus ir inicijuoti kitas priemones NVO kompetencijų ugdymui bendruomenėse;
- Skatinti NVO kooperuotis ir dalyvauti didesnės vertės projektuose, siekiant NVO finansinio savarankiškumo ir paslaugų plėtros;
- Tęsti NVO projektų rėmimą savivaldybės lėšomis;
- Stiprinti ir skatinti viešosios naudos organizacijų veiklumą.

1.9 Socialinė apsauga

Socialinių paslaugų infrastruktūrą kiekvienoje vietovėje lemia socialinių paslaugų poreikiai, pasiūla bei savivaldybės ir kliento finansinės galimybės. Siekiant kokybiškai teikti socialines paslaugas rajone Ukmergės rajono savivaldybės Socialinės paramos skyrius bendradarbiaudamas su Socialinių paslaugų ir Socialinių išmokų poskyriais bei Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centru ir globos centru kiekvienas metais rengia socialinių paslaugų planą. Šiame plane pateikiama esamos būklės analizė įvairiais socialiniais aspektais ir jos palygimas su praėjusiu laikotarpiu, numatomas uždavinių ir priemonių planas, finansavimo planas bei plėtros vizija ir prognozė. Socialinių paslaugų planas yra pagrindinis dokumentas, kuriuo svarbu remtis planuojant Ukmergės plėtros strategiją 2021 – 2027 m.

Gyventojai

Ukmergės rajono savivaldybėje 2020 m. duomenimis yra 33471 gyventojai, iš jų 9135 pensinio amžiaus, 3271 suaugę asmenys su negalia, 5249 vaikai su negalia, 418 vaikų socialinę riziką patiriančiose šeimose, 2235 bedarbiai. Nuo 2016 m. gyventojų skaičius ir visų grupių asmenų skaičius sumažėjo. Šis pokytis yra siejamas su demografinė tendencija rajone ir šalyje. Gyventojų socialinis pasiskirstymas savivaldybėje parodo didelį kokybiškų socialinių paslaugų poreikį.

22 lentelė. Gyventojų sudėtis pagal socialines grupes, 2016–2018 m.

Rodiklis	2016 m.	2018 m.	2020 m.
Gyventojų skaičius	36160	33948	33471
Pensinio amžiaus gyventojai	9826	9338	9135
Suaugę asmenys su negalia	3340	3090	3271 ¹⁸
Vaikai	5740	5385	5249
Vaikai su negalia	176	177	177 ¹⁹
Socialinės riziką patiriančios šeimos	229	230	209
Vaikų skaičius socialinę riziką patiriančiose šeimose	465	448	418
Bedarbių skaičius (įregistruota per metus)	3891	4836	2235

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės socialinių paslaugų planu

Atsižvelgiant į blogėjančią demografinę situaciją šalyje ir rajone ir tai, kad vienas iš pagrindinių gyventojų mažėjimo faktorių yra darbo vietų trūkumas, savivaldybė įgyvendina valstybės perduotą funkciją – dalyvauja rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones ir gyventojų Užimtumo didinimo programą. Programos tikslas – kuo didesnis gyventojų užimtumas, darbo įgūdžių ugdymas, bedarbių sugebėjimus ir galimybes atitinkančių darbų pasiūlymas, jų perkvalifikavimas, integravimas į darbo rinką ir kuo ilgesnis išsilaikymas joje, socialinės atskirties mažinimas. 2019 metais šios programos įgyvendinimui skirti 126,0 tūkst. Eur, įdarbinti 75 asmenys (planuota įdarbinti 32 asmenis). Programoje numatytas rodiklis, kad 3-5 proc. asmenų, dalyvavusių programoje pavyks grįžti į darbo rinką ir susirasti pastovų darbą. Įgyvendinus programą 9 asmenys įsidarbino pagal neterminuotą darbo sutartį, 1 asmuo – pagal individualios veiklos pažymą, 12 – pagal terminuotas darbo sutartis²⁰.

Socialinių paslaugų infrastruktūra

Ukmergės rajone socialines paslaugas organizuoja savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Socialines paslaugas teikia savivaldybės biudžetinės įstaigos: Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centras ir Ukmergės globos centras, valstybinės įstaigos, kurias socialinėms paslaugoms teikti pasirenka paslaugų gavėjai ir nevyriausybinės organizacijos, kurių projektai, programos finansuojamos iš valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšų, Europos Sąjungos lėšų. Dauguma socialinių paslaugų įstaigų yra

¹⁸ 2018 m. pabaigos duomenys

¹⁹ 2018 m. pabaigos duomenys

²⁰ Pagal Ukmergės rajono savivaldybės 2020 m. socialinių paslaugų planą

mieste, tačiau socialinės paslaugos yra teikiamos teritoriniu principu – taip, kad būtų užtikrintas socialinių paslaugų prieinamumas kuo arčiau gyvenamosios vietos. Rajone išviso veikia 25 socialinių paslaugų įstaigos – 5 socialinės globos namai, 1 dienos socialinės globos centras, 1 savarankiško gyvenimo namai, 8 socialinės priežiūros centrai, 1 bendruomeniniai vaikų globos namai ir 9 kitos socialinių paslaugų įstaigos.

23 lentelė. Socialinių paslaugų įstaigos Ukmergės rajono savivaldybėje, 2020 m.

	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas
Socialinės globos namai			
1.	Vaikų socialinės globos namai	Ukmergės globos centras	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
2.	Senų žmonių socialinės globos namai	VšĮ Deltuvos senelių globos namai	Viešoji įstaiga
3.	Senų žmonių socialinės globos namai	Želvos parapijos katalikiški senelių namai	Parapijos įstaiga
4.	Socialinės globos namai suaugusiems asmenims su negalia	Jasiuliškių socialinės globos namai	LR SADM
5.	Laikino gyvenimo namai	Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centro Nakvynės namai	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
Dienos socialinės globos centrai			
6.	Dienos socialinės globos centras asmenims su negalia	Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centro Dienos socialinės globos institucijoje skyrius	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
Savarankiško gyvenimo namai			
7.	Savarankiško gyvenimo namai sulaukusiems pilnametystės asmenims (iki 21 m.) po institucinės vaiko socialinės globos	Savarankiško gyvenimo namai prie Ukmergės globos centro	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
Socialinės priežiūros centrai			
8.	Vaikų dienos centrai (toliau – VDC)	VšĮ „Gelbėkit vaikus“ Ukmergės VDC	NVO
9.		Ukmergės rajono Tulpiakiemio kaimo bendruomenės VDC	NVO
10.		Ukmergės rajono Deltuvos miestelio bendruomenės VDC	NVO
11.		Ukmergės rajono Varinės kaimo bendruomenės VDC	NVO
12.		Ukmergės rajono Pabaisko kaimo bendruomenės VDC	NVO
13.		Ukmergės rajono Dainavos kaimo bendruomenės VDC	NVO
14.		VšĮ „Lyderių karta“ VDC	NVO
15.		Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centro VDC	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
Kitos socialinių paslaugų įstaigos			
16.	Socialinių paslaugų centras	Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centras	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
17.		Ukmergės šeimos centras	Savivaldybės viešoji įstaiga
18.		VšĮ „Lyderių karta“	Viešoji įstaiga
19.		LASS šiaurės rytų centro organizacija Ukmergėje	NVO
20.		Ukmergės rajono neįgaliųjų draugija	NVO
21.		Ukmergės krašto neįgaliųjų sąjunga	NVO
22.		VšĮ Vilniaus kurčiųjų rehabilitacijos centro organizacija Ukmergėje	NVO
23.		Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Ukmergės Viltis“	NVO
24.		Ukmergės neįgaliųjų sporto klubas	NVO

		„Vilkmergė“	
Bendruomeniniai vaikų globos namai			
25.	Bendruomeniniai vaikų globos namai vaikams, likusiems be tėvų globos, socialinę riziką patiriantiems vaikams ir vaikams su negalia	Ukmergės globos centro Bendruomeniniai vaikų globos namai	Savivaldybės biudžetinė įstaiga

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės 2020 m. socialinių paslaugų planu²¹

Daugumos Ukmergės rajone socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūra gera, pastatai atitinka higienos normas, saugumo ir technikos reikalavimus. Įstaigų patalpos pritaikytos neįgalių žmonių poreikiams, dėl to neįgaliesiems yra suteikiamos pilnavertiškos galimybės įsijungti į bendruomenės gyvenimą.

Socialiniai darbuotojai

Ukmergės rajono savivaldybėje socialinės paslaugos teikiamos biudžetinėse bei viešosiose savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose, savivaldybės seniūnijų įstaigose bei kitose savivaldybės teritorijoje veikiančiose socialinės srities įstaigose. Iš viso savivaldybėje socialines paslaugas teikia 221 darbuotojas, iš jų – 92 socialiniai darbuotojai ir 129 socialinių darbuotojų padėjėjai. Pagrindinis socialinių paslaugų teikėjas yra savivaldybės biudžetinė įstaiga – Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centras, jame dirba 42 socialiniai darbuotojai ir 35 socialinių darbuotojų padėjėjai. Tarp savivaldybės socialinių paslaugų įstaigų antroje vietoje, pagal darbuotojų skaičių yra Ukmergės globos centras, kur dirba 17 socialinių darbuotojų ir 20 socialinių darbuotojų padėjėjų. Seniūnijose socialines paslaugas teikia 11 socialinių darbuotojų, o kitose savivaldybės teritorijoje veikiančiose socialinės srities įstaigose daugiausiai darbuotojų dirba Jasiuliškių socialinės globos namuose – 14 socialinių darbuotojų bei 60 socialinių darbuotojų padėjėjų.

24 lentelė. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje, 2020 m.

	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius	Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose	64	55
1.1.	Biudžetinėse	59	55
1.1.1.	Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centre	42	35
1.1.2.	Ukmergės globos centre	17	20
1.2.	Viešosiose	5	-
1.2.1.	VšĮ Ukmergės šeimos centras	1	-
1.2.2.	VšĮ Ukmergės ligoninė	2	-
1.2.3.	VšĮ Ukmergės pirminės sveikatos priežiūros centras	2	-
2.	Savivaldybės administracijoje (seniūnijose)	11	-
3.	Kitose savivaldybės teritorijoje veikiančiose socialinės srities įstaigose	17	73
3.1.	Jasiuliškių socialinės globos namuose	14	60
3.2.	VšĮ Deltuvos senelių globos namuose	2	7
3.3.	Želvos parapijos katalikiškuose senelių namuose	1	7
	Iš viso:	92	129

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės socialinių paslaugų planu

Socialinės paslaugos

Vienas svarbiausių socialinių paslaugų teikėjų yra Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centras, kuriame teikiamas plačiausias paslaugų spektras. Centro tikslas – įgyvendinti socialinių paslaugų strategiją, kuria siekiama sudaryti žmonėms palankias, saugias, orumo nežeminančias gyvenimo sąlygas, užtikrinančias savarankiškumo išsaugojimą, skatinančias integruotis į visuomenę.

²¹ Ukmergės rajono savivaldybės 2020 m. socialinių paslaugų planas

Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centro duomenimis daugiausiai asmenų suteikiama informavimo ir konsultavimo bei maitinimo organizavimo paslaugų, taip pat tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugų. 2019 m. informavimo ir konsultavimo paslauga buvo suteikta 3499 asmenims ir šis skaičius nuo 2016 m. išaugo 4,3 proc., taip pat 1465 asmenims buvo suteikta maitinimo organizavimo paslaugų, šis skaičius sumažėjo 17 proc., tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugomis pasinaudojusių asmenų skaičius taip pat sumažėjo nuo 611 iki 397, kas sudaro 35 proc. Labiausiai išaugo sociokultūrinėmis paslaugomis pasinaudojusių asmenų skaičius – 194,6 proc. – nuo 147 iki 433 asmenų, bei socialine priežiūra šeimoms, auginančioms vaikus paslauga pasinaudojusių asmenų skaičius – nuo 391 iki 695. Pagal Ukmergės rajono savivaldybės socialinių paslaugų plano pateiktus duomenis matomas ir orientavimasis į pagalbą namų paslaugų teikimo didinimą. Pastaraisiais metais šių paslaugų teikimas išaugo 9,2 proc. ir atsižvelgiant į gyventojų poreikius, šias paslaugas numatoma toliau sistemingai plėsti.

25 lentelė. Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centre teikiamos socialinės paslaugos ir gavėjai

Socialinės paslaugos	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Informavimas ir konsultavimas	3355	3946	3584	3499	4,3
Tarpininkavimas ir atstovavimas	611	1112	1113	397	-35,0
Maitinimo organizavimas	1766	1903	1412	1465	-17,0
Transporto paslaugų organizavimas	124	148	157	129	4,0
Sociokultūrinės paslaugos	147	178	264	433	194,6
Pagalbos į namus paslaugos	131	138	135	143	9,2
Socialinė priežiūra šeimoms, auginančioms vaikus	391	399	749	695	77,7
Socialinė priežiūra socialinės rizikos asmenims	21	20	19	19	-9,5
Vaikų dienos socialinė priežiūra	26	28	23	22	-15,4
Dienos socialinė globa ir slauga asmens namuose (Integrali pagalba)	36	32	29	33	-8,3

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centro duomenimis

Ilgalaikės globos, informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, darbinių įgūdžių ugdymo, laisvalaikio organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros bei kitos socialinės paslaugos be tėvų likusiems vaikams, kuriems nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa Ukmergės rajono savivaldybėje teikiama Ukmergės globos centre. Šiame centre vaikai glojami bendruomeniniuose namuose, kur suteikiamos geros gyvenimo sąlygos ir skiriama daug dėmesio vaikų priežiūrai. Tokiuose namuose vaikai gyvena aplinkoje, kur jaučiamas šeimyniškumas, kambariai ir bendros erdvės įrengtos kaip namuose, o ne valstybinėje įstaigoje. Tokiuose namuose vaikai lengviau išmoksta socialinių įgūdžių, jaučiasi saugiau, turi savo privatesnę erdvę.

Ukmergės rajono savivaldybėje taip pat yra teikiamos dienos globos ir priežiūros paslaugos. Šios paslaugos teikiamos senyvo amžiaus asmenims, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo socialinę riziką patiriančioms šeimoms, auginančioms vaikus, suaugusiems asmenims su negalia, neįgaliems vaikams, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms.

Atsižvelgiant į demografinę situaciją numatomas didėjantis trumpalaikės ir ilgalaikės globos senyvo amžiaus žmonėms poreikis. Šiuo metu, tam kad būtų užtikrinami gyventojų poreikiai, dalinai yra naudojamos kitų rajonų infrastruktūra ir paslaugomis, kurios yra kompensuojamos Ukmergės rajono savivaldybės lėšomis. Siekiant senyvo amžiaus gyventojams suteikti galimybę gauti paslaugas nepakeitus gyvenamosios vietos svarbu plėsti paslaugų tinklą rajone. Šiai problemai spręsti prioritetas teikiamas alternatyvioms ilgalaikiai socialinei globai paslaugoms. Tai pagalbos į namus paslaugos, dienos socialinė globa, savarankiško ir grupinio gyvenimo namai.

Siekiant didinant socialinės globos asmens namuose paslaugų teikimo kokybę, į šias paslaugas integruojant slaugos į namus paslaugas, skatinant kompleksinės integralios pagalbos asmens namuose paslaugų plėtrą, Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centras vykdo projektą „Integralios pagalbos

teikimas Ukmergės rajone“. Be to siekiant teikti dienos socialinės globos ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir darbingo amžiaus asmenims su negalia savivaldybėje yra įgyvendinamas Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamas projektas „Dienos socialinės globos paslaugų prie Ukmergės nestacionarių socialinių paslaugų centro plėtra“.

Gerinant senyvo amžiaus ir asmenų su negalia integraciją į visuomenę, rajone rengiamasi kurti savarankiško gyvenimo namus. Šiuo metu jau yra parengta tokių paslaugų teikimo koncepcija bei atlikta kaštų analizė. Be to, numatyta įkurti ir grupinio gyvenimo namus ir socialines dirbtuves asmenims su negalia, išėjusiems iš socialinės globos namų.

Siekiant teikti paslaugas įvairioms socialinėms grupėms, Ukmergės rajone veikia viešoji įstaiga įsteigta savivaldybės – Šeimos centras. Centre teikiamos paslaugos jaunoms, besilaukiančioms ir vaikus iki 6 metų auginančioms šeimoms, nėščioms moterims ir visai šeimai. Tai vieta su įvairiomis veiklomis, užsiėmimais ir renginiais, mokymais bei susitikimais. Įstaigoje organizuojamos psichosocialinės pagalbos paslaugos (individualios ir grupinės psichologo konsultacijos), socialinių įgūdžių ugdymas (šeimos įgūdžių klubas ir sėkmingos tėvystės įgūdžių ugdymo mokymai), sociokultūrinės paslaugos (edukaciniai užsiėmimai šeimoms, meninės saviraiškos ugdymo užsiėmimai).

Nors Ukmergės rajone teikiamų paslaugų spektras itin platus ir gerai išvystytas, vis dar trūksta krizių centro moterims su vaikais, kur būtų teikiamos paslaugos nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, prekybos žmonėmis bei prostitucija. Tokiame centre turėtų būti suteikiamas laikinas apgyvendinimas nukentėjusiems, bei suteikiama psichologinė pagalba.

Pažymėtina, kad gerinant jau teikiamų socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, planuojant naujas socialines paslaugas, ypatingas dėmesys yra skiriamas nevyriausybinių sektoriaus iniciatyvoms. Taip Ukmergės rajono gyventojai gali gauti įvairesnių socialinių paslaugų, kurios teikiamos atsižvelgiant į konkrečius poreikius.

Ukmergės rajono savivaldybės socialinės aplinkos apibendrinimas

Planavimas

- Kiekvienais metais rengiamas Socialinių paslaugų planas, kuriame pateikiama esamos būklės analizė įvairiais socialiniais aspektais ir jos palyginimas su praėjusiu laikotarpiu, numatomas uždavinių ir priemonių planas, finansavimo planas bei plėtros vizija ir prognozė;
- Siekiant mažinti nedarbą ir spręsti socialines problemas vykdoma Užimtumo didinimo programa ir kitos programos mažinančios socialinę atskirtį;
- Atsižvelgiant į gyventojų poreikius plečiamas paslaugų namuose teikimas, numatomas savarankiško gyvenimo ir grupinio gyvenimo namų steigimas;
- Siekiant gerinti paslaugų kokybę vis didesnė dalis paslaugų teikiama kompleksiskai, integraliai, skatinama NVO veikla.

Ištekliai ir paslaugos

- Rajone išviso veikia 25 socialinių paslaugų įstaigos – 5 socialinės globos namai, 1 dienos socialinės globos centras, 1 savarankiško gyvenimo namai, 8 socialinės priežiūros centrai, 1 bendruomeniniai vaikų globos namai ir 9 kitos socialinių paslaugų įstaigos;
- Daugumos Ukmergės rajone socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūra gera, pastatai atitinka higienos normas, saugumo ir technikos reikalavimus. Įstaigų patalpos pritaikytos neįgalių žmonių poreikiams, dėl to neįgalieji gali aktyviau įsijungti į bendruomenės gyvenimą;

- Iš viso savivaldybėje socialines paslaugas teikia 221 darbuotojas, iš jų – 92 socialiniai darbuotojai ir 129 socialinių darbuotojų padėjėjai;
- Socialinės paslaugos savivaldybėje teikiamos teritorinių principu ir taip yra pasiekiamos visiems gyventojams;
- Dėl itin didelio paslaugų poreikio senyvo amžiaus žmonėms, dalis paslaugų suteikiama kitose rajonuose;
- Teikiamas platus paslaugų spektras šeimoms, kuriomis rūpinasi Ukmergės šeimos centras;
- Trūksta krizių centro nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje.

Pasiūlymai

- Ukmergės rajono savivaldybėje socialinės paslaugos teikiamos visoms asmenų grupėms, tačiau jų vis dar nepakanka. Gerinant jau teikiamų socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą turi būti planuojamos naujos socialinės paslaugos ir ypatingas dėmesys skiriamas bendradarbiavimui su nevyriausybinėmis organizacijomis. Taip Ukmergės rajono gyventojai galės gauti įvairesnių socialinių paslaugų, kurios teikiamos atsižvelgiant į konkrečius poreikius;
- Siekiant užtikrinti senėjančios visuomenės poreikius svarbu ir toliau plėsti pagalbos į namus paslaugų plėtrą.

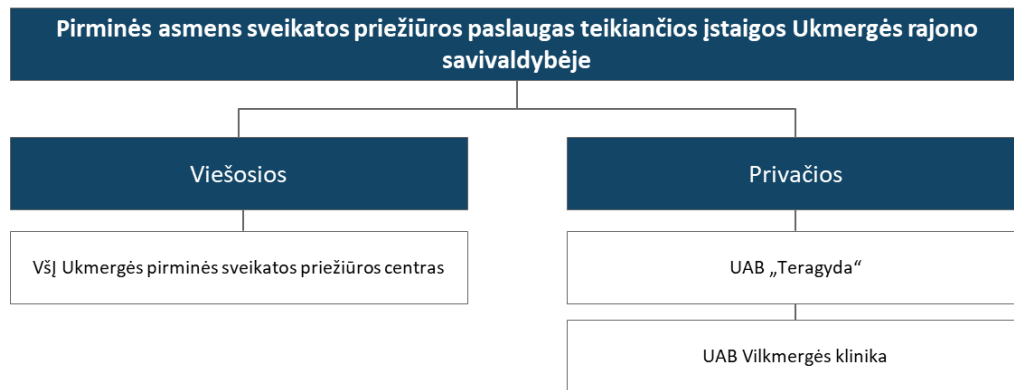
1.10 Sveikatos apsauga

Sveikata yra vienas svarbiausių kokybiško žmogaus gyvenimo veiksnių, kuria turi rūpintis šalių vyriausybės, vykdydamos veiksmingą politiką. Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijoje nurodoma, kad visuomenės sveikata yra nacionalinis turtas ir kapitalas, kurio saugojimas ir puoselėjimas yra svarbiausias valstybės tikslas, užtikrinantis šalies socialinę ir ekonominę plėtrą. Sveiki ir darbingi žmonės – šalies ekonomikos augimo ir tvaraus vystymosi garantas. Lietuvos, kaip ir daugelio Europos Sąjungos (ES) šalių, Sveikatos politika formuojama remiantis pagrindinėmis Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) ir Europos Komisijos (EK) politinių dokumentų nuostatomis. Lietuvoje Sveikatos politiką vykdo ir įgyvendina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, kuri yra atsakinga už standartų ir reikalavimų nustatymą, licencijų paslaugų teikėjams ir sveikatos priežiūros specialistams išdavimą, ilgalaikių investicijų tvirtinimą ir kt.

Sveikatos priežiūros išteklių ir paslaugos

Už pirminės sveikatos priežiūrą, taip pat tam tikros visuomenės sveikatos veiklos organizavimą yra atsakingos savivaldybės, kurioms priklauso dalis pirminės sveikatos priežiūros centrų, dauguma poliklinikų, mažos arba vidutinio dydžio ligoninės. Svarbus vaidmuo, teikiant pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas, tenka ir privačiam sektoriui.

Ukmergės rajono savivaldybėje pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų tinklas apima viešąsias ir privačias įstaigas. Savivaldybėje yra viena viešoji įstaiga - VšĮ Ukmergės pirminės sveikatos priežiūros centras (toliau – PSPC) ir dvi privačios UAB „Teragyda“ ir UAB Vilkmergės klinika.

28 paveikslas. Pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos Ukmergės rajono savivaldybėje

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės pateiktais duomenimis

Didžiausia ir plačiausią pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugų spektrą siūlanti pirminė asmens sveikatos priežiūros įstaiga Ukmergės rajone – VšĮ Ukmergės PSPC. Vadovaujantis Ukmergės PSPC internetinėje svetainėje pateikiamais duomenimis įstaigos struktūroje yra 5 ambulatorijos – Deltuvos, Siesikų, Taujėnų, Vidiškių, Žemaitkiemio. Ukmergės PSPC teikiamos šeimos gydytojų, chirurgų, vaikų lygų gydytojų, ginekologų paslaugos. Be to struktūroje yra klinikinės diagnostikos laboratorija, odontologijos skyrius, psichikos sveikatos centras, greitosios medicinos pagalbos skyrius taip pat 14 bendruomenės sveikatos punktų.

Savivaldybės duomenimis, Ukmergės PSPC bendruomenės sveikatos punktų veikla šiuo metu yra neefektyvi ir nuostolinga. Vidutiniškai kiekvienas kaimiškosios vietovės gyventojas per metus punkto paslaugomis naudojosi tik 0,5 karto. Bendruomenės sveikatos priežiūros punktuose dirbančios slaugytojos nepatenkina pacientų poreikių susirgus. Remiantis galiojančia bendrosios praktikos slaugytojos medicinos norma, jos negali diagnozuoti susirgimo ir paskirti reikalingo gydymo. Pastarosios funkcijos griežtai priskirtos šeimos, vaikų gydytojo kompetencijai. Susirgus, po vizito bendruomenės sveikatos punkte, pacientas vis vien turi vykti į PASPJ, kurioje yra prisirašęs. Siekiant užtikrinti ir suteikti reikalingas asmens sveikatos priežiūros paslaugas kaimiškose teritorijose gyvenantiems gyventojams jau šiuo metu kai kur teikiamos mobilios sveikatos priežiūros paslaugos namuose. Paslaugos gyventojų namuose – kraujo tyrimų paėmimas, vaistų leidimas į raumenis ir į veną, slaugomų pacientų priežiūra, pragulų profilaktika ir t.t. Dėl šių priežasčių siekiama toliau plėtoti mobilias sveikatos priežiūros paslaugas namuose atsisakant stacionarių ir nuostolingų bendruomenės sveikatos punktų. Tikimasi, jog pasikeitimai padės gerinti teikiamų paslaugų kokybę, darbo organizavimą ir optimizavimą bei mažinti išlaidas, skiriamas darbo užmokesčiui ir infrastruktūros išlaikymui. Dėl šių, numatomų, pokyčių, svarbu užtikrinti pakankamą įrangą efektyviam paslaugų teikimui, itin svarbu turėti pakankamai transporto priemonių, kad būtų užtikrinamas greitas paslaugų teikimas pagal poreikį.

Stacionaro paslaugas rajone teikia VšĮ Ukmergės ligoninė (teikia pirminės ir antrinės ambulatorinės ir stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugas). VšĮ Ukmergės ligoninėje yra 235 lovos, iš jų: 100 – stacionaro aktyviojo gydymo, 86 – palaikomojo gydymo ir slaugos, 6 – suaugusiųjų paliatyviosios pagalbos, 20 – dienos chirurgijos, 23 – dienos stacionaro lovos. VšĮ Ukmergės ligoninė paslaugas teikia ne tik Ukmergės rajono, bet ir aplinkinių Širvintų, Molėtų, Anykščių, Jonavos rajonų gyventojams. Palanki geografinė padėtis ir geri susisiekimo keliai lemia VšĮ Ukmergės ligoninės populiarumą. Ukmergės ligoninėje dirba 441 darbuotojai, dirba 93 gydytojai, 168 slaugytojai ir 180 kito personalo. Ligoninėje per metus atliekama apie 1600 chirurginių-traumatologinių-ortopedinių ir kt. operacijų, Akušerijos skyriuje gimsta apie 300 naujagimių. Ligoninė turi Naujagimiams palankios ligoninės statusą.

Siekiant atitikti aukščiausius kokybės standartus, patenkinti tiek pacientų, tiek kitų suinteresuotų šalių lūkesčius VŠĮ Ukmergės ligoninėje įdiegta kokybės vadybos sistema, atitinkanti tarptautinio ISO 9001:2015 ir medicinos įstaigoms pritaikyto, sveikatos priežiūros paslaugų standarto EN 15224:2016 reikalavimus. Tą patvirtina po išorinio nepriklausomo audito išduoti ISO 9001:2015 ir EN 15224:2016 sertifikatai (2019 m. spalio 19 d.). Tai rodo, kad VŠĮ Ukmergės ligoninės teikiamos medicinos paslaugos yra kokybiškos, saugios, atitinkančios klinikinį procesų reikalavimus ir klinikinės rizikos valdymą. Integruojant abu standartus užtikrinamas aukščiausio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas nuolat sekant jų kokybę, numatant galimas rizikas ir laiku užkertant kelią kylančiai grėsmei.

Taip pat Ukmergėje veikia Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Sveikatos biuras teikia sveikatos priežiūros ugdymo įstaigose paslaugas, sveikatos stebėsenos ir stiprinimo paslaugas.

26 lentelė. Visuomenės sveikatos biuro veiklos

Visuomenės sveikatos biuro veiklos
Visuomenės sveikatos stiprinimas savivaldybės bendruomenėje:
Visuomenės sveikatos mokymo organizavimas ir vykdymas
Visuomenės sveikatos propagavimas
Visuomenės, valdymo ir vykdančiųjų institucijų informavimas ir konsultavimas visuomenės sveikatos klausimais
Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną (monitoringas):
Visuomenės ir jos grupių sveikatos būklės ir jos kitimo dinamikos stebėsenos organizavimas ir vykdymas
Fizikinių, cheminių, biologinių ir kitų fizinės aplinkos veiksnių ir jų ryšio su sveikata stebėsenos organizavimas ir vertinimas
Socialinių, ekonominių, psichosocialinių veiksnių ir jų ryšio su sveikata stebėsenos organizavimas ir vykdymas
Gyvensenos ir jos ryšio su sveikata stebėsenos organizavimas ir vykdymas
Sveikatos priežiūros sistemos raidos stebėsenos organizavimas ir vykdymas
Kitų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programoje numatytų objektų stebėseną
Pagal kompetenciją užkrečiamųjų ligų profilaktika savivaldybėje
Neinfekcinių ligų ir traumų profilaktika ir kontrolė savivaldybėje:
Visuomenės sveikatai darančių įtaką aplinkos (fizinės, socialinės, ekonominės) veiksnių analizavimas ir vertinimas bei dalyvavimas planuojant ir įgyvendinant poveikio mažinimo priemones
Organizavimas ir dalyvavimas vykdant visuomenės psichikos sveikatos stiprinimą ir sutrikimų profilaktiką
Sveikos gyvensenos skatinimas
Aplinkos veiksnių (fizinės, socialinės, ekonominės) poveikio sveikatai vertinimas
Visuomenės sveikatos programų savivaldybėje įgyvendinimas:
Tikslių savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo ir profilaktikos programų rengimas pagal savivaldybėje nustatytą sveikatos sutrikimų ar sveikatai įtakos darančių veiksnių paplitimą
Valstybinių visuomenės sveikatos stiprinimo ir profilaktikos programų pritaikymas ir įgyvendinimas
vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimas:
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių bendrojo lavinimo mokyklose, veiklos organizavimas ir koordinavimas
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių profesinėse mokyklose, veiklos organizavimas ir koordinavimas;
Sveikatos specialistų, dirbančių ikimokyklinio ugdymo įstaigose, veiklos organizavimas ir koordinavimas
Studentų sveikatinimo priemonių organizavimas ir koordinavimas
Kitų vaikų ir jaunimo sveikatinimo priemonių organizavimas ir įgyvendinimas
Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais:
Bendradarbiavimo sveikatos stiprinimo klausimais organizavimas ir socialinių partnerių įtraukimas
Visuomenės sveikatinimo priemonių integravimas į kitas veiklos sritis
Bendruomenės dalyvavimo skatinimas ir įtraukimas į visuomenės sveikatos stiprinimo veiklą
Savivaldybės institucijų sprendimų projektų poveikio visuomenės sveikatai vertinimas
Kita Lietuvos Respublikos įstatymų neuždrausta veikla

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės Visuomenės sveikatos biuro duomenimis

Biuras vykdo prevencines programas, rengia sveikatos stiprinimo renginius, vykdo vaikų maitinimo organizavimo priežiūrą, teikia konsultacijas, renka ir analizuoja duomenis ir teikia rekomendacijas visuomenės sveikatos klausimais. Visuomenės sveikatos biuras siekia didinti Ukmergės rajono gyventojų fizinį aktyvumą, ugdyti sveikos mitybos įpročius, vykdyti psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevenciją, psichikos sveikatos stiprinimą. Visuomenės sveikatos biuras taip pat skatina rajono gyventojus dalyvauti

prevencinėse programose ir tikrintis dėl gimdos kaklelio, krūtys, priešinės liaukos, storosios žarnos vėžio, širdies kraujagyslių ligų.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, Ukmergės rajono savivaldybėje 2019 m. yra 22,4 ir yra 51 proc. mažesnis už šalies vidurkį. Mažiau gydytojų tūkstančiui gyventojų tenka Jonavos (22,1), Molėtų ir Trakų rajonų savivaldybėse.

Gydytojų trūkumas yra viena didžiausia rajonų sveikatos priežiūros sistemos problemų. Be to, jog Ukmergės rajone ir taip yra jaučiamas specialistų stygius, jų skaičius kiekvienas metais mažėja ir 2013–2019 m. laikotarpiu sumažėjo 2,2 proc. Gydytojų trūkumą dar labiau išryškina gyventojų senėjimo problema, nes auga visuomenės dalis, kuriai yra būtinos sveikatos priežiūros paslaugos, be to ryškus gydytojų trūkumas rajonuose išsivystė dėl žemesnių atlyginimų, bei žemesnės gyvenimo kokybės nei didžiuosiuose miestuose.

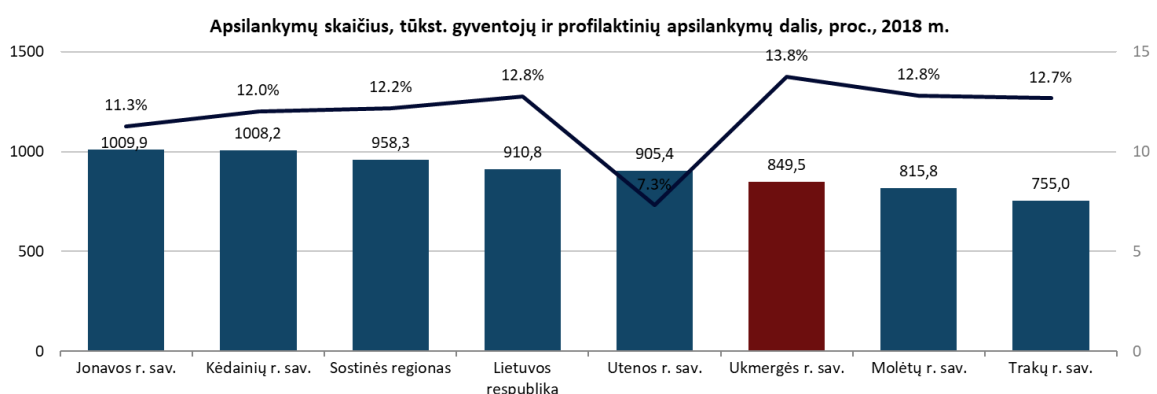
27 lentelė. Gydytojų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Molėtų r. sav.	16,9	17,7	17,0	17,9	16,8	17,9	19,8	17,2
Utenos r. sav.	24,1	24,2	26,6	26,0	26,8	26,9	28,2	17,0
Kėdainių r. sav.	23,2	23,0	23,4	24,4	25,5	25,5	25,6	10,3
Lietuvos respublika	43,0	43,2	43,6	45,0	45,3	45,9	45,7	6,3
Jonavos r. sav.	21,1	21,2	22,0	24,4	23,3	22,8	22,1	4,7
Sostinės regionas	43,1	43,8	43,7	44,8	45,5	46,1	44,5	3,3
Ukmergės r. sav.	22,9	23,8	23,5	23,8	25,5	23,3	22,4	-2,2
Trakų r. sav.	19,7	17,7	18,8	19,0	17,4	18,2	18,4	-6,6

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Vienas iš svarbių sveikatos paslaugų prieinamumo ir poreikio rodiklių yra gyventojų apsilankymų skaičius. Higienos instituto naujausiais (2018 m.) duomenimis daugiausiai apsilankymų, tenkančių tūkstančiui gyventojų, gydymo įstaigoje, kai teikiamos gydytojo, medicinos psichologo, odontologo arba slaugytojo paslaugos buvo Jonavos rajono savivaldybėje, čia jų buvo 1009,9. Ukmergės rajono savivaldybėje apsilankymų skaičius yra 849,5 ir tai yra 15,9 proc. mažiau nei Jonavos rajono savivaldybėje ir 6,7 proc. mažiau nei šalies vidurkis.

Profilaktiniai apsilankymai gydymo įstaigose yra taip pat svarbus rodiklis rodantis vykdomą teisingą sveikatos apsaugos politiką, bei žmonių sąmoningumą rūpinantis savo sveikata. Ukmergės rajono savivaldybėje profilaktinių apsilankymų procentinė dalis yra didžiausia tarp lyginamų teritorijų ir 1 proc. punktu viršija šalies vidurkį, tai parodo ir Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų pasitikėjimą gydymo įstaigomis. Blogiausia situacija yra Utenos rajono savivaldybėje, kur profilaktiniai apsilankymai sudaro tik 7,3 proc.

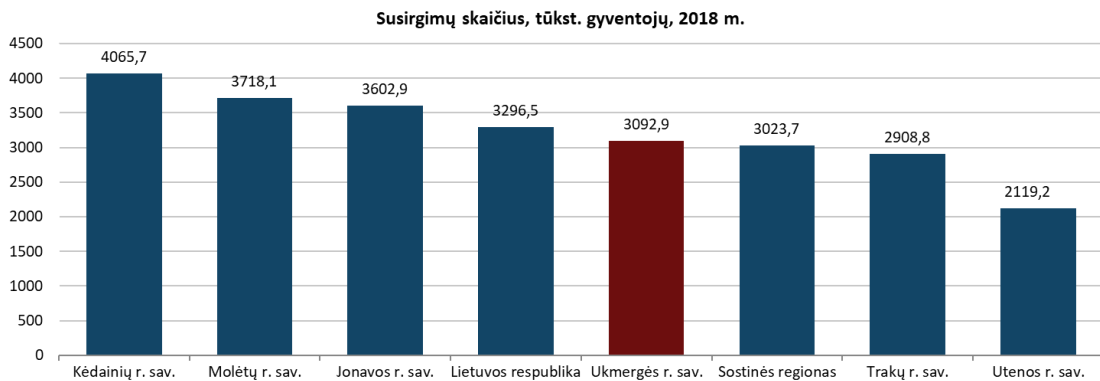

29 paveikslas. Apsilankymų skaičius, tūkst. gyventojų ir profilaktinių apsilankymų dalis, proc., 2018 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Higienos instituto duomenis

Sveikatos būklė

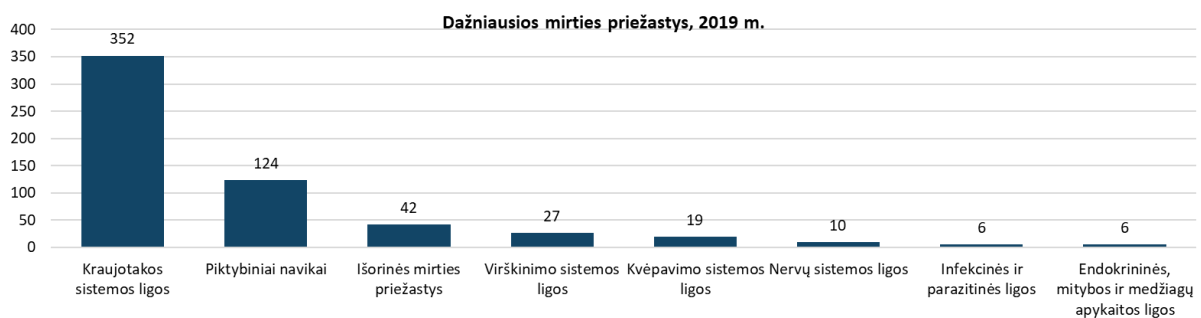
Higienos instituto naujausiais (2018 m.) duomenimis didžiausias susirgimų skaičius tūkstančiui gyventojų buvo užfiksuotas Kėdainių rajono savivaldybėje, čia jų buvo 4065,7. Tuo tarpu Ukmergės rajono savivaldybėje susirgimų skaičius, tarp lyginamų teritorijų, buvo vidutinis ir siekė 3092,9. Šalyje tūkstančiui gyventojų teko 3296,5 susirgimai, o tuo tarpu Ukmergės rajono savivaldybės susirgimų skaičius, 2018 m. duomenimis, buvo 6,2 proc. mažesnis už šalies vidurkį. Mažiausiai susirgimų užfiksuota Utenos rajono savivaldybėje – 2119,2.

30 paveikslas. Susirgimų skaičius, tūkst. gyventojų, 2018 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos higienos instituto duomenis

Higienos instituto duomenimis Ukmergės rajono savivaldybėje 2019 m. daugiausia mirčių, 58 proc., sukėlė kraujotakos sistemos ligos, nuo jų mirė 352 žmonės, nuo piktybinių navikų mirė 20 proc., 124 žmonės, nuo išorinių mirties priežasčių 7 proc., 42 žmonės. Taip pat gan dažnai mirtys buvo nuo virškinimo sistemos, kvėpavimo, nervų sistemos, infekcinių ir endokrinių mitybos ir medžiagų apykaitos ligų.

31 paveikslas. Dažniausios mirties priežastys (nuo ligų) Ukmergės r. sav., 2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos higienos instituto duomenis

Nagrinėjant sveikatos būklę, buvo atlikta dažniausiai mirtį lemiančių ligų analizė, nagrinėjamos savivaldybėse bei Lietuvoje. Higienos instituto duomenimis 2019 m. visose savivaldybėse ir Lietuvoje mirčių nuo ligų pasiskirstymas buvo panašus. Visose teritorijose dažniausiai mirštama nuo kraujotakos sistemos ligų ir beveik visur šios ligos sudaro daugiau nei 50 proc. tarp visų mirties nuo ligų (išskyrus Trakus - 46,8). Visose teritorijose antra pagal mirtingumo dažnumą ligų grupė yra piktybiniai navikai, nuo jų miršta apie 20 proc. žmonių. Trečia grupė išorinės mirties priežastys, į šią grupę įeina tokios mirtys kaip pertrenkimai transporto priemonėmis, mirtys auto įvykiuose, griuvimai, kritimai, nukritimai, įsipjovimai, paskendimai, apsinuodijimai, savižudybės, gaisro ir ugnies poveikis. Nuo šios grupės mirties priežasčių visose teritorijose miršta nuo 4,9 proc. iki 6,3 proc. žmonių.

28 lentelė. Trys dažniausiai mirtį lemiančios ligos nagrinėjamose savivaldybėse, 2019 m.

Ligos pavadinimas	Mirčių skaičius	Dalis, proc.
Lietuvos respublika		
Kraujotakos sistemos ligos	20901	54,6
Piktybiniai navikai	8042	21,0
Išorinės mirties priežastys	2395	6,3
Ukmergės r. sav.		
Kraujotakos sistemos ligos	352	58,1
Piktybiniai navikai	124	20,4
Išorinės mirties priežastys	42	6,9
Jonavos r. sav.		
Kraujotakos sistemos ligos	318	54,0
Piktybiniai navikai	119	20,2
Išorinės mirties priežastys	44	7,5
Kėdainių r. sav.		
Kraujotakos sistemos ligos	439	57,7
Piktybiniai navikai	160	21,0
Išorinės mirties priežastys	50	6,6
Molėtų r. sav.		
Kraujotakos sistemos ligos	167	57,2
Piktybiniai navikai	48	16,4
Išorinės mirties priežastys	21	7,2
Utenos r. sav.		
Kraujotakos sistemos ligos	386	59,4
Piktybiniai navikai	128	19,7
Išorinės mirties priežastys	32	4,9
Trakų r. sav.		
Kraujotakos sistemos ligos	217	46,8
Piktybiniai navikai	93	20,0
Išorinės mirties priežastys	43	9,3

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos higienos instituto duomenis

Ukmergės rajono savivaldybės sveikatos apsaugos apibendrinimas

Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos

- Ukmergės rajono savivaldybėje pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teikia VšĮ Ukmergės pirminės sveikatos priežiūros centras (toliau – PSPC) ir dvi privačios UAB „Teragyda“ ir UAB Vilkmergės klinika;
- Vykdomas pirminės sveikatos priežiūros centro bendruomenės sveikatos punktų paslaugų teikimo keitimas iš stacionarių į mobilius;
- Stacionaro paslaugas rajone teikia VšĮ Ukmergės ligoninė;

Gydytojų ištekliai

- Gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, Ukmergės rajono savivaldybėje 2019 m. yra 22,4 ir yra 51 proc. mažesnis už šalies vidurkį. Mažiau gydytojų tūkstančiui gyventojų tenka Jonavos (22,1), Molėtų ir Trakų rajonų savivaldybėse;
- Gydytojų skaičius kiekvienas metais mažėja ir 2013–2019 m. laikotarpiu sumažėjo 2,2 proc.;

Sveikatos būklė

- Ukmergės rajono savivaldybėje susirgimų skaičius, tūkstančiui gyventojų, tarp lyginamų teritorijų, yra vidutinis ir siekia 3092,9;
- Ukmergės rajono savivaldybėje susirgimų skaičius, tūkstančiui gyventojų, yra 6,2 proc. mažesnis už šalies vidurkį.
- Dažniausiai mirtį sukelia širdies kraujagyslių ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys.

Pasiūlymai

- Svarbu spręsti gydytojų trūkumo ir mažėjimo problemą;
- Didinti sveikatos priežiūros paslaugų įvairovę, gerinti jų kokybę ir prieinamumą.
- Plėtoti ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų ir organizacijų infrastruktūrą ir materialinę bazę.

1.11 Aplinkos apsauga

Oro tarša

2013–2019 m. laikotarpiu stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų tarp lyginamų savivaldybių daugiausiai buvo išmesta Jonavos rajono savivaldybėje ir toks rodiklis yra tapatinamas su AB „Achema“ veikla. Antroje vietoje yra Kėdainių rajono savivaldybė, kur 2019 m. buvo išmesta 1724,1 t. teršalų ir tai lemia trąšų gamyklos AB „Lifosa“ veikla. Ukmergės rajone išmetamas panašus kiekis teršalų kaip ir Utenos rajone, 2019 m. duomenimis, atitinkamai, po 527,2 t. ir 599,4 t..

29 lentelė. Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekis (tonomis), 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lietuvos Respublika	60690,7	56513,7	65928,7	70468,0	67020,9	66866,1	63298,3
Sostinės regionas	5196,7	6732,0	7137,6	8804,3	7517,4	7044,7	6332,6
Jonavos r. sav.	2782,6	3232,6	3268,1	3002,8	3428,8	3189,3	3459,2
Kėdainių r. sav.	2790,6	2628,7	1994,9	2035,4	2069,3	2007,6	1724,1
Utenos r. sav.	575,5	601,8	574,1	683,9	685,5	641,7	599,4
Ukmergės r. sav.	206,5	304,9	511,9	622,2	538,8	516,4	527,2
Molėtų r. sav.	181,4	153,0	297,3	291,2	272,4	238,7	213,3
Trakų r. sav.	70,0	145,8	156,6	161,1	177,7	155,3	131,4

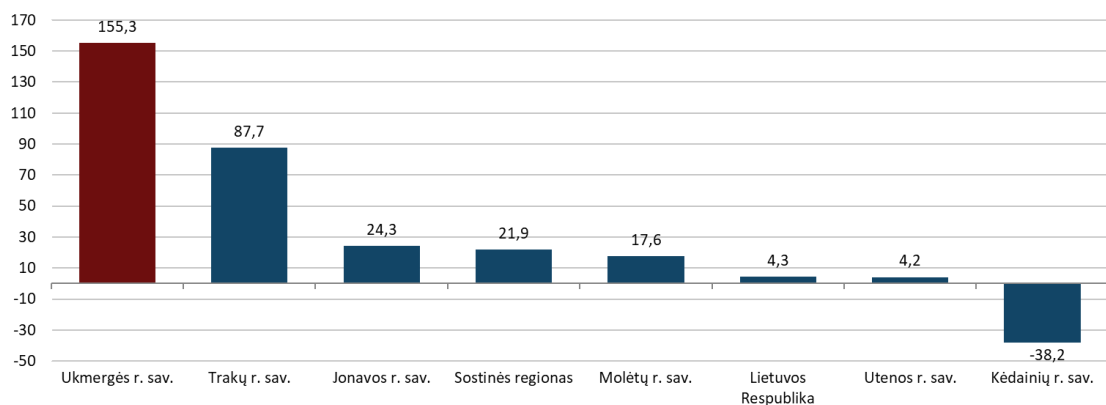
Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenys.

2013–2019 m. laikotarpiu stacionarių taršos šaltinių²² išmetamų teršalų²³ kiekis šalyje išaugo 4,3 proc. ir sudarė 63298,3 t., o tuo tarpu Ukmergėje išaugo net 155,3 proc., nuo 206,5 t. iki 527,2 t. ir tai yra didžiausias pokytis tarp savivaldybių. Antras didžiausias augimas užfiksuotas Trakų rajono savivaldybėje (87,7 proc.), trečias Jonavos rajono savivaldybėje (24,3 proc.). Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekis mažėjo tik Kėdainių rajono savivaldybėje (-38,2 proc.).

²² Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą, stacionarus taršos šaltinis – taršos šaltinis, esantis nekintamoje buvimo vietoje. Taršos šaltinis – įrenginys, iš kurio teršalai patenka į aplinkos orą (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

²³ Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą, teršalai – medžiaga arba medžiagų mišinys, kuris dėl žmonių veiklos patenka į aplinkos orą ir, veikdamas atskirai ar su atmosferos komponentais, gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai arba turtui (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekio pokytis, proc.

32 paveikslas. Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekio (tonomis) pokytis, 2013–2019 m. Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Toks žymus iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmestų teršalų kiekio augimas yra siejamas su išaugusia pramone, įskaitant energijos gamybos įmonių veikla ir taip pat automobilių transportu. 2020 m. Ukmergės aplinkos apsaugos inspekcijos duomenimis, TIPK / taršos leidimus turėjo 38 įmonių, vykdančių veiklą Ukmergės rajono savivaldybėje. Remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis, daugiausia teršalų išmeta UAB „Ukmergės gelžbetonis“. Be to, Ukmergėje yra įkurtas pramonės parkas kuriame veikia įmonės gaminančios produktus iš lakštinio metalo, slidinėjimo lazdas, automobilių dalis, kompresorių dalis. Taip pat, Ukmergėje įsikūrusi biuro baldų gamybos įmonė – „Narbutas“. Be nuolatinės aktyvios pramonės veiklos, oro būklė itin suprastėja žiemos metu, kai nuosavų gyvenamųjų namų kvartaluose gyventojai kūrena kietą ir kitokio pobūdžio kurą.

30 lentelė. TIPK / taršos leidimus turinčios įmonės Ukmergės rajono savivaldybėje.

Eil.nr.	Leidimo I,II priedas	Įmonės pav.	Adresas
1.	TIPK	UAB „Autukas“ 302297845, atliekų tvarkymas	Linų g. 87, Ukmergė
2.	TIPK	UAB „Gabnera“ 301152366, Atliekos	Deltuvos g. 30, Ukmergė
3.	TL	UAB „Narbutas Furniture Company“ 300591314, baldų gamyba	Žiedo g. 44, Ukmergė
4.	TL	UAB „Optimata“ 124905383, baldų gamyba	Kareivinių g. 51b, Ukmergė
5.	TIPK	UAB „Paina ir Ko“ 100846971, medienos apdirbimas	Varinės k. Ukmergės rajonas
6.	TIPK	UAB „Sopena group (Baltic)“ 302455252, atliekų tvarkymas	Antakalnio g. 60, Ukmergė
7.	TL	UAB „Ukmergės vandenys“ 182743364 gyvenvietės nuotekų valykla, nuotekų valymas	Gėlių g. 18, Ukmergė Dainavos gyv. Ukmergės r.
8.	TIPK	UAB „Ukmergės vandenys“ 182743364, Miesto ir kaimų nuotekų valyklos, dumblo kompostavimo įrenginiai	Gėlių g. 18, Ukmergė..
9.	TIPK	UAB „Ukmergės vandenys“ 182743364 Žemaitkiemio gyvenvietės nuotekų valykla	Gėlių g. 18, Ukmergė , Žemaitkiemis, Ukmergės rajonas
10.	TL	UAB „Highlife“ 111701427, medienos apdirbimas	Liaušių k., Šešuolių sen. Ukmergės rajonas
11.	TL	AB „Ukmergės gelžbetonis“, 182814975, betono, gelžbetonio, polistireninio putplasčio gamyba	Antakalnio g. 60, Ukmergė
12.	TIPK	UAB „Ukmergės šiluma“, 182714850, Šventupės katilinė, šilumos gamyba	Šventupė, Ukmergės r.
13.	TL	UAB „Likmerė“, įm. kodas 300041039, medienos apdirbimas	Kauno g. 122, Ukmergė
14.	TIPK	UAB „Ekonovus“ Ukmergės atliekų rūšiavimo aikštelė, įm. kodas 141686027, atliekų tvarkymas	Sargelių k. Pabaisko sen. Ukmergės r.
15.	TIPK	UAB „VAATC“ 181705485, Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė , atliekų surinkimas	Gerseniškių g. 5, Ukmergė
16.	TIPK	Eksploduoti netinkamų transporto priemonių tvarkymas, ind. v.p. 628787 (Gintaras Kazlas) ,	Kauno g. 51, Ukmergė.
17.	TL	AB „Umega“ 126334727, metalo apdirbimas	Kauno g. 120, Ukmergė

Eil.nr.	Leidimo I,II priedas	Įmonės pav.	Adresas
18.	TL	UAB „Ukmergės keliai“, 182816983, kelių tiesimas, remontas	Deltuvos g.26, Ukmergė.
19.	TIPK	UAB „Zujų paukštynas“, 183131338, Paukščių auginimas	Leonpolio k., Ukmergės r.
20.	TIPK	UAB „Ukmergės versmė“ Radiškių karjeras, 282824550, kelių remontas, karjeras	Šventupės k., Ukmergės r.
21.	TIPK	UAB „Ekonovus“ , Ukmergės padalinys, 1416860227, atliekų tvarkymas	Deltuvos g. 39b., Ukmergė
22.	TIPK	UAB „Omega grupė“, 302454766, atliekų tvarkymas	Kauno g. 63 B, Ukmergė,
23.	TIPK	UAB „Ukmergės paslauga“, 182702168,	Vilniaus g. 89 b, Ukmergė
24.	TIPK	UAB „Egvos metalai“, 302454766, metalo laužo supirktuvė.	Deltuvos g. 39 g, Ukmergė
25.	TIPK	UAB „Ukmergės statyba“, 182827289, statyba, remontas	Deltuvos g. 37, Ukmergė
26.	TL	D. Rafanavičiaus ENTP surinkimo ir tvarkymo aikštelė.	Jakutiškių k. Ukmergės r.
27.	TL	UAB „Ukmergės katilinė“, šilumos gamyba	Vilniaus g. 89F, Ukmergė
28.	TL	UAB „Ukmergės šiluma“, kodas 182714850, katilinė Nr.1, šilumos gamyba	Šviesos g.17, Ukmergė
29.	TL	UAB „Daukasta“, kodas 302924422	Pramonės g. 21 B, Statikų k., Deltuvos sen., Ukmergės r.
30.	TL	UAB „Universalūs medžio produktai“ 183127592,	II Antakalnio k. Ukmergės rajonas
31.	TL	UAB „Ukmergės vandenys“ , 182743364 Laumėnų gyvenvietės nuotekų valykla	, Gėlių g. 18, Ukmergė/ Laumėnų k. Ukmergės r.
32.	TL	UAB „Rovada“, 182900965, medienos apdirbimas	Deltuva, Ukmergės rajonas
33.	TL	UAB „Užmojai su garantijomis“, 1882827474	Bernotiškių k. Ukmergės rajonas
34.	TL	UAB „Likmerė“, 300041039, šilumos gamyba	Kauno g. 120, Ukmergė
35.	TL	UAB „Aukmergės baldai“, 124940174,	Kareivinių g. 51a, Ukmergė
36.	TL	UAB „Autorūnas“ ENTP ardymas	Ežero skg. 11, Rečionių k., Ukmergės r.,
37.	TL	UAB „Almantus“ ENTP ardymas	Bočių g. 30, Laičiai, Ukmergės r.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės aplinkos apsaugos inspekcija

Aplinkos monitoringas

Ukmergės rajono savivaldybės taryba 2011 m. patvirtino Aplinkos oro kokybės valdymo programą ir sudarė priemonių planą iki 2014 m. Tačiau, dalis priemonių dėl lėšų stokos nebuvo įgyvendinta. Šiuo metu yra numatoma, rengti naują planavimo dokumentą, kuriame bus numatytos priemonės aplinkos monitoringui.

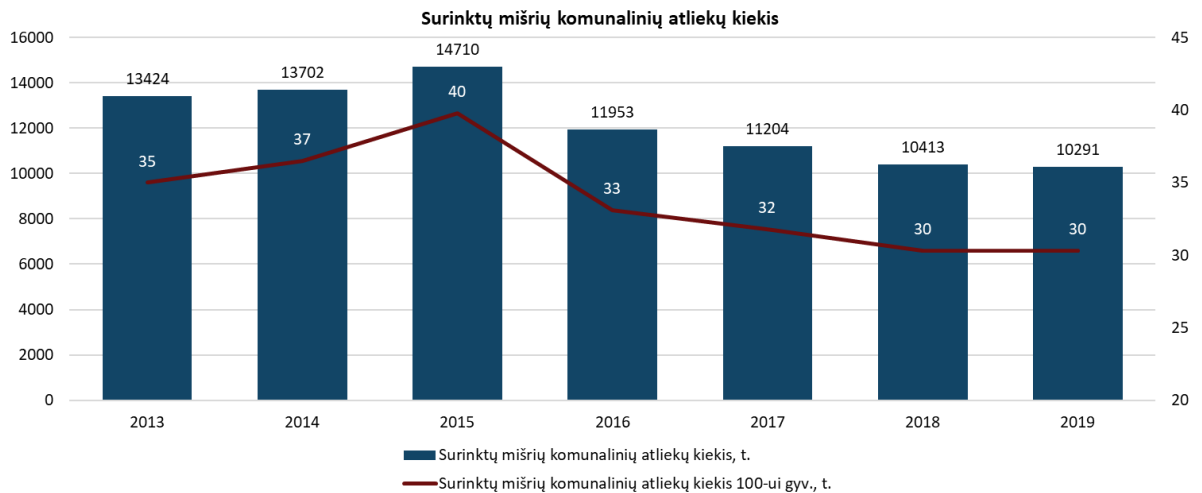
Atliekų tvarkymas

Ukmergės rajono savivaldybėje yra viena didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė, dvi statybos atliekų surinkimo aikštelės, dvi žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės, elektros ir elektroninės įrangos surinkimo vieta.

Ukmergės rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo (atliekų tvarkymas, rūšiavimas, antrinės žaliavos, nuotekų išvežimas) sistemos operatoriaus funkcijos yra perduotos UAB „VSA Vilnius“, kurio veiklos sritys: žaliųjų ir didžiųjų buityje susidarantių atliekų surinkimas, elektros ir elektroninės įrangos, buityje susidarantių statybos griovimo ir pavojingų atliekų, padangų ir kitų atliekų surinkimas ir/ar pridavimas šias atliekas tvarkančioms įmonėms. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikiamos 100 % Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų ir nekilnojamojo turto savininkų.

Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis surinktų mišrių komunalinių atliekų kiekis 2013–2019 m. mažėjo, 2013 m. buvo surenkama 13424 t., o 2019 m. 10291 t. atliekų ir tai sudaro 23,3 proc. mažėjimą. Surenkamų atliekų kiekio mažėjimas iš dalies koreliuoja su gyventojų skaičiaus mažėjimu, 100-ai

gyventojų tenkantis atliekų kiekis 2013–2019 m. sumažėjo nuo 35 t. iki 30 t. ir tai yra 13,3 proc. mažiau atliekų.

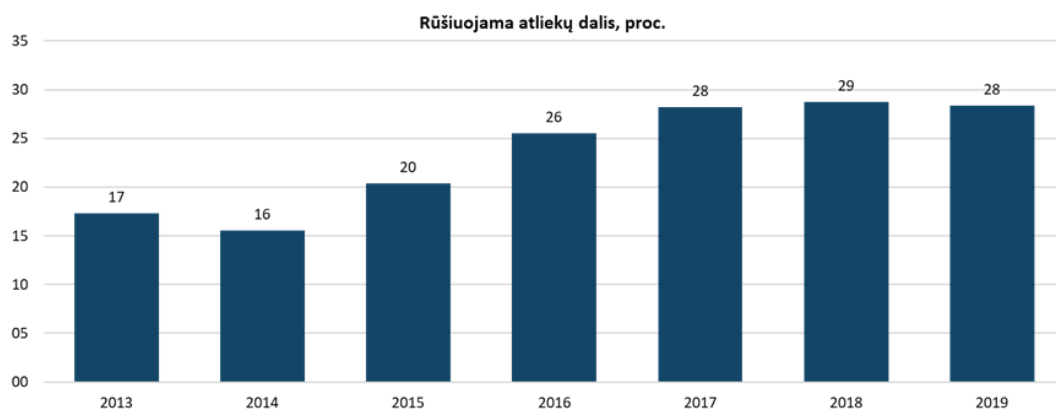

33 paveikslas. Surinktų mišrių komunalinių atliekų kiekis, 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis, didžioji komunalinių atliekų srauto dalis savivaldybėje pašalinama mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose (MBA). Šiuose įrenginiuose atliekos rūšiuojamos atskiriant antrines žaliavas tolimesniam apdirbimui ir naudojimui, o biologiškai skaidžios atliekos apdorojamos. Toks atliekų apdorojimo būdas imtas taikyti nuo 2016 m. ir palaipsniui pereita prie to, jog 2019 m. didžioji dalis atliekų šalinama MBA įrenginiuose.

Rūšiuojamų atliekų dalis 2013–2019 m. augo nuo 17 proc. iki 28 proc.. Toks pokytis parodo augantį gyventojų sąmoningumą ir teisingai vykdomą atliekų surinkimo sistemos tobulinimą, tačiau svarbu ir toliau, dar sparčiau, didinti rūšiuojamų atliekų dalį. Siekiant šio tikslo Ukmergės rajono savivaldybės administracija strateginiame veiklos plane 2020 – 2022 numatė, jog reikia mažinti gabenamų atliekų kiekius į MBA ir regioninį sąvartyną ir skirti didelį dėmesį pirminiam rūšiavimui bei aktyviai naudotis sukurta infrastruktūra (didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėmis bei žaliųjų atliekų surinkimo aikštelėmis). Gyventojus skatinant rūšiuoti 2019 m. buvo išdalinta 4960 vnt. kompostavimo dėžių.

34 paveikslas. Rūšiuojama atliekų dalis proc., 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės duomenis

Ukmergės rajono savivaldybės aplinkos apsaugos apibendrinimas

Oro tarša

- Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmetama 527,2 t. teršalų;
- 2013–2019 m. išmetamų teršalų kiekis išaugo labiausiai tarp lyginamų teritorijų – 155,3 proc.;
- Daugiausia teršalų išmeta UAB „Ukmergės gelžbetonis“.

Atliekų tvarkymas

- Komunalinių atliekų tvarkymą vykdo UAB „VSA Vilnius“;
- Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikiamos 100 % Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų;
- Surenkamų atliekų kiekis 2013–2019 sumažėjo 13,3 proc.;
- Rūšiuojamų atliekų kiekis išaugo 11 proc. punktų;
- Nuo 2016 m. atliekos yra surenkamos ir apdorojamos MBA įrenginiuose.

Pasiūlymai

- Rajone būtina mažinti taršos augimą, tai galima pasiekti mažinant taršių energijos šaltinių panaudojimą, didinant antrinių žaliavų ir biologiškai skaidžių atliekų rūšiovimą, edukuojant gyventojus aplinkosauginėmis temomis, skatinant darnių transporto priemonių naudojimą, bei vykdant griežtesnę aplinkos apsaugos politiką;
- Siekiant geriausių rezultatų yra būtini tikslai ir priemonės valstybės lygmeniu;
- Rekomenduojama imtis veiksmy padedančių greičiau didinti rūšiuojamų atliekų dalį.

1.12 Infrastruktūra

Vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūra

Pagrindinė Ukmergės rajono teritoriją aptarnaujanti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonė yra UAB „Ukmergės vandenys“. UAB „Ukmergės vandenys“ eksploatuoja ir prižiūri Ukmergės miesto ir 33 rajono gyvenviečių geriamo vandens tiekimo sistemas, užtikrina nuotekų šalinimą Ukmergės mieste ir 25 rajono gyvenvietėse. 2019 m. pabaigoje bendrovė eksploatavo 35 vandenvietes, 50 gręžinių, 10 vandens bokštų, 33 vandens gerinimo įrenginius, 408,8 km vandentiekio tinklų iš jų 213,9 km Ukmergės mieste ir 194,9 km rajono gyvenvietėse.

Vartotojams per 2019 m. buvo patiekta apie 1,3 mln. m³ vandens. Nuotekų išvaloma kiek daugiau – 1,5-1,8 mln. m³. Vandens tiekėjo duomenimis, mieste prie vandentiekio tinklų yra prisijungę 97,6 proc., prie nuotekų 95,0 proc. gyventojų, aptarnaujamose rajono gyvenvietėse atitinkamai – 72,7 ir 66,6 proc.. Vandens kokybė atitinka Lietuvos Higienos normos HN 24:2017 reikalavimus ir nuolatinę kokybės priežiūrą atlieka bendrovės laboratorija. Ukmergės rajono bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu numatoma plėsti vandentiekio ir nuotekų tinklus mieste ir kaimiškose vietovėse.

„Ukmergės vandenų“ duomenimis per pastaruosius dešimt metų, pasinaudojus ES fondu, LR vyriausybės, Ukmergės rajono savivaldybės ir bendrovės lėšomis, ir įgyvendinant gamtosauginius projektus, buvo modernizuoti miesto valyklos įrenginiai, pagrindinė nuotekų siurblinė, rekonstruoti miesto geriamojo vandens ruošimo įrenginiai ir II pakėlimo siurblinė. Pastatytos valyklos Želvos, Deltuvos, Siesikų, Veprių, Rečionių, Laumėnų, Lyduokių, Lėno, Petronių gyvenvietėse. Rekonstruotos Žeimių ir Jasiuliškio k. nuotekų valyklos, išplėtoti vandentiekio ir nuotekų tinklai mieste ir rajono gyvenvietėse.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2018 m.²⁴ Ukmergės rajono savivaldybėje buvo sunaudojama 1381 tūkst. m³ ir tai yra antras nuo galo vandens suvartojimas tarp visų nagrinėjamų teritorijų. Mažiau sunaudojama tik Trakų rajono savivaldybėje. Daugiausiai iš nagrinėjamų savivaldybių sunaudojama Jonavos ir Kėdainių rajono savivaldybėse ir tai yra siejama su pramonine, trąšų gaminimo veikla.

2013–2018 m. vandens sunaudojimo kiekis Ukmergėje išaugo 5,4 proc., tai siejama su pramonės gamybos apimčių padidėjimu, įmonių ir gyventojų vandens sunaudojimo padidėjimu, naujų vartotojų pajungimu gyvenvietėse ir mieste.

31 lentelė. Vandens sunaudojimas, tūkst. m³, 2013–2018 m.

Administracinė teritorija	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lietuvos Respublika	2828883,8	3140482,8	2785344,3	2790477,7	2769101,8	2562894,6
Sostinės regionas	215023,6	174843,2	197068,0	124569,2	75730,2	67235,6
Jonavos r. sav.	14399,0	15282,5	15783,2	14523,3	16210,6	14761,7
Kėdainių r. sav.	8222,1	7914,9	8015,9	8790,4	8224,3	8809,8
Molėtų r. sav.	2838,3	3222,6	2668,9	3459,7	3249,8	3348,8
Utenos r. sav.	2825,3	2966,8	2952,8	2782,0	2933,2	3109,7
Ukmergės r. sav.	1310,2	1333,1	1285,6	1346,4	1316,1	1381,0
Trakų r. sav.	815,5	909,0	911,8	1106,8	1207,7	1237,3

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Ukmergės rajone eksploatuojama 314,7 km nuotekų tinklų, iš jų 206,9 km mieste ir 107,8 km rajono gyvenvietėse, taip pat 26 nuotekų tvarkymo sistemos, dumblo kompostavimo įrenginiai, 81 nuotekų siurblynės, 79,3 km paviršinių nuotekų tinklų, 4 paviršinių nuotekų valymo įrenginiai.

Ukmergės rajono savivaldybėje 2013–2018 m.²⁵ išleidžiamų nuotekų kiekis išaugo nuo 1254,5 tūkst. m³, iki 1800,6 tūkst. m³, ir tai yra 43,5 proc. augimas. Mažiau už Ukmergės rajono savivaldybę 2018 m. nuotekų buvo išleista tik Trakų rajono savivaldybėje, o daugiausiai, tarp lyginamų savivaldybių – Jonavos.

Ukmergės rajone, tarp lyginamų teritorijų, išleidžiama mažiausiai nepakankamai išvalytų nuotekų - 27,5 tūkst. m³, tačiau šis rodiklis nuo 2013 iki 2018 m. išaugo 216 proc.

32 lentelė. Ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleidimas į paviršinius vandenis, tūkst. m³, 2013–2018 m.

Administracinė teritorija	2013		2018	
	Iš viso išleista nuotekų	Išleista nepakankamai išvalytų nuotekų	Iš viso išleista nuotekų	Išleista nepakankamai išvalytų nuotekų
Lietuvos Respublika	2834139,5	7729,0	2576561,5	45968,3
Sostinės regionas	218059,4	2147,4	74417,5	41293,7
Jonavos r. sav.	7306,6	-	10445,3	0,5
Kėdainių r. sav.	4898,0	3022,0	4634,0	2673,8
Molėtų r. sav.	3243,2	-	3087,2	-
Utenos r. sav.	3462,7	-	3883,1	-
Trakų r. sav.	532,3	30,0	685,4	661,7
Ukmergės r. sav.	1254,5	8,7	1800,6	27,5

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenis

Per 2018–2019 m. „Ukmergės vandenys“ siekdami aukštesnių aplinkosauginių rodiklių, naudodami modernią diagnostinę įrangą ir planuojami rekonstrukcinius darbus, 10 proc. sumažino avarijų ir gedimų skaičių nuotekų tinkluose. Taip pat pagal „Ukmergės vandenų“ duomenis per 2019 m. nebuvo ilgesnių kaip 24 val. vandens tiekimo pertrūkių, o per 2016–2019 m. avarijų skaičius mieste sumažėjo nuo 49 iki 34, o rajono gyvenvietėse nuo 68 iki 35.

²⁴ 2019 ir 2020 m. duomenų nėra.

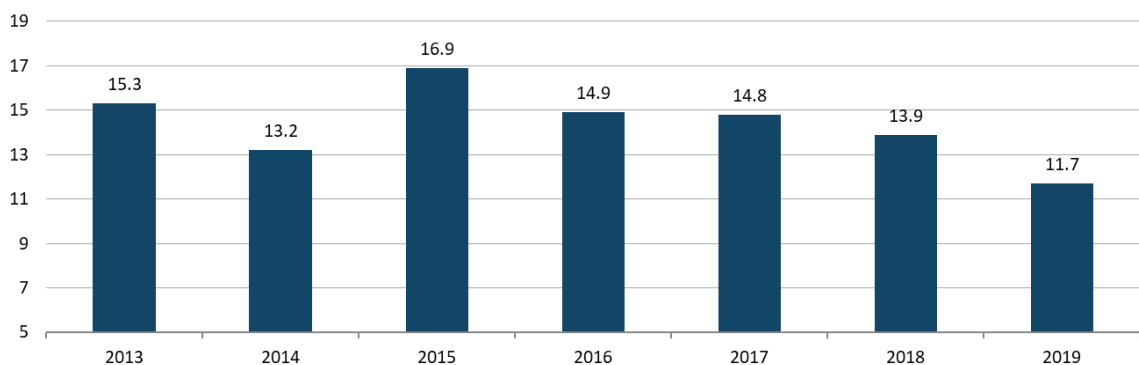
²⁵ 2019–2020 m. duomenų nėra.

Šilumos tiekimas

Ukmergės rajone šilumos tiekimas decentralizuotas ir karštas vanduo ruošiamas dviem būdais - kiekvieno pastato šilumos punkte atskirai arba tiekiamas centralizuotai. Centralizuotos šilumos gamybos ir šilumos tiekimo paslaugas Ukmergės rajono savivaldybėje teikia UAB „Ukmergės šiluma“. UAB „Ukmergės šiluma“ gamina ir parduoda šilumą vartotojams Ukmergės mieste ir Šventupės gyvenvietėje. Aptarnaujamoje teritorijoje šiluma tiekama 7249 šilumos vartotojams. Be to, veikia ir vietinės katilinės, tiekiančios šilumą atskiriems pastatams. Iš viso šiluma tiekama iš 15 katilinių. Buitiniai šilumos vartotojai yra pagrindiniai šilumos vartotojai, o kiti vartotojai sudaro tik 2 proc.

Siekiant eliminuoti nuostolius, šilumos tiekimo sistema yra nuolat naujinama. Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis, lyginant 2013–2019 m. duomenis 23,4 proc. sumažėjo technologiniai šilumos perdavimo nuostoliai, nuo 15,3 iki 11,7 proc. Ukmergės rajono savivaldybės bendrajame plane yra numatyta ir toliau modernizuoti katilines bei rekonstruoti šilumos tiekimo linijas. Tačiau dėl per didelių kaštų, bendrajame plane nenumatytas atsinaujinančių išteklių energijos gavymui naudojimas.

Technologiniai šilumos perdavimo nuostoliai, proc.

35 paveikslas. Technologiniai šilumos perdavimo nuostoliai Ukmergės rajono savivaldybėje, proc., 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės administracijos duomenis

Didelė dalis gyventojų Ukmergės rajone savo būstus šildo individualiai. Kaime apie 90 proc. būstų individualiai šildomi malkomis. Ukmergės mieste apie 60 proc. būstų šildoma malkomis, 23 proc. – gamtinėmis dujomis, 17 proc. – kitu kuru (elektra, akmens anglis, durpės). Gamtinėmis dujomis Ukmergės rajone šildoma 84 proc. visuomeninių pastatų. Apibendrinant galima teigti, kad Ukmergės rajone apie 45 proc. šilumos pagaminama iš biokuro, 55 proc. – iš iškastinio kuro (pagrindas – gamtinės dujos).

Ukmergės rajono savivaldybės administracijos duomenimis, Ukmergės rajono savivaldybėje 2013–2018 m. buvo renovuoti 47 daugiabučiai gyvenamieji pastatai. Renovacija vykdoma pagal 2013 m. patvirtintą „Ukmergės rajono energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programa“ ir 2018 m. patvirtinta „Ukmergės miesto Pramonės, Dukstynos ir Pivonijos kvartalų energinio efektyvumo didinimo 2018-2022 metų programa“. Atlikus renovaciją pasiekama C ar B klasė ir Sutaupoma ne mažiau 40 proc. energijos.

33 lentelė. Renovuotų daugiabučių skaičius Ukmergės rajono savivaldybėje, 2013–2018 m.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Viso:
Renovuotų daugiabučių skaičius	1	0	17	13	3	3	37

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės administracijos duomenis

Elektros energija ir apšvietimas

Elektros energijos tiekimą Ukmergės rajono savivaldybėje užtikrina AB „ESO“. Elektros energija tiekama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos. Ukmergės rajono savivaldybės bendrojo plano duomenimis rajone yra įrengta labai gera elektros energijos tiekimo sistema. Elektros energija į planuojamą rajoną atiteka 110 kV orinėmis elektros tiekimo linijomis (ETL). Per 110/35 kV, 110/10 kV ir 35/10 kV įtampos transformatorių pastotes ir 10/0,4 kV transformatorines elektros tiekimo linijomis elektros energija patenka vartotojams. Ukmergės rajono elektros energijos tiekimo sistema turi didelį pajėgumų rezervą. Rajone yra galimybė statyti objektus, naudojančius didelius elektros energijos kiekius.

2016 metais buvo atlikta Ukmergės rajono gatvių apšvietimo sistemų techninė inventorizacija. Gyvsidabrinė lemputė šviestuvų yra likę vienetai Šešuolių ir Siesikų seniūnijose. Didžioji dalis gatvių apšvietimo Ukmergės rajone apšviesta natrio dujų lemputė šviestuvais, tačiau naujas apšvietimas įrengiamas LED tipo technologijomis pagrįstais šviestuvais. Nuo 2012 m. Ukmergės rajono savivaldybėje buvo įrengti 595 šviestuvai vietovėse, kurios anksčiau nebuvo apšviestos.

34 lentelė. Šviestuvų kiekis Ukmergės rajone, 2012 – 2016 m.

Seniūnija	Šviestuvai, vnt.	
	2012	2016
Ukmergės	2350	2564
Deltuvos	343	350
Lyduokių	154	180
Pabaisko	83	120
Pivonijos	138	139
Siesikų	165	200
Šešuolių	83	143
Taujėnų	209	227
Veprių	122	158
Vidiškių	213	277
Želvos	148	185
Žemaitkiemio	74	134
Iš viso:	4082	4677

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės administracijos duomenis

Dujotiekis

Ukmergės rajoną kerta nacionalinės svarbos sudvigubinta 720 mm dujotiekio magistralė Vilnius – Panevėžys. AB „ESO“ savivaldybės teritorijoje eksploatuoja 166 km dujotiekio tinklą, o dujotiekių apsauginės zonos užima 4.21 km² ir tai sudaro 0,3 proc. savivaldybės ploto. Savivaldybės poreikiams tenkinti yra įrengtos dvi dujų skirstymo stotys. Viena jų, esanti, Dukstynos kaime (projektinis pajėgumas – 25 tūkst. m³/h), skirta Ukmergės miesto poreikiams tenkinti, kita – Taujėnuose (projektinis pajėgumas – 30 tūkst. m³/h). Savivaldybėje dujos tiekiamos Ukmergės mieste bei Taujėnų, Dainavos, Rečionių, Šventupės, Vidiškių, Jasiuliškių, Statikų, Leonpolio, Laibiškio, Janušky, Deltuvos, Šaukuvos gyvenvietėse.

Keliai

Ukmergės rajone iš viso yra 452,38 km valstybinės reikšmės kelių, iš kurių 78,7 km – magistraliniai keliai, 88,1 km – krašto keliai, likę 285,6 km – rajoniniai keliai. Didžiausio apkrovimo susisiekimo koridorius yra A2 automagistralė Vilnius – Ukmergė – Panevėžys.

Ukmergės miesto gatvių tinklas susiformavo istorinių kelių vietoje, todėl jo struktūra spindulinio pobūdžio. Miestas yra išsidėstęs labai palankioje vietoje, nuo didžiųjų šalies miestų nutolus tik vidutiniškai apie 70 km. Pagrindinį gatvių karkasą sudaro šiaurės – pietų kryptimi senasis traktas praeinantis Vilniaus ir Gedimino gatvėmis, rytų – vakarų kryptimis – Kauno (Deltuvos) ir Vytauto gatvės. Siekiant sumažinti tranzitinio transporto eismą per miesto istorinę dalį, eismas nukreiptas magistraliniu keliu A2, nutiesta

žiedinė Žiedo gatvė bei šiauriniu miesto aplinkkeliais. Šiais aplinkkeliais nukreipiama didžioji dalis sunkiojo tranzitinio transporto.

Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis Ukmergės rajono savivaldybėje yra 1021 km vietinės reikšmės kelių. Iš jų 941 km. sudaro keliai su danga, 176 su patobulinta danga. Rajono savivaldybėje taip pat yra 766 km žvyro ir 80 km grunto kelių. Pagal pateiktus duomenis, žvyro kelių ilgis nuo 2015 m. sumažėjo 19,5 proc., o grunto kelių 35 proc. Tokie pokyčiai vertinami teigiamai ir parodo tikslingai įgyvendinamas kelių gerinimo programas.

35 lentelė. Ukmergės rajono vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis metų pabaigoje, km

Kategorijos	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, proc.
Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis	1252	1253	1189	1189	1021	-18,5 ²⁶
Vietinės reikšmės automobilių kelių su danga ilgis	1129	1129	1109	1109	941	-16,7
Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga ilgis	177	177	180	181	176	-0,6
Žvyro kelių ilgis	952	952	929	928	766	-19,5
Grunto kelių ilgis	123	124	80	80	80	-35,0

Šaltinis: sudaryta Teikėjo, remiantis Ukmergės rajono savivaldybės administracijos duomenis

Automobiliai

Ukmergės rajono savivaldybėje 1000-čiai gyventojų 2019 m. pabaigoje teko 493 individualūs lengvieji automobiliai ir 27 automobiliais viršijo šalies vidurkį. Tarp visų lyginamų teritorijų, pagal automobilių skaičių tūkstančiui gyventojų, Ukmergės rajono savivaldybė yra ketvirtoje vietoje. Daugiau automobilių tenka Utenos (524), Molėtų (550) ir Trakų (495) rajono savivaldybių gyventojams, o mažiau Kėdainių, Jonavos savivaldybių gyventojams. Mažiausiai automobilių tūkstančiui gyventojų tenka sostinės regiono gyventojams (408).

36 lentelė. 1000-čiai gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių, 2013–2019 m.

Administracinė teritorija	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Utenos r. sav.	640	452	462	481	503	524	559
Molėtų r. sav.	618	399	416	441	462	500	550
Trakų r. sav.	603	367	389	416	435	463	495
Ukmergės r. sav.	565	375	390	411	427	453	493
Kėdainių r. sav.	592	369	382	399	417	442	483
Lietuvos respublika	562	370	385	402	418	439	466
Jonavos r. sav.	549	347	363	380	394	419	454
Sostinės regionas	518	338	352	364	374	388	408

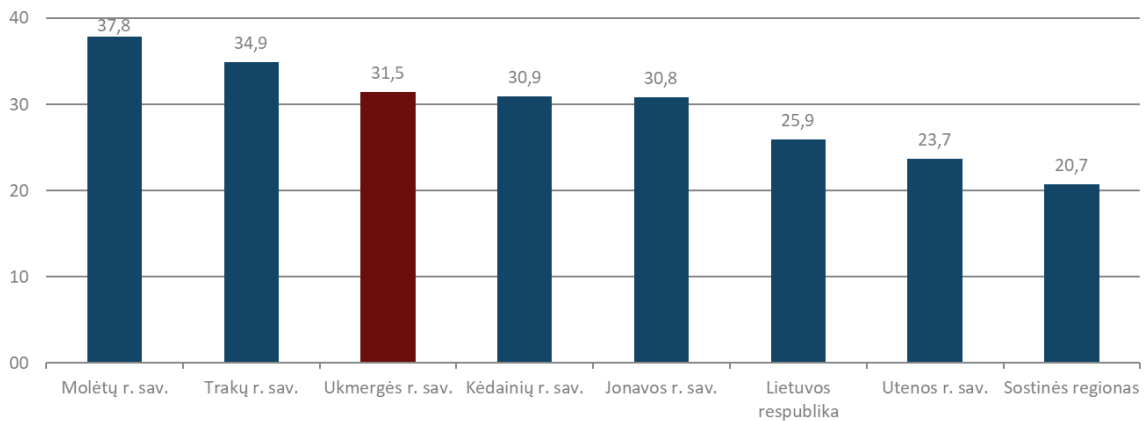
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2014–2019 m.²⁷ lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1000-čiai gyventojų, augo tiek šalyje, tiek Sostinės regione, tiek visose lyginamose savivaldybėse. Ukmergės rajono savivaldybėje 1000-čiai gyventojų tenkantis automobilių skaičius nuo 2014 iki 2019 m. augo sparčiau nei šalyje ir sudarė 31,5 proc. ir tai yra trečias didžiausias augimas tarp lyginamų teritorijų. Šis rodiklis labiau augo Molėtų (37,8) ir Trakų (34,9) rajonų savivaldybėse, mažiausiai kito Sostinės regione (20,7). Augantis lengvųjų automobilių skaičius gali būti sietinas su gerėjančia gyventojų socialine ir ekonomine padėtimi ir mažesnių savivaldybių gyventojų darbo vietų persikėlimu į didžiuosius šalies miestus.

²⁶ Kelių ilgis sumažėjo, dėl kelių tipo pakeitimo.

²⁷ 2013 m. duomenys nelyginami, nes būtų nereprezentatyvūs, dėl vykdytos griežtesnės politikos nebenaudojamų, bet neišregistruotų automobilių atžvilgiu.

Automobilių skaičiaus tūkst. gyv. dinamika, proc.

36 paveikslas. 1000-čiui gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių pokytis, 2013–2019 m.

Šaltinis: sudaryta teikėjų remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Viėšasis transportas

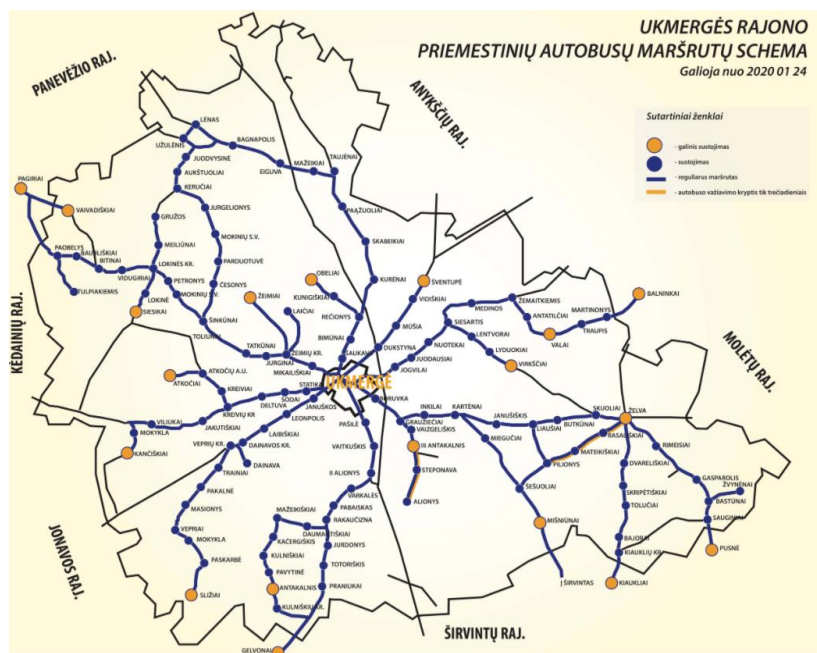
Keleivių vežimą autobusais vietinio (miesto ir priemiesčio) reguliaraus susiekimo kelių transporto maršrutais Ukmergės rajone vykdo UAB „Ukmergės autobusų parkas“.

UAB „Ukmergės autobusų parkas“ aptarnauja 23 priemiestinius ir 7 miestinius maršrutus.

Ukmergės rajono savivaldybės duomenimis 2020 m. Ukmergės rajono autobusų parką sudarė 30 autobusų, kurie pagal pagaminimo ir eksploatacijos metus pasiskirsto taip: iki 5 metų – 5 vnt., iki 10 metų – 6 vnt., 10 – 20 m. – 14 vnt., virš 20 m. - 5 autobusai. Taigi, autobusų parkas įmonėje yra senas, 60 proc. autobusų yra senesni nei 10 m.. Tai reiškia, kad kiekvienais metais didėja išlaidos autobusų parko eksploatacijai, techninei priežiūrai ir remontui, dėl to yra reikalingas autobusų parko atnaujinimas.

37 lentelė. Autobusų parko autobusų pasiskirstymas pagal eksploataavimo trukmę, 2020 m.

Iki 5 m.	5-10 m.	10-20 m.	Virš 20 m.
5 autobusai	6 autobusai	14 autobusų	5 autobusai

37 paveikslas. Ukmergės rajono priemiestinių autobusų maršrutų schema.

Šaltinis: UAB „Ukmergės autobusų parkas“

2013–2019 m. laikotarpiu Lietuvoje ir daugumoje nagrinėjamų savivaldybių autobusais vežamų keleivių skaičius kasmet mažėjo. Šalyje jis sumažėjo 2,7 proc., o Ukmergės rajono savivaldybėje autobusais vežamų keleivių skaičius tuo pačiu laikotarpiu mažėjo sparčiau nei šalyje ir siekė 17,7 proc.. Didesnis pokytis užfiksuotas Molėtų ir Utenos rajonų savivaldybėse, kur atitinkamai keleivių pervežamų autobusais, mažėjo 29,0 ir 37,6 proc.. Tarp nagrinėjamų teritorijų augimas buvo užfiksuotas tik Sostinės regione (7,7 proc.) ir Trakų rajono savivaldybėje (14,6 proc.).

38 lentelė. Keleivių vežimas autobusais, tūkst. asm., 2013–2019m.

Administracinė teritorija	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Pokytis, proc.
Trakų r. sav.	384	387	405	392	404	424	440	14,6
Sostinės regionas	142300	162677	152039	148537	150034	149503	153236	7,7
Lietuvos respublika	298173	321451	300567	291505	292243	288684	290106	-2,7
Jonavos r. sav.	1840	1941	1874	1767	1736	1737	1741	-5,4
Kėdainių r. sav.	2435	2355	2270	2231	2330	2220	2120	-12,9
Ukmergės r. sav.	1576	1515	1358	1313	1258	1278	1297	-17,7
Molėtų r. sav.	383	368	358	334	312	305	272	-29,0
Utenos r. sav.	516	467	410	396	349	328	322	-37,6

Šaltinis: sudaryta teikėjų remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Tikslesnis rodiklis, eliminuojantis demografinius pokyčius, parodantis viešojo transporto naudojimą teritorijose yra vidutiniškai vienam gyventojui tenkantis kelionių skaičius. Pagal šį rodiklį, Ukmergės rajono savivaldybėje 2013–2019 m. laikotarpiu kelionių skaičius asmeniui sumažėjo nuo 42 iki 38 kelionių per metus ir tai sudaro 9,5 proc. mažėjimą. Panaši situacija yra ir kitose savivaldybėse (išskyrus Trakų rajono savivaldybę).

Viešojo transporto pasirinkimas keliavimui mažėja dėl keleto priežasčių. Kadangi viešuoju transportu dažniausiai važiuoja moksleiviai ir studentai – viešojo transporto naudojimas mažėja dėl mažėjančios jaunimo dalies, kita mažėjimo priežastis yra per lėtai atnaujinamas autobusų parkas, trečia – gerėjant pragyvenimo lygiui, vis dažniau renkamas keliavimo būdas nuosavu automobiliu.

39 lentelė. Vidutiniškai vienam gyventojui tenka kelionių autobusais, 2013–2019m.

Administracinė teritorija	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Pokytis, proc.
Trakų r. sav.	11	12	12	12	12	13	14	27,3
Sostinės regionas	177	202	189	184	186	185	188	6,2
Lietuvos respublika	101	110	103	102	103	103	104	3,0
Jonavos r. sav.	41	44	43	41	41	42	42	2,4
Kėdainių r. sav.	47	47	46	46	49	48	47	0,0
Ukmergės r. sav.	42	41	37	37	36	37	38	-9,5
Molėtų r. sav.	19	19	19	18	17	17	16	-15,8
Utenos r. sav.	12	11	10	10	9	9	9	-25,0

Šaltinis: sudaryta teikėjų remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Nekilnojamas turtas

Ukmergės rajono savivaldybė identifikuoja savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo problemą. Šiuo metu savivaldybėje yra daug neefektyviai naudojamo ir apleisto nekilnojamojo turto. Dėl šiuo priežasties yra svarbu ieškoti sprendimų, kaip šį turtą galima išnaudoti. Atsižvelgiant į kitų savivaldybių patirtį, galima taikyti kelis variantus. Pastatus kurie yra pakankamai geros būklės, bet šiuo metu nenaudojami, galima įrengti ir pritaikyti teikti šiuo metu trūkstantoms paslaugoms, tokioms kaip geriatarija, jaunimo laisvalaikio erdvės, krizių centro patalpos. Avarinės būklės pastatus, dažniausiai rekomenduojama nugriauti, nes jų eksploatavimas būtų neefektyvus, o sklypus kuriuose yra šis turtas galima parduoti arba pritaikyti naujų savivaldybės pastatų statybai.

Ukmergės rajono savivaldybės infrastruktūros apibendrinimas

Vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūra

- 2019 m. pabaigoje mieste prie vandentiekio tinklų buvo prisijungę 97,6 proc., prie nuotekų 95,0 proc. gyventojų, aptarnaujamose rajono gyvenvietėse atitinkamai - 72,7 ir 66,6 proc.;
- Numatoma plėsti vandentiekio ir nuotekų tinklus mieste ir kaimiškose vietovėse;
- Stebima sunaudojamo geriamojo vandens ir išleidžiamų nuotekų kiekio augimo tendencija;
- Ukmergės rajone, tarp lyginamų teritorijų, išleidžiama mažiausiai nepakankamai išvalytų nuotekų - 27,5 tūkst. m³, tačiau šis rodiklis išaugo 216 proc.;
- Mažėja avarijų ir gedimų skaičius vandentiekio ir nuotekų tinkluose;
- Palaipsniui didėja vandentiekio ir nuotekų tinklų ilgis, vandentvarkos ūkis modernėja.

Energetika

- Ukmergės rajone apie 45 proc. šilumos pagaminama iš biokuro, 55 proc. – iš iškastinio kuro (pagrindas – gamtinės dujos);
- Centralizuotos šilumos gamybos ir šilumos tiekimo paslaugas teikia UAB „Ukmergės šiluma“;
- Buitiniai šilumos vartotojai sudaro tik 98 proc. visų vartotojų;
- 23,4 proc. sumažėjo technologiniai šilumos perdavimo nuostoliai;
- Ukmergės rajono savivaldybės bendrajame plane yra numatyta modernizuoti katilines bei rekonstruoti šilumos tiekimo linijas;
- Ukmergės rajono elektros energijos tiekimo sistema turi didelį pajėgumų rezervą. Rajone yra galimybė statyti objektus, naudojančius didelius elektros energijos kiekius.

Susisiekimas

- Susisiekimo atžvilgiu rajono savivaldybėje yra palankios sąlygos pramonės ir verslo plėtojimui tiek šalies, tiek ir tarptautiniu mastu;
- 1000-čiai gyventojų tenkantis automobilių skaičius auga sparčiau nei šalyje;
- Sparčiau nei šalyje mažėja viešąjį transportą naudojančių gyventojų;
- Senas autobusų parkas – 60 proc. autobusų senesni nei 10 m.;
- Rajone -19,5 proc. sumažėjo žvyro ir -35,0 proc. grunto kelių.

Pasiūlymai

- Svarbu ieškoti galimybių energijos gamybai iš atsinaujinančių energetikos šaltinių, toliau modernizuoti šilumos ir nuotekų tiekimo sistemas ir skatinti darnaus transporto naudojimą.

1.13 IT plėtra

Informacinės visuomenės plėtra yra neatsiejama nuo informacinių technologijų aplinkos plėtotės. Informacinės visuomenės plėtros programos priemonėmis siekiama užtikrinti reikalingos informacinių technologijų (toliau – IT) infrastruktūros kūrimą ir tobulinimą Ukmergės rajono savivaldybėje, nuolat atnaujinant savivaldybės ir jos įstaigų techninę bei programinę įrangą. Sistemingai atnaujinant savivaldybės kompiuterinę bazę, programinę įrangą bei kitus informacinius išteklius, yra ne tik tobulinamas viešasis valdymas, bet ir formuojamas teigiamas savivaldybės įvaizdis. Siekiant technologinės ir informacinės infrastruktūros plėtros, svarbu, jog gyventojams būtų prieinamos naujos kartos viešosios

paslaugos, diegiami e. demokratijos²⁸ plėtrą skatinantys įrankiai, užtikrinama galimybė verslo procesus perkelti į elektroninę erdvę ir pan.

Informacinių technologijų duomenis Lietuvos statistikos departamentas pateikia tik šalies ir apskričių lygiu. Todėl palyginimui buvo pasirinktos apskritys, kuriose yra nagrinėjamos teritorijos.

Asmenų kurie naudojami informacinėmis technologijomis dalis nuo bendro apskrities gyventojų skaičiaus tiek šalyje tiek visose apskrityse lyginant 2013–2017²⁹ m. augo. Ukmergės rajono savivaldybė yra Vilniaus apskrityje, kur ir buvo fiksuojamas didžiausiais informacinių technologijų naudojimo augimas, nuo 69 proc. iki 80 proc.. Vilniaus apskrities augimas viršijo šalies informacinių technologijų naudojimo augimą 6,4 proc. punktais. Mažiausias pokytis, lyginamuoju laikotarpiu, vyko Kauno apskrityje – 0,4 proc., o mažiausias, informacinėmis technologijomis besinaudojančių gyventojų procentas yra Utenos apskrityje – 66 proc.

40 lentelė. Asmenys, kurie naudojami informacinėmis technologijomis, proc.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	69	72	71	73	76	10,2
Vilniaus apskritis	69	72	70	73	80	16,4
Kauno apskritis	78	78	77	80	78	0,4
Utenos apskritis	60	66	67	72	66	9,5

Šaltinis: sudaryta teikėjų remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajono savivaldybėje kompiuteriniu raštingumą skatina bibliotekose vykdomos programos. Tam, kad užtikrinti jų veiksnumą yra būtina tinkama ir nauja infrastruktūra. To siekiant Vlado Šlaito viešojoje bibliotekoje ir jos padaliniuose buvo įgyventinamas „Gyventojų skatinimo išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešos interneto prieigos infrastruktūroje“ projektas, kurio metu gauta 36 stacionarūs kompiuteriai, 12 multifunkcinių įrenginių, 12 projektorių. Kitose bibliotekos įranga pagal projektą bus atnaujinta 2021 m.

Ukmergės rajono savivaldybės IT plėtros apibendrinimas

IT plėtra

- Duomenys apie IT plėtrą yra pateikiami apskričių lygmeniu, tad Ukmergės rajoną atspindi Vilniaus apskrities rodikliai. Vilniaus apskrityje užfiksuotas didžiausiais, 16,4 proc. informacinių technologijų naudojimo augimas;
- Vlado Šlaito bibliotekoje atnaujinami įrenginiai ir gerinamas IT paslaugų prieinamumas.

Pasiūlymai

- Norint detaliau nustatyti IT plėtros poreikį reikalingas atskiras tyrimas savivaldybės lygmeniu.

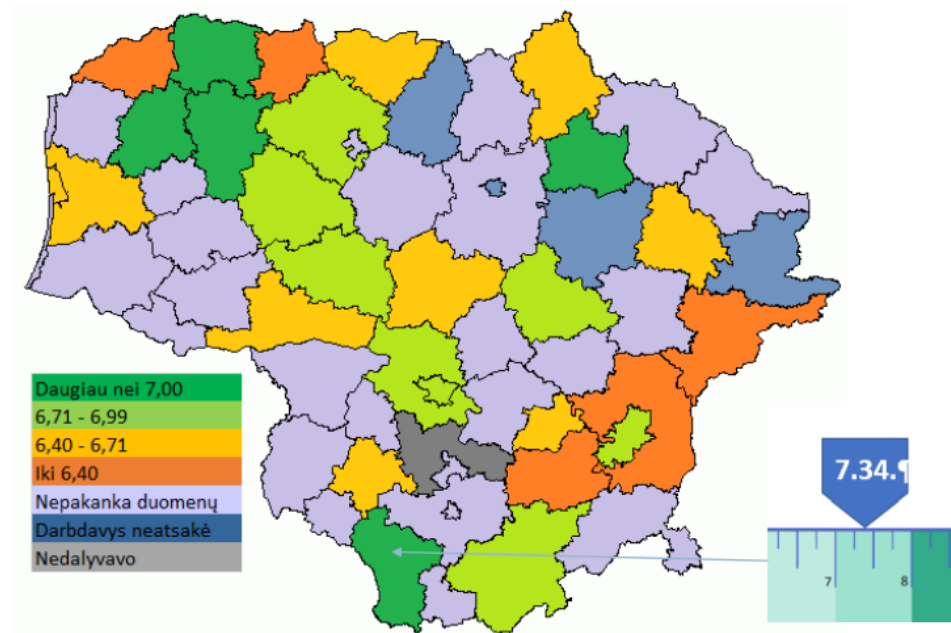
1.14 Lyčių lygybės rodikliai Ukmergėje

Remiantis 2018 m. vykdyta lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos apklausa, Ukmergės savivaldybė įvertinta gana gerai, tarp 6,71 ir 6,99. Tai vienas geriausių rezultatų sostinės regione, kartu su Vilniaus

²⁸ Lietuvoje vieningo e. demokratijos apibrėžimo nėra. E. demokratija apibrėžiama platesniu terminu e. valdžia. Anot Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, e. valdžia yra valstybės ir savivaldos institucijų reguliuojamas visuomenės santykių plėtros būdas, kurio tikslas – didinti vykdomosios valdžios sprendimų priėmimo skaidrumą, kokybiškiau ir efektyviau teikti visuomenei, verslo subjektams ir institucijoms viešąsias paslaugas ir informaciją, naudoti tam tikras informacinių technologijų teikiamas galimybes.

²⁹ 2018 – 2020 m. duomenų statistikos departamentas nepateikia.

miestu. Nemažai savivaldybių neturi įvertinimo dėl įvairių priežasčių, pateiktų žemiau esančiame žemėlapyje.

38 paveikslas. Lyčių lygybės liniuotės rezultatai, 2018 m.

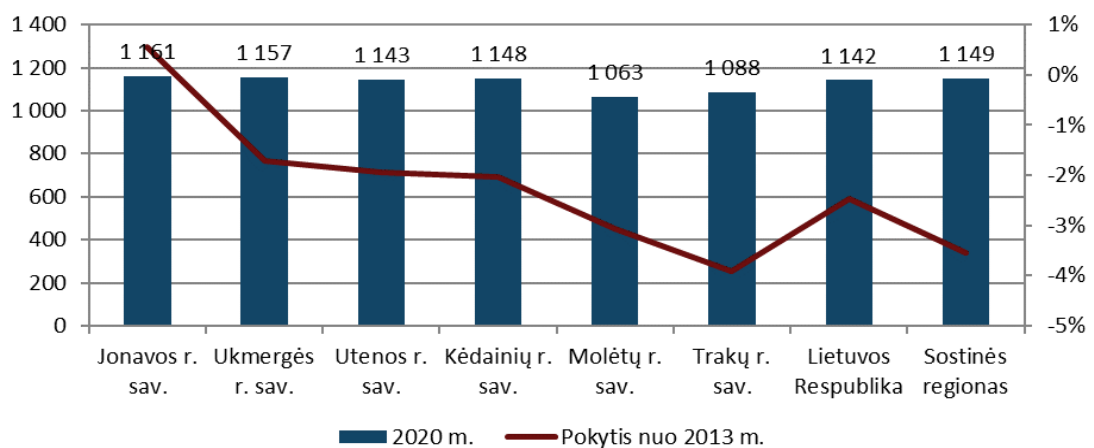
Šaltinis: Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba

Utenos ir Kėdainių savivaldybės įvertintos 6,4–6,71 balo, o Trakų savivaldybė iki 6,4 balo, tad Ukmergėje situacija geriausia ir lyginant nagrinėjamas savivaldybes. Molėtų ir Jonavos rajonų savivaldybėse nepakako duomenų įvertinimui.

Demografija

2020 m. pradžioje moterys sudarė 53,6 proc. nuolatinių Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų, vos daugiau nei bendrai šalyje (53,3 proc.). Tūkstančiui vyrui Ukmergėje teko 1157 moterų. Šis rodiklis buvo labai panašus kaip bendrai Lietuvoje (1142) ir sostinės regione (1149). Nagrinėjamos savivaldybėse šis rodiklis buvo labai įvairus.

Moterų skaičius, tenkantis tūkst. vyrų

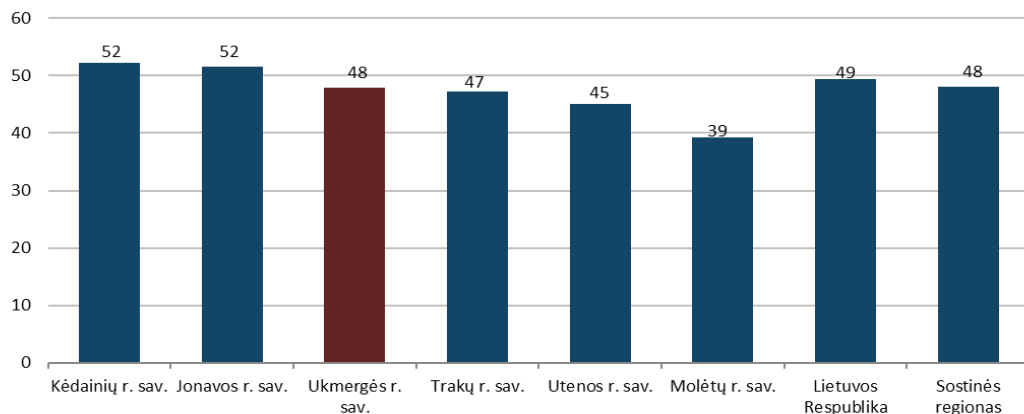
39 paveikslas. 1000-čiui vyrų tenkantis moterų skaičius, 2020 m.

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergėje moterų skaičius, tenkantis tūkst. vyrų yra vienas aukščiausių. Tačiau 2013 – 2020 m. laikotarpiu sumažėjo 1,7 proc., t.y. mažiau nei bendrai šalyje (2,5 proc.) ir sostinės regione (3,5 proc.). Rodiklis augo tik Jonavos rajone (0,5 proc.) ir buvo pats aukščiausias. Visose likusiose teritorijose moterų skaičius, tenkantis tūkst. vyrų, 2013–2018 m. laikotarpiu sumažėjo: Utenoje 1,9 proc., Kėdainiuose 2,0 proc., Molėtuose 3,1 proc., Trakuose 3,9 proc.

DARBO RINKA | Lyčių lygybei labai svarbios moterų ir vyrų darbo sąlygos. 2013–2019 m. laikotarpiu registruotų bedarbių moterų dalis Lietuvoje išaugo 2 proc., sostinės regione 3 proc., o Ukmergėje išaugo net 6 proc. ir siekė 47,9 proc. visų registruotų bedarbių. Kitose nagrinėjamose savivaldybėse šiuo laikotarpiu moterų dalis tarp registruotų bedarbių sumažėjo.

Moterų dalis tarp registruotų bedarbių, proc.

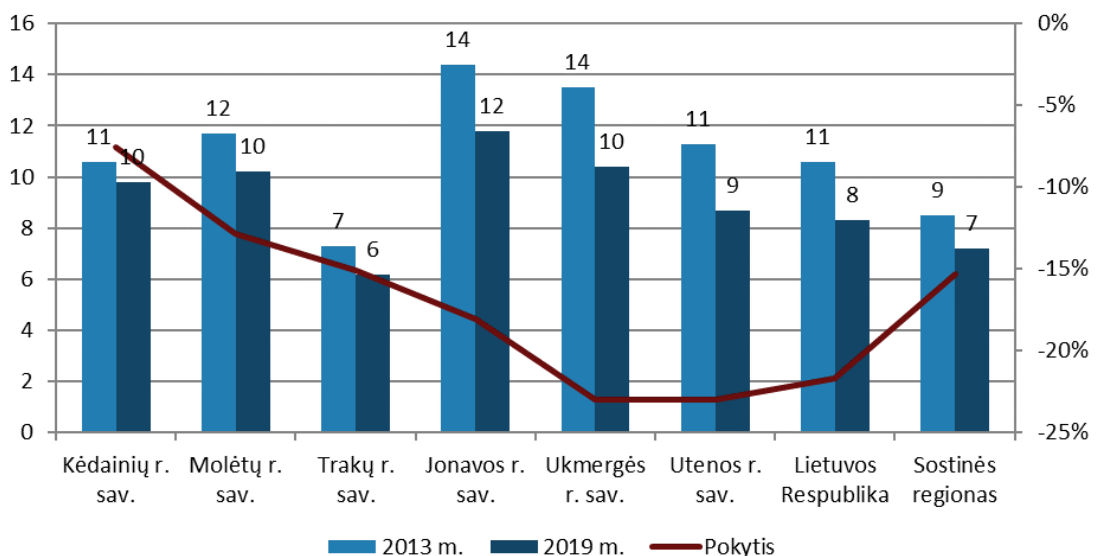
40 paveikslas. Moterų dalis tarp registruotų bedarbių 2019 m. proc.

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Nors Ukmergėje buvo užfiksuotas didžiausias augimas, moterų dalis tarp bedarbių yra mažesnė nei bendrai Lietuvoje (49,5 proc.) ir sostinės regione (48,1 proc.)

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, vertinant vien moteris, sumažėjo visose nagrinėjamose teritorijose. Ukmergėje šis santykis siekė 10,4 proc., o santykis vyrų tarpe siekė 10,7 proc.

Registruotų bedarbių moterų ir darbingo amžiaus moterų santykis

41 paveikslas. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2013 m. ir 2019 m., moteris, proc.

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajono savivaldybėje sumažėjimas buvo vienas didžiausių tarp lyginamų savivaldybių – santykio rodiklis sumažėjo 23 proc., kaip ir Utenos rajono savivaldybėje. Tačiau bedarbių moterų dalis tarp darbingo amžiaus moterų Ukmergėje yra aukštesnė nei bendrai šalyje (8 proc.) ir sostinės regione (7 proc.).

2018 m. vyrų atlyginimai buvo aukštesni beveik visose nagrinėjamose teritorijose, išskyrus Molėtų rajono savivaldybę, kurioje moterų atlyginimai yra aukštesni nei vyrų. Didžiausias skirtumas tarp vyrų ir moterų atlyginimų buvo užfiksuotas Jonavos rajono savivaldybėje ir siekė 23,7 proc.

41 lentelė. Moterų ir vyrų mėnesinio darbo užmokesčio skirtumas ir pokytis 2013–2018 m., proc.

Administracinė teritorija	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Utenos r. sav.	6,3	6,3	7,8	13,4	13,8	12,8	103,2
Ukmergės r. sav.	9,2	12,6	15,9	14,1	12,8	11,6	26,1
Trakų r. sav.	13,1	13,1	17,6	16,5	15,7	16,4	25,2
Jonavos r. sav.	26,2	25,9	27,3	27,7	26,1	23,7	-9,5
Kėdainių r. sav.	21,9	19,6	21,7	22,9	20,5	19,3	-11,9
Molėtų r. sav.	-5,7	-1,8	-0,9	-0,6	-2,2	-3	-47,4
Lietuvos Respublika	14,3	15	15,5	15,6	15,1	13,4	-6,3
Sostinės regionas	16,3	16,7	17	16,7	15,7	13,9	-14,7

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

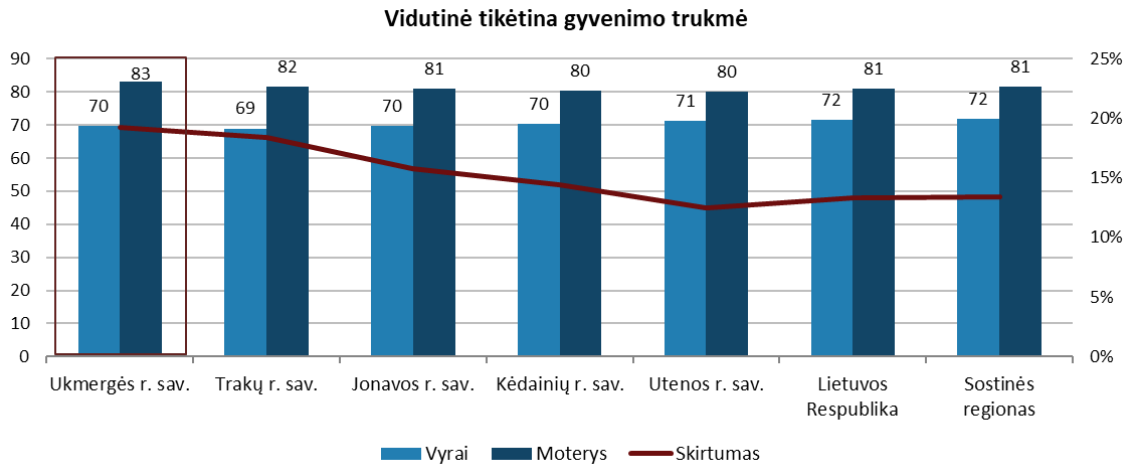
Ukmergėje vyrų atlyginimai buvo 11,6 proc. aukštesni nei moterų ir šis rodiklis buvo vienas žemiausių. Tačiau Ukmergėje 2013–2018 m. laikotarpiu šis rodiklis kilo, kai tuo tarpu šalyje ir sostinės regione skirtumas tarp vyrų ir moterų atlyginimų atitinkamai sumažėjo 6,3 proc. ir 14,7 proc. Utenos rajono savivaldybėje skirtumas padidėjo daugiau nei 100 proc., o Trakų rajono savivaldybėje 26,1 proc., tad viso trijose nagrinėjamose teritorijose suprastėjo lyčių lygybė vertinant atlyginimus.

Švietimas

Lietuvoje moterų tikėtina mokymosi trukmė (15,2 m.) yra ilgesnė negu vyrų (14,6 m.). Aukštąjį ir aukštesnįjį išsilavinimą turinčių žmonių dalis 2013–2019 m. laikotarpiu kilo. Moterų dalis (38 proc.) išliko didesnė nei vyrų (29 proc.). Švietimo srityje palyginimas tarp savivaldybių negalimas, nes Lietuvos statistikos departamente pateikiami duomenys tik šalies ir apskričių lygiu.

Sveikatos apsauga

Didžioji dalis sveikatos rodiklių yra pateikiami regionų arba apskričių lygiu, duomenų apie savivaldybes trūksta, tad tiksli situacija Ukmergėje negali būti įvertinta. Naujausi duomenys apie apsilankymus pas gydytojus, išskirti pagal lytį, yra 2005 m. – tuo metu Lietuvoje didesnė dalis moterų lankydavosi ir pagal šeimos gydytojus ir pas specialistus. Nors neaiškus apsilankymų pas gydytoją skaičius ir vartojami medikamentai Ukmergėje, galima įvertinti vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę skirtingose savivaldybėse.

42 paveikslas. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2019 m., vyrai ir moterys, metai
 Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajono savivaldybėje tikėtina moterų gyvenimo trukmė yra ilgiausia tarp lyginamų teritorijų. Skirtumas tarp vyrų ir moterų tikėtinos gyvenimo trukmės irgi yra didžiausias ir siekia net 19,2 proc. Tuo tarpu šalyje šis skirtumas siekia 13,3 proc., o sostinės regione – 13,4 proc.

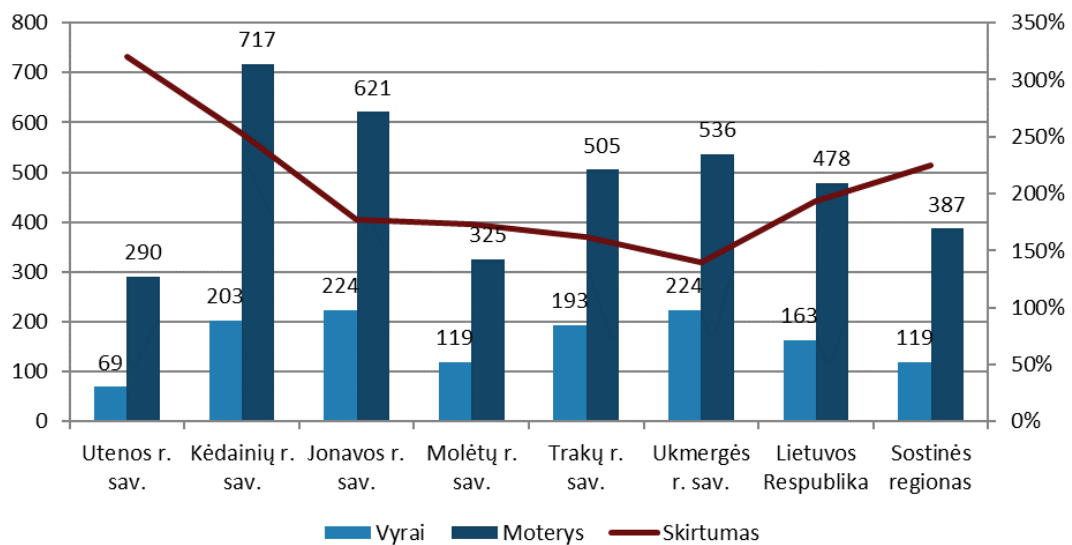
Socialinė apsauga

2018 m. atotrūkis tarp moterų ir vyrų socialinio draudimo senatvės pensijos Lietuvoje siekė 17,3. Ukmergėje šis rodiklis buvo žemesnis – siekė 15,8 ir buvo vienas žemiausių sostinės regione.

Socialines paslaugas namuose gali gauti senyvo amžiaus, neįgalūs asmenys ir vaikai su negalia. Lietuvoje dažniau socialines paslaugas namuose gauna moterys – 2019 m. Lietuvoje daugiau nei 15 tūkst. moterų gavo socialines paslaugas namuose, o vyrų tik kiek daugiau nei 5 tūkst. Viena iš skirtumo priežasčių gali būti ir trumpesnė tikėtina vyrų gyvenimo trukmė. Ukmergėje socialines paslaugas namuose gauna 326 moterys ir 191 vyrai.

Smurtą artimoje aplinkoje Lietuvoje dažniau patiria moterys. Lietuvoje 2019 m. užregistruoti 9265 asmenys, nukentėję nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje, 100 tūkst. gyventojų teko 332 nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje nukentėję asmenys. Duomenys apie tai kaupiami tik nuo 2017 m.

Užregistruoti asmenys, nukentėję nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje

43 paveikslas. Užregistruoti asmenys, nukentėję nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje, tenkantys 100 tūkst. atitinkamo amžiaus gyventojų, 2019 m.

Šaltinis: sudaryta teikėjo, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Ukmergės rajone nukentėjusių moterų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, yra vienas aukščiausių ir lenkia šalies bei sostinės regiono rodiklius. Daugiau nukentėjusių moterų užregistruota Kėdainių ir Jonavos rajonų savivaldybėse. Visose nagrinėjamose teritorijose nukentėjusių moterų rodiklis lenkia nukentėjusių vyrų rodiklį, ypač Utenos rajono savivaldybėje, tačiau šioje savivaldybėje užregistruotų asmenų, nukentėjusių nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje skaičiai, tenkantys 100 tūkst. gyventojų, buvo žemiausi tarp nagrinėjamų teritorijų.

Lyčių galimybių kontrolieriaus tarnybos atlikta apklausa Alytaus, Jonavos ir Ukmergės rajonuose atskleidė, kad daugiau nei pusė apklaustųjų mano, kad „moterys dažnai pačios išprovokuoja smurtą“ ir „kaltindamos vyrus dėl smurto, moterys yra linkusios sutirštinti spalvas“. Trečdalis teigė, kad „dalis moterų mėgsta, kai prieš jas smurtaujama“. Būtent Ukmergėje net 41 proc. apklaustųjų manė, kad vyrų smurtą patyrusios moterys žinojo į kokius santykius veliasi. Taigi Ukmergėje vis dar galioja netinkami stereotipai.

Nors Ukmergės rodikliai gana prasti kitų teritorijų kontekste, Ukmergės savivaldybė išskiriama ir dėl gerųjų praktikų – joje yra patvirtinta smurto artimoje aplinkoje prevencijos programa. Ji yra neutrali lyčių požiūriu, tačiau numato pagalbos priemones nukentėjusiems asmenims, konkrečius vykdytojus, darbą su smurtautoju, tarpinstitucinio bendradarbiavimo, nukreipimo pagalbai ir pagalbos organizavimo bei veiklos finansavimo mechanizmus.

1 priedas

GYVENTOJAI

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Senėjimo koeficientas rajone po truputį mažėja;	Dėl mažėjančio darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus, Ukmergės savivaldybės rajonas pasižymi mažesniu darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi, o tuo pačiu ir aktyvios darbo jėgos trūkumu;	Aukštos pridėtinės vertės darbo vietų kūrimas;	Sparčiai mažėjantis gyventojų skaičius;
Auga vaikų iki 14 m. skaičius;	Neigiama natūrali gyventojų kaita;	Sąlygų mokytis, dirbti ir gyventi savivaldybėje gerinimas siekiant mažinti emigraciją.	Demografinis disbalansas;
Mažėja emigracija;	Emigracija išlieka neigiama.		Darbo jėgos trūkumas.
Mažėja senatvės koeficiento rodiklio reikšmė.			

EKONOMIKA IR VERSLAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Spartus MI ir TUI, tenkančių vienam gyventojui, augimas;	Labai žemas MI vienam gyventojui rodiklis ir gana žemas TUI vienam gyventojui rodiklis;	Ryšių su užsienio bendrovėmis užmezgimas siekiant pritraukti daugiau TUI, pasėkoje sukuriant daugiau darbo vietų;	2020 m. sumažėjęs BVP ir galimas lėtas tolimesnis ekonomikos atsigavimas gali suprastinti Ukmergės rajono savivaldybės rodiklius;
Veikia Ukmergės pramonės parkas.	Mažiausias užimtumo lygis nagrinėjamų teritorijų tarpe;	Naujų vietinių investuotojų pritraukimas;	Didėjanti emigracija – mažiau kvalifikuotos darbo jėgos, sumažėjęs patrauklumas investuotojams;
	Žemesnis nei šalyje ir sostinės regione verslumo lygis;	Parama tolimesnei SVV plėtrai.	Ateityje savivaldybės rodikliai gali dar labiau atsilikti nuo šalies ir sostinės regiono rodiklių;
	Mažai įmonių, vykdančių profesinę, mokslinę ir techninę veiklą.		Dėl COVID-19 pandemijos sumažėjusi gyventojų perkamoji galia gali neigiamai paveikti verslo situaciją rajone.

ŽEMĖS ŪKIS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Didelė žemės naudmenų dalis savivaldybės plote;	Sumažėjusi bendroji ūkio produkcija.	Ūkių dydžių augimas, jų konkurencingumo didėjimas;	Klimato kaitos sukeltos prastos hidrometeorologinės sąlygos;
Didžiausias žemės našumas sostinės regione;			
Didesni vidutiniai ūkiai nei vidutiniškai šalyje ir sostinės regione.		Galimybė plėstis gyvulininkystės sferoje.	Ūkių konkurencingumas gali sumažėti dėl nesugebėjimo prisitaikyti prie besikeičiančių rinkos sąlygų.

STATYBA IR GYVENAMASIS FONDAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Didesnis naudingas plotas, tenkantis gyventojui, nei vidutiniškai šalyje ir sostinės regione;	Vienos žemiausių statybos apimčių tarp lyginamų teritorijų;	Statybos darbų apimtis kelti vykdant daugiabučių gyvenamųjų namų renovaciją;	Mažėjantis gyventojų skaičius nesudaro tinkamų sąlygų statybos sektoriaus plėtrai rajone;
Gana greitai augo statyba užsiimančių įmonių skaičius, lyginant su kitomis nagrinėjamomis savivaldybėmis.	Sumažėjęs išduotų statybų leidimų skaičius.	Naudojantis ES finansavimu vykdyti viešosios paskirties pastatų renovaciją, taip keliant statybos darbų apimtį.	Senstant gyventojų gyvenamajam fondui gali sumažėti gyvenimo Ukmergės rajone patrauklumas.

TURIZMAS IR REKREACIJA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Reikšmingai padidėjęs apgyvendinimo įstaigų skaičius;	Prasčiau nei bendrai šalyje ir sostinės regione išvystytas maitinimo sektorius;	Stiprinti Ukmergės turizmo reklamavimą socialinėse medijose, pritraukiant aktualias tikslines grupes;	Gerėjanti turizmo situacija aplinkiniuose rajonuose (pvz. Trakuose, Anykščiuose) gali sumažinti turistų srautus Ukmergėje.
Sparčiau nei šalyje, sostinės regione ir lyginamose savivaldybėse augantis nakvojančių asmenų skaičius Platus lankytinų objektų pasirinkimas.	Žemas apgyvendintų turistų skaičius, lyginant su kitomis nagrinėjamomis savivaldybėmis.	Didesnė informacijos sklaida apie turizmo galimybes Ukmergės rajono savivaldybėje;	
		Naujų, populiarių turistų traukos objektų įkūrimas;	

ŠVIETIMAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Didėjanti ir viršijanti šalies vidurkį vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, dalis;	Sparčiau nei šalyje mažėjantis bendrojo ugdymo moksleivių skaičius;	Kvalifikuotų pedagogų pritraukimas į rajoną;	Mažėjant moksleivių skaičiui, mažėja ugdymo infrastruktūros panaudojimo efektyvumas bei mokytojų etatų poreikis;
Patenkinamas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo poreikis;	Prasti bendrojo ugdymo moksleivių mokymosi rezultatai, lyginant su šalies vidurkiu (išskyrus PUPP Lietuvių kalbos pasiekimus);	Švietimo įstaigų ugdymo aplinkos kokybės gerinimas;	Esant nepakankamam moksleivių įsitraukimui į neformalų švietimą, gali išaugti jaunuolių nusikalstamumas.
Ženkliai auga neformaliu švietimu užsiimančių moksleivių dalis.	Viena mažiausių neformalų ugdymą lankančių moksleivių dalių tarp nagrinėjamų teritorijų.	Neformalaus švietimo paslaugų plėtra akcentuojant techninius užsiėmimus.	Vietų trūkumas darželiuose Ukmergės mieste, gali trukdyti pritraukti investuotojus ir jaunas šeimas.

KULTŪRA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Didelis skirtingų kolektyvų skaičius;	3 bibliotekų skyrių pastatų būklė yra kritinė;	Bendradarbiavimas su žinomais žmonėmis vykdant kultūros ir meno projektus;	Mažėjantis kultūros įstaigų populiarumas kintant demografiniai situacijai;
Didelis visuomenės susidomėjimas kultūros centrų veikla;	Prasti bendrojo ugdymo moksleivių mokymosi rezultatai, lyginant su šalies vidurkiu (išskyrus PUPP Lietuvių kalbos pasiekimus);	Jaunų kultūros ir meno specialistų pritraukimas;	Nepatraukli ir sena infrastruktūra atstumianti lankytojus.
Pakankamas kultūros centrų tinklas;	Viena mažiausių neformalų ugdymą lankančių moksleivių dalių tarp nagrinėjamų teritorijų.	Bendradarbiavimas su rajono mokyklomis kuriant renginius ir projektus patrauklius jaunimui.	
Bibliotekose vykdomos įvairios veiklos tinkančios skirtingoms amžiaus grupėms;			
Sparčiai auga muziejaus lankytojų skaičius.			

SPORTAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Daugėja sportuojančių gyventojų;	Mažai sportuojančių / fizine veikla užsiimančių gyventojų;	Nauja universali sporto salė su vietomis žiūrovams;	Gyventojų sveikatos būklės prastėjimas dėl mažo fizinio aktyvumo;
Augantis sporto organizacijų skaičius;	Didžioji dalis sporto infrastruktūros nusidėvėjusi;	Atnaujinta sporto infrastruktūra;	Nepatraukli ir sena infrastruktūra atstumianti lankytojus;
Didėja susidomėjimas sporto renginiais;	Nėra sporto komplekso pritaikyto dideliems sporto renginiams su žiūrovais.	Jaunų, motyvuotų sporto entuziastų ir trenerių pritraukimas į rajoną.	Sporto specialistų nutekėjimas į didžiuosius miestus ir užsienį.
Atnaujintas sporto bazės baseinas.			

JAUNIMAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Vykdoma programa skatinanti jaunimą įgyti profesiją ir dirbti Ukmergėje;	Mažas jaunimo organizacijų skaičius;	Priklausomybes sukeliančių medžiagų prevencinių programų kūrimas ir įgyvendinimas;	Didėjanti jaunimo emigracija, toliau krentantis jaunimo dalies rodiklis;
Ukmergėje veikia VšĮ Jaunimo laisvalaikio centras ir atvira jaunimo erdvė „Namas“, vykdomas mobilus darbas su jaunimu.		Gerinti infrastruktūrą ir sukurti sąlygas aukštos pridėtinės vertės investicijų ir organizacijų pritraukimui – būtų sukuriamos aukštos pridėtinės vertės darbo vietos, kurios skatintų mokslus pabaigusį jaunimą grįžti dirbti ir gyventi į Ukmergę.	Jaunimo nusikalstamumo ir nepilnamečių alkoholio vartojimo didėjimas dėl užimtumo trūkumo.

NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Pakankamas NVO ir BO skaičius;	Silpnas NVO konkurencingumas, didelių projektų trūkumas;	Kokybiškas VVG strategijų įgyvendinimas;	Motyvacijos trūkumas NVO bendruomenėje;
Finansuojamos VVG ir NVO veiklos;	Žmogiškųjų išteklių trūkumas NVO;	Tolimesnis NVO ir BO projektų skatinimas, dalyvavimas respublikiniuose ir tarptautiniuose projektuose;	Bendruomenės lyderių, ypač jaunimo emigracija. To pasekoje vykstantis bendruomenės lyderių ir narių senėjimas.
Dvi veikiančios VVG;	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo patirties trūkumas;	Besikuriančios viešosios naudos organizacijos;	
Vykdomi NVO mokymai;	Biurokratiniai trukdžiai, darantys įtaką bendradarbiavimui ir projektiniam konkurencingumui.	Tęsiami mokymai NVO bendruomenei, atsižvelgiant į tuometinius bendruomenės poreikius.	
Dirba specialistas, koordinuojantis NVO veiklas savivaldybėje.			

SOCIALINĖ APSAUGA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Platus teikiamų paslaugų spektras įvairioms socialinėms grupėms;	Prastėjanti demografinė situacija, augantis senyvo amžiaus žmonių paslaugų poreikis;	Galimybė plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą sprendžiant socialines problemas;	Didėjantis socialinių išmokų poreikis (dėl kintančios demografinės situacijos);
Pakankamas socialinių įstaigų tinklas ir gera infrastruktūra;	Neteikiamos paslaugos nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje (nėra krizių centro);	Paslaugų teikimo į namus plėtra;	Didėjanti našta darbingo amžiaus gyventojams;
Vykdomas bendradarbiavimas su NVO;	Išaugo bedarbių skaičius;	Krizių centro įsteigimas.	Augančios išlaidos socialinėms paslaugoms užtikrinti;
Vykdomos programos mažinančios nedarbingumą ir socialinę atskirtį.	Sumažėjo darbingo amžiaus žmonių.		Žmogiškųjų resursų stoka.

SVEIKATOS APSAUGA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Teikiamos kokybiškos gydymo paslaugos;	Gydytojų skaičiaus mažėjimas;	Sveikos gyvensenos skatinimas ir programų kūrimas;	Augantis sveikatos paslaugų poreikis dėl visuomenės senėjimo;
Gydymo įstaigų infrastruktūra išsidėsčiusi tolygiai ir yra gerai pasiekiamą;	Jaunų specialistų trūkumas.	Jaunų, kvalifikuotų medicinos specialistų pritraukimas į rajoną.	Blogėjanti visuomenės sveikata dėl mažo aktyvumo ir aplinkos užterštumo augimo;
Susirgimų skaičius mažesnis už šalies vidurkį.			Kritinis kvalifikuotų darbuotojų trūkumas;
			Jaunų kvalifikuotų specialistų nutekėjimas į didžiuosius Lietuvos miestus ir užsienį.

APLINKOS APSAUGA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikiamos visiems gyventojams;	Itin greitai augantis išmetamų teršalų kiekis;	Taršos mažinimas didinant mažiau taršių energijos šaltinių panaudojimą;	Prastėjanti gyventojų sveikata ir augantis sveikatos paslaugų poreikis dėl aukštų užterštumo rodiklių;
Veikia komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios sistemos;	Tik šeštadalis atliekų yra perdirbamos ar pakartotinai panaudojamos;	Aplinkosauginio švietimo vykdymas siekiant efektyvaus atliekų rūšiavimo ir gamtinės aplinkos tausojimo;	Žala augmenijai ir gyvūnijai dėl oro taršos, bei nerūšiuojamų ir neperdirbamų atliekų;
Atliekos apadoruojamos MBA įrenginiuose.	Oro taršos problemai spręsti skiriama per mažai resursų.	Vykdoma griežtesnė aplinkos apsaugos politika.	Žiedinės ekonomikos principų neįsivadinimas.

INFRASTRUKTŪRA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Gerai išvystyta vandens tiekimo sistema, veikianti be ilgų gedimų;	Augantis vandens sunaudojimas ir išleidžiamų, nepakankamai išvalytų nuotekų dalis;	Nuotekų sistemos gerinimas;	Pasyvus gyventojų jungimasis prie naujų vandens ir nuotekų tinklų
Numatoma pagal poreikį plėsti vandens tiekimo sistemą kaimiškose vietovėse;	Nenumatytas atsinaujinančių išteklių naudojimas;	Naujų objektų, naudojančių didelius elektros energijos kiekius statymas;	Didėjanti aplinkos trąša, dėl nenaudojamų atsinaujinančių energijos šaltinių;
Modernizuoti miesto valyklos įrenginiai, pagrindinė nuotekų siurblinė, rekonstruoti	1000-čiai gyventojų tenkantis automobilių skaičius auga sparčiau nei šalyje;	Daugiabučių renovacijos plėtra;	Automobilių stovėjimų vietų trūkumas mieste;

miesto geriamojo vandens ruošimo įrenginiai;			
Sumažėjo avarijų ir gedimų skaičių nuotekų tinkluose;	Mažėja viešąjį transportą naudojančių gyventojų;	Centralizuoto šilumos tiekimo sistemos plėtra;	Neefektyviai išnaudojama infrastruktūra dėl blogėjančios demografinės situacijos.
Mažėjantys technologiniai šilumos nuostoliai;	Senas autobusų parkas.	Didesnis atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas;	
Susisiekimo atžvilgiu rajono savivaldybėje yra palankios sąlygos pramonės ir verslo plėtojimui tiek šalies, tiek ir tarptautiniu mastu;		Kelių su asfalto danga plėtra;	
Sumažėjo kelių su žvyro ir grunto danga.		Darnaus transporto plėtra ir viešojo transporto sistemos tobulinimas.	

LYČIŲ LYGYBĖ

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS	GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Skirtumas tarp moterų ir vyrų atlyginimų ne toks didelis kaip šalyje ir sostinės regione;	Aukšta nedirbančių moterų dalis;	Skleisti informaciją apie smurto prevenciją ir atsakingas institucijas, edukuoti visuomenė apie smurto priežastis ir padarinius;	Stereotipai toliau laikysis ir moterų, patiriančių smurtą, skaičius nesikeis, o dėl negatyvių stereotipų mažiau jų kreipsis į policiją.
Mažesnis skirtumas tarp moterų ir vyrų pensijų nei bendrai Lietuvoje;	Daug moterų, patiriančių smurtą artimoje aplinkoje;	Skatinti įmones bandyti sumažinti darbo užmokesčio atotrūkį ir leisti lankstų darbą;	
	Gerokai ilgesnė moterų gyvenimo trukmė;	Skatinti vyrus dažniau lankytis pas gydytojus, reguliariai tikrinti sveikatą.	
	Nusistovėję stereotipai, kaltinantys moteris dėl patiriamo smurto.		